

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Revista No. 10 - Martie - 1981
PENTRU CITITORI

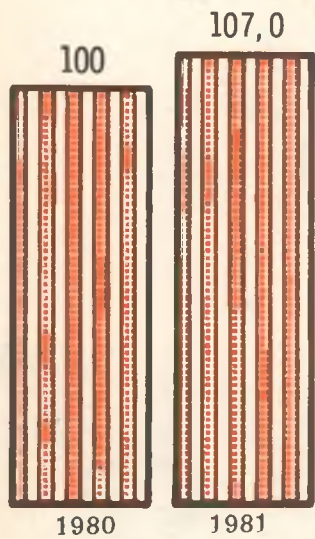

PĂMÎNTUL

valorificarea integrală
- eficiență sporită

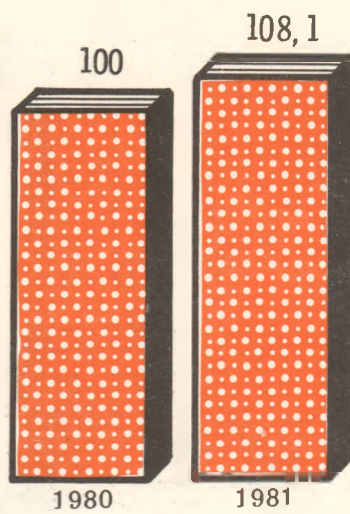
DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PRIMUL AN AL NOULUI CINCINAL

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

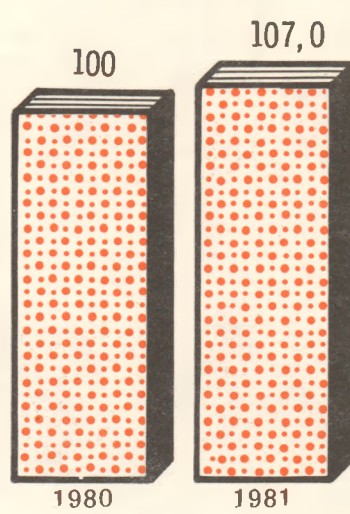

PRODUȚIA INDUSTRIALĂ

VALOAREA PRODUȚIEI NETE
- în procente -

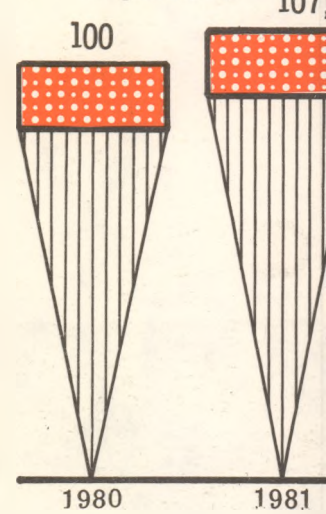

VALOAREA PRODUȚIEI MARFĂ
- în procente -

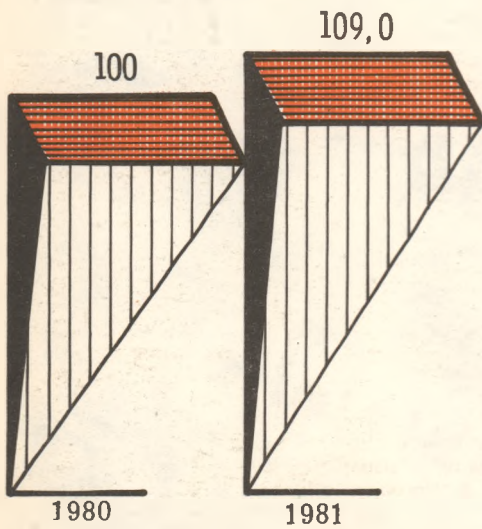

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE

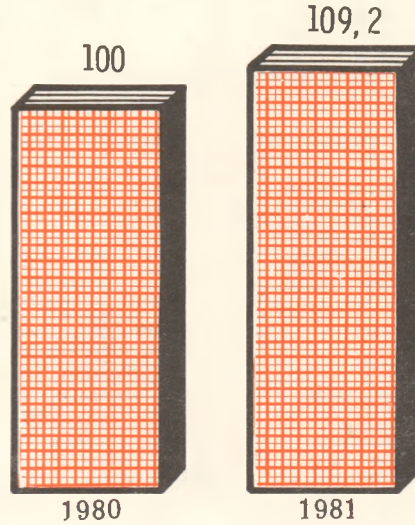
(pe baza valorii producției nete)
- în procente -

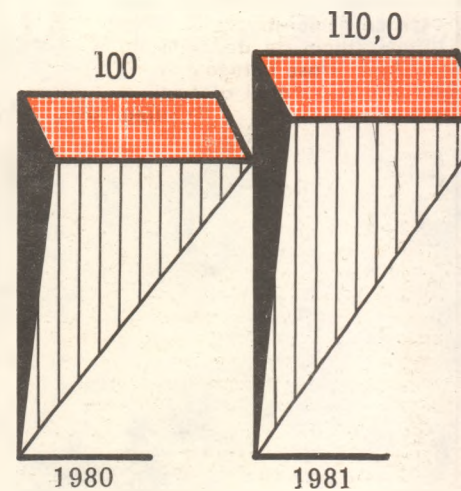
PRODUȚIA NETĂ AGRICOLĂ
- în procente -

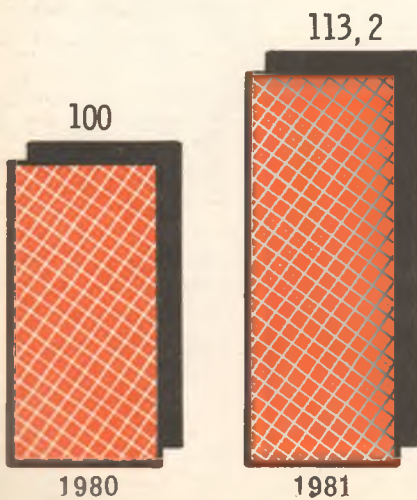
VOLUMUL FONDURILOR FIXE
- în procente -

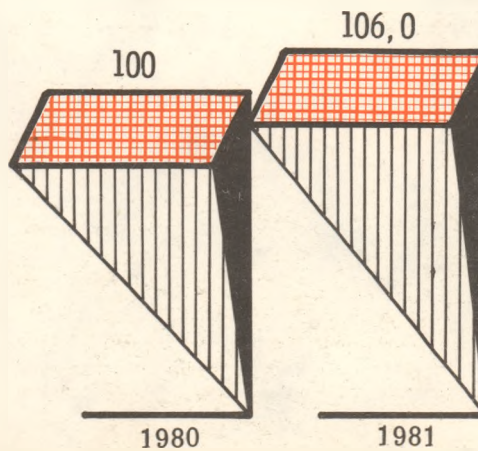
VOLUMUL TOTAL AL COMERȚULUI EXTERIOR
- în procente -

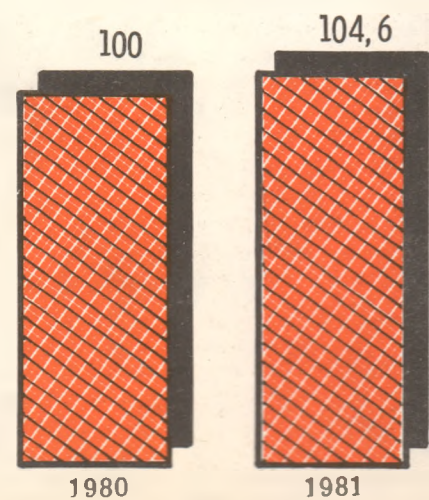
PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE
- în procente -

VOLUMUL DESFĂCĂRII DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- în procente -

FONDUL DE RETRIBUIRE A PERSONALULUI MUNCITOR
- în procente -

FEMEILE, O IMPORTANTĂ FORȚĂ ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRESULUI ECONOMIC-SOCIAL AL ȚĂRII

CA ÎN FIECARE AN, sărbătorirea Zilei internaționale a femeii - 8 Martie - este un prilej de a omagia munca neobosită depusă de femeile patriei noastre în slujba progresului și prosperității ei. Este, de asemenea, un moment de reflecție asupra noii condiții pe care femeia a dobândit-o în România socialistă, definită prin deplina sa egalitate cu bărbatul în toate domeniile vieții economice, politice și sociale, egalitate consacrată prin litera legii fundamentale a țării noastre și înfăptuită pe deplin în viață. Pentru că dacă această egalitate a devenit o realitate, o evidență cu care ne-am obișnuit, sînt încă numeroase țări ale lumii, chiar dintre cele mai avansate din punct de vedere economic, în care continuă să se manifeste o puternică discriminare față de femei, care sînt de departe de a se bucura de aceleași condiții de învățatură, de muncă, de afirmare cu bărbații.

În țara noastră premisele obiective ale egalității depline între toți membrii societății, deci și între femei și bărbați, se află în însăși opera de edificare a orînduirii socialiste, orînduire care prin însăși esența sa este menită să înlăture orice formă de discriminare și asuprire. „Putem spune cu mîndrie, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că orînduirea noastră socialistă a asigurat descătușarea și afirmarea tot mai puternică a energiilor creatoare ale femeilor, ceea ce demonstrează cu putere că numai în condițiile cînd poporul devine stăpîn pe destinele sale, cînd este lichidată orînduirea împărțită în clase antagoniste, se creează condiții pentru adevărată egalitate în drepturi a femeii cu bărbatul, pentru participarea activă a femeilor la conducerea întregii societăți”.

REALIZAREA în fapt a egalității depline a femeii cu bărbatul în toate domeniile vieții sociale, afirmarea deplină a capacității creatoare a femeilor își au izvoarele obiective în marile succese dobîndite de poporul nostru în opera de industrializare socialistă, în modernizarea agriculturii, în înflorirea științei, învățămîntului, culturii, în dezvoltarea moral-spirituală a națiunii noastre. Pe fondul acestui impetuos progres economico-social a fost elaborat și pus în practică un sistem complex de măsuri economice, juridice, politice, educative, prin care partidul nostru realizează efectiv afirmarea noii condiții a femeii în cadrul strategiei sale generale de valorificare a potențialului creator al națiunii noastre. În acest complex de măsuri se materializează concepția profund democratică, realist-umanistă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia vasta operă a construcției socialiste nu poate să fie decît opera comună a tuturor oamenilor muncii, că ea se înfăptuiește de către popor și pentru popor; iar în acest context femeilor, care reprezintă mai mult de jumătate din populația țării, le revine un rol de primă importanță. Ilustrativă în acest sens apare egalitatea deplină a femeilor cu bărbații în ceea ce privește dreptul la muncă, înalta recunoaștere de care se bucură aportul femeilor la producția socială, modalitate de afirmare puternică a personalității lor. Astăzi, ponderea femeilor în populația ocupată tinde să se apropie de cea a structurii populației țării; în industrie, sectorul de bază al economiei naționale, femeile reprezintă circa 40 la sută din forța de muncă, iar în numeroase ramuri industriale, cum este industria ușoară, ponderea lor se ridică la circa 80 la sută. Odată cu diversificarea ramurilor și subramurilor economiei naționale, cu introducerea largă a progresului tehnic, care a eliminat în cea mai mare parte efortul fizic, a crescut an de an numărul femeilor care lucrează în ramuri de înaltă tehnicitate cum sînt chimia, construcțiile de mașini, electrotehnica etc. și care altădată le erau inaccesibile.

DESIGUR, această situație se datorește și politici promovate de partidul nostru cu privire la dezvoltarea, modernizarea și democratizarea învățămîntului, care asigură accesul nestingherit, fără nici un fel de discriminare, la formarea și calificarea profesională a tuturor tinerilor, legarea strînsă a învățămîntului cu cer-

ceterea științifică și activitatea productivă. O reflectare directă a egalității depline a femeii cu bărbatul, a profundului democratism al învățămîntului românesc o constituie și ponderea crescîndă a femeilor în ansamblul forței de muncă calificată, al cadrelor cu pregătire medie și superioară; în prezent, mai mult de jumătate din numărul cadrelor cu studii medii și peste o treime din numărul celor cu studii superioare sînt femei. Este și aceasta o minunată expresie a capacității sistemului nostru social-politic de a pune în valoare marea potențial de creativitate al femeilor, a marelui lor rol în înfăptuirea progresului societății noastre.

Evident, egalitate în drepturi înseamnă și egalitate în participarea la conducerea societății, traducerea consecventă în practică a acestui principiu reprezintă, de asemenea, o formă de manifestare a democratismului orînduirii noastre. „Avem obligația, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facem totul pentru a asigura ca femeile, care reprezintă mai mult de jumătate din națiunea noastră și care au un rol de seamă în întreaga activitate a națiunii, să participe activ nu numai la activitatea de producție și socială ci și la conducerea sectoarelor de activitate, a întregii noastre societăți corespunzător capacității și forței lor”. Într-adevăr, ca urmare a orientării conducerii de partid, a sarcinilor stabilite în documentele partidului nostru, în ultimii ani numărul femeilor promovate în funcții de conducere a fost din ce în ce mai mare. Dar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar ca în continuare să sporească preocuparea generală pentru promovarea femeilor în munci de conducere, pentru combaterea cu cea mai mare energie a oricărei tendințe sau manifestări retrograde de subapreciere a capacității femeilor de a îndeplini cele mai mari răspunderi în viața noastră socială.

CA UN COROLAR al preocupării consecvente a partidului și statului nostru pentru promovarea și afirmarea femeilor în viața economică, politică și socială a țării, se dovedește a fi atitudinea de înalt respect cu care sînt înconjurată femeile în calitate lor de mame, de educatoare ale tinerelor generații. Numeroase aspecte subsumate acestei atitudini conturează politica profund umanistă a statului nostru de întărire și sprijinire a familiei, politică ilustrată nu numai de numeroasele reglementări legislative care apără familia, interesele mamei și ale copilului dar, în egală măsură, de cheltuielile masive și sistematice pe care statul nostru le face pentru a asigura creșterea și educarea tinerei generații, pentru protejarea socială a mamei și a copilului. Creșterea continuă a numărului de creșe și grădinițe, sporirea considerabilă a alocațiilor de stat pentru copii, lărgirea și diversificarea serviciilor și a produselor destinate ușurării activității casnice sînt tot atîtea pirghii folosite pentru a veni în sprijinul femeilor, pentru a le facilita participarea să rezulte maximum de rezultate pentru progresul patriei.

Constituie toate acestea factori care imprimă politicii de egalitate deplină a femeii un caracter real și de permanență, dînd expresie idealurilor de echitate și dreptate socială promovate de partidul nostru, politicii statului de înfăptuire a drepturilor fundamentale ale omului în cadrul cărora problematica condiției femeii deține un rol principal. Eliberate de exploatare, milioanele de femei de la orașe și sate, bucurîndu-se, astfel, de condițiile create de partid și de stat pentru afirmarea personalității lor, au un aport din ce în ce mai mare la ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și bunăstare, la creșterea prestigiului ei în lume. „La toate marile victorii dobîndite de poporul nostru - în dezvoltarea și modernizarea economiei, în înflorirea științei și culturii, în creșterea nivelului de trai material și spiritual, sublinia în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu, o contribuție de cea mai mare însemnătate o aduc masele de femei din țara noastră, care, prin hărnicia, devotamentul și pricepera lor au un rol de însemnătate deosebită în tot ceea ce înfăptuim”.

Dezvoltarea accelerată a bazei
de materii prime și energetice

Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității

— „R.E.” în sprijinul activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei* —

ANUL ACESTA exploatarea minieră din Oltenia au de realizat un plan care se ridică la 33 milioane tone cărbune extras și livrat centralelor termoelectrice din zonă. Măsurile luate încă din anul trecut, continuate cu o serie de acțiuni noi tehnice și organizatorice, au permis ca majoritatea întreprinderilor din cadrul Combinatului minier Oltenia (Motru, Lupoia, Jilț, Roșia etc.) să-și îndeplinească și depășească planul fizic de cărbune extras pe primele 2 luni ale anului curent. O realizare însemnată o constituie și ridicarea calității cărbunelui livrat (printr-o mai bună selectare în fazele de extragere, transport și depozitare), care pe ansamblul combinatului a depășit în această perioadă o medie de 1600 kilocalorii pe kg. Așadar, o demarare a activității în noul cincinal sub auspicii bune, atât în privința cantității, cât și a calității cărbunelui extras și livrat beneficiarilor.

Se cuvine a fi subliniat și faptul că acum fiecare exploatare, întreprindere și în final combinatul dispun de o strategie

de acțiune pe termen lung asupra dezvoltării producției, a nevoilor concrete de utilaje tehnologice și personal muncitor, a parametrilor calității și costurilor. Evident, o asemenea strategie, concretizată într-un amplu program de acțiune, cuprinde nu numai elemente, resurse și factori determinanți ai creșterii cantitative și calitative a producției de cărbune, ci și cerințele concrete care stau în fața tuturor factorilor implicați pentru producerea de energie electrică mai multă și ieftină în centralele termoelectrice care utilizează cărbunele din Oltenia, precum și modalitățile de satisfacere a lor.

Materializarea prevederilor acestei strategii fundamentată pe baza unor studii ample la care au luat parte specialiști, cercetători, lucrători din industria minieră, energetică și din unitățile constructoare de mașini, va asigura realizarea producției de energie electrică prevăzută în planul cincinal, în condiții de eficiență ridicată.

Pregătirea temeinică a capacităților de exploatare

NU NUMAI ÎN ACTIVITATEA MINIERĂ, dar și în celelalte sectoare productive, de pregătirea temeinică a condițiilor de desfășurare a producției depinde derularea normală a activității, realizarea ritmică a prevederilor de plan. Trăgându-se învățăminte din neajunsurile din anii precedenți aparute mai ales datorită nepregătirii temeinice și din vreme a fronturilor de exploatare a cărbunelui, pentru acest prim an al actualului cincinal și, în continuare, au fost luate măsuri complexe pe multiple planuri, în toate întreprinderile și exploatarea cit și în centralele termoelectrice. Ce direcții și ce obiective a cuprins programul de pregătire?

În primul rând, ținând seama că cea mai mare cantitate de cărbune exploatabil se află în cariere la zi, s-a trecut la **inventarierea rezervelor** atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. Odată cu încheierea unui aseme-

nea inventar au fost stabilite, pe fiecare carieră și exploatare, cantitatea și calitatea cărbunelui ce urmează a fi extras lunar și livrat în mod ritmic termocentralelor pe întreg parcursul anului 1981. Acțiunea respectivă nu s-a încheiat odată cu măsurile amintite: ea continuă pe tot parcursul anului curent pentru depistarea de noi rezerve de cărbune. În acest timp, se vor efectua foraje speciale, executate în avans față de perioada de extracție efectivă, pentru probarea straturilor de rezerve de cărbune programate. Numai în anul 1980 acestea vor atinge peste 20 000 metri liniari, iar pe întregul cincinal circa 100 000 metri liniari. Trebuie reținut faptul că nu este vorba de efectuarea unor simple foraje adinci, ci de cunoașterea aprofundată pe această cale a caracteristicilor straturilor exploatabile din punct de vedere al cantității de cărbune existente și al puterii calorice, precum și de stabilirea, cu ajutorul informațiilor certe astfel obținute, a unor grafice de livrare a cărbunelui, aduse lunar la cunoștința termocentralelor.

Asigurarea tuturor condițiilor pentru sporirea cantității și calității cărbunelui extras face totodată necesară și o concentrare a eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea completării la nivelul necesarului fundamentat și aprobat a **dotării unităților mi-**

niere cu utilajele tehnologice de extracție specifice. În acest sens unitățile industriei construcțiilor de mașini trebuie să contribuie mai activ la punerea în funcțiune în cadrul exploatarea din bazinul Olteniei într-o perioadă de trei ani a unui număr de 15 excavatoare mari, 5 excavatoare mici (furnizor întreprinderea mecanică Timișoara), precum și a unui număr de 6 mașini de haldat (furnizori — unitățile Centralei industriale de utilaj petrolier și minier Ploiești).

Pentru a se asigura punerea lor integrală în funcțiune până la finele anului 1983 este necesar să se țină mai mult seama de faptul că o serie dintre aceste utilaje au avut termene de livrare depășite, situate pe parcursul anului trecut. În acest caz eforturile pe care le vor face unitățile furnizoare pentru recuperarea întârzierilor vor mări inevitabil stocul de utilaje tehnologice nemontate determinând anumite locuri înguste în operațiunea de montaj la beneficiar, prin depășirea capacităților disponibile în acest scop în unitățile miniere. Pentru rezolvarea acestor probleme apare necesar ca **furnizorii să sprijine mai activ la montaj pe beneficiar, pentru ca împreună să poată asigura efectuarea volumului foarte mare de astfel de operațiuni ce trebuie efectuate într-un timp scurt.**

*) Revista economică continuă acțiunea desfășurată cu consecvență în sprijinul activității din bazinul carbonifer al Olteniei („R.E.” nr. 31, 33, 37, 51/1980), prin prezentarea în acest număr a concluziilor dezbaterilor organizate, în marile unități miniere și în termocentralele de pe această platformă privind modalitățile concrete de acțiune ce trebuie adoptate pentru sporirea cantității și calității cărbunelui extras și producerea de energie mai multă și la costuri scăzute

Concentrarea și mai buna coordonare a eforturilor factorilor angrenați se cere realizată și pentru lărgirea capacității de lucru și la celelalte instalații tehnologice menite să asigure termocentralelor un volum sporit de cărbune de calitate superioară. Este vorba de accelerarea ritmului lucrărilor pentru construirea și punerea în funcțiune în anii 1981—1982, pe transportoarele magistrale, a unui număr de 10 noi instalații dotate cu concasoare cu bare rotative pentru presfărîmarea cărbunelui și eliminarea corpurilor străine, precum și construirea unor drumuri betonate sau pietruite care să asigure accesul în lungul transportoarelor magistrale.

Înlocuirea totală a păcurii în producerea energiei în termocentrale

INTRUCIT pe baza experienței din alte țări care folosesc cărbunele inferior la prelucrarea energiei electrice s-a constatat că în procesul de ardere este posibil să nu se utilizeze nici un gram de păcură — ceea ce are o mare importanță în condițiile când prețul țiteiului crește continuu și când posibilitățile de import devin tot mai anevoioase — au fost stabilite măsuri pentru trecerea tuturor instalațiilor de la centralele Rovinari, Turceni și Ișalnița la un asemenea regim. În acest scop sînt prevăzute acțiuni de **introducere a unei tehnologii noi privitoare la pregătirea cărbunelui pentru ardere** (o selecție mai bună și o măcinare mai fină), **perfecționarea instalațiilor de ardere de la cazane și utilizarea unor procedee mai raționale de așezare a cărbunelui în arzătoare** etc. Sigur, măsurile respective nu pot fi aplicate dintr-o dată. Dar se poate ca într-un timp scurt noua tehnologie să fie experimentată, extinsă și apoi generalizată. Se va ajunge astfel la mari economii de hidrocarburi, care pot fi utilizate în domenii cu mai mare eficiență, la valorificarea maximă a rezervelor de cărbuni inferiori.

Înlocuirea totală a păcurii în procesul de ardere a cărbunelui în producerea energiei electrice în termocentrale face necesară, așa după cum am arătat, **utilizarea — pe întregul flux tehnologic — a unor noi tehnologii** menite să contribuie atât la creșterea calității cărbunelui extras, cât și la perfecționarea procesului tehnologic de utilizare a acestuia în agregatele energetice. Pentru atingerea acestui obiectiv apare evident că numai asigurarea cantitativă cu cărbune la nivelul cerințelor centralelor termoelectrice de la Rovinari, Turceni și Ișalnița nu este suficientă. Eforturile se cer coroborate și în direcția ridicării calității acestuia, prin lucrările de omogenizare, astfel ca fiecare tonă de cărbune să aibă cel puțin 1 500—1 600 kilocalorii pe kilogram. Aceasta va permite și o mai bună funcționare a instalațiilor centralelor, creșterea randamentelor. Ținînd seama de deficiențele existente în acest

domeniu, de experiența unor exploataări, au fost stabilite măsuri care vor preîntîmpina neajunsurile și vor conduce la asigurarea unei calități ridicate a cărbunelui. S-a constatat, de pildă, că folosindu-se excavatoare mari de 1 400 m³ pe oră la extracția cărbunelui din fronturi cu intercalații sub 40 cm, cărbunele conține o cantitate însemnată de pămînt. Pentru a se evita asemenea situații au fost prevăzute măsuri ca la exploatarea fronturilor de cărbune cu straturi sub 40 cm, să fie folosite într-un proces de extracție selectivă, excavatoare mici, și anume de 470 m³ pe oră.

Un alt domeniu abordat îl constituie **stabilirea unor măsuri care să conducă la situația ca un utilaj folosit în carieră să asigure la o trecere descoperțată unui volum sporit de cărbune la o calitate net superioară celei ce se realizează în prezent**. În acest sens se cere avută în vedere lungirea fluxului tehnologic de extragere a cărbunelui în carieră prin mărirea cursei de excavare a stratului de steril a unui braț al excavatorului de la 5 metri (cît este în prezent) la 25 de metri, ceea ce asigură productivități sporite în lucrările de descoperțare. Totodată, prin introducerea în formațiunea de lucru a excavatorului a unor buldozere de curățare a sterilului care cade din cupele de excavare se asigură realizarea unei mai bune curățiri a stratului de cărbune descoperțat.

Dar problema îmbunătățirii calității cărbunelui a făcut obiectul de studiu și în exploatarea subterane. Între altele aici s-a constatat că folosindu-se utilaje de extracție care permit tăierea cărbunelui în fronturi de 2 metri înălțime, în locuri în care acesta se află în straturi de 5 m, se ajunge la situația ca pe același front să fie necesară încă o trecere a instalației tehnologice pentru a se extrage întreaga cantitate de cărbune. Pe lângă obținerea unei productivități scăzute, în acest caz, o bună parte din cărbune este sfărîmat, amestecat cu steril — intrucit atunci cînd se face o extracție parțială se produc și spărturi în tavanul abatajului etc. Pentru accelerarea extracției cărbunelui și sporirea randamentului pe utilaj, s-a stabilit ca **în toate situațiile unor fronturi de extracție subterane au înălțimi mari să se folosească utilaje complexe de înălțime mai mare, de extragere dintr-o singură trecere a 4,50—5 m de cărbune**. Aceasta face necesară desfășurarea în întreprinderile constructoare de mașini a unui efort creativ sporit pentru urgentarea asimilării și punerii în fabricație în anul 1981, pe lângă un număr de 4 bucăți de asemenea utilaje de săpare cu înălțime mai mare, și a combinatei și a complexului de exploatare subterană în abataj, a decvate acestor dimensiuni sporite, ceea ce va permite sporirea randamentelor de exploatare a cărbunelui de la 1 500 t/zi la 3 000 t/zi.

Firește, asigurarea extracției cărbunelui în condiții de înaltă productivitate și calitate — pentru a ajunge la termocentrale în condiții corespunzătoare — impune și alte măsuri. Este

vorba de **organizarea unor depozite tampon la furnizor sau la beneficiar**. Pe lângă faptul că un asemenea depozit trebuie să asigure pe cel puțin o lună cantitatea de cărbune necesară unei termocentrale, el trebuie să dispună de instalații corespunzătoare în vederea omogenizării cărbunelui primit de la diverse întreprinderi. Este extrem de important ca centrala termică să primească un cărbune omogen, cu putere calorică ridicată. Condițiile de exploatare a cazanelor de ardere devin astfel mai bune, întreg procesul de obținere a energiei poate fi stăpînit, se evită întreruperile în funcționare și în bună măsură avariile etc. În acest sens, deosebit de important este să se urgenceze punerea în funcțiune a unui nou concasor și a utilajelor modernizate de scos și introdus cărbune în depozite.

Am relevat doar cîteva din principalele măsuri menite să contribuie la creșterea randamentului centralelor termoelectrice prin aprovizionarea lor ritmică cu cantități de cărbune la cotele stabilite, de calitate și la costurile prevăzute. Sînt însă și altele — care întregesc programul de măsuri al unităților miniere și de producere a energiei electrice, astfel încît prevederile actualului cincinal pentru domeniile respective să fie realizate și chiar depășite. Pentru materializarea acestora este necesar ca la eforturile celor din platforma Olteniei să-și aducă o contribuție susținută industria construcțiilor de mașini, unitățile industriei chimice etc.

Realizarea unor utilaje de mare randament în exploatarea cărbunelui, introducerea unor instalații noi în termocentrale — impuse de aplicarea unui nou sistem de producere a energiei numai pe bază de cărbune — impune o activitate intensă în unitățile specializate constructoare de mașini, găsirea de soluții de fabricare a lor în termene cît mai reduse. Ținînd seama de experiența pe care industria construcțiilor de mașini o are în realizarea de utilaje miniere și pentru centralele termoelectrice se așteaptă ca încă în acest an să fie soluționate o bună parte din solicitările de utilaje. Solicitări ce au fost stabilite de comun acord între beneficiar și furnizor. Pentru producerea energiei electrice exclusiv pe bază de cărbune, este necesară cu prioritate realizarea prin eforturi comune a unor mori de măcinat cărbunele, a unor concentratoare care să realizeze o separare a prafului de cărbune de particulele de steril, precum și a unor grătare de postardere, care să permită o combustie totală a cărbunelui.

Traspunerea în viață a tuturor acestor măsuri și acțiuni precum și a altora — privind perfecționarea organizării activității de transport, extracție și utilizare a lignitului de care ne vom ocupa într-un număr viitor al revistei — va asigura pentru centralele termoelectrice primirea unui cărbune cu putere calorică ridicată și în cantitățile prevăzute în contracte.

**Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE**

„Pentru înfăptuirea noii revoluții agrare în România, este necesar să acționăm în primul rînd pentru valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

PĂMÎNTUL: valorificare integrală, eficiență sporită

RESURSA DE BAZĂ în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, pămîntul capătă o nouă semnificație, corespunzător multiplelor cerințe ale economiei naționale și realizării noii revoluții agrare. Ținînd seama în principal de întinderea limitată a suprafeței agricole și de necesitatea folosirii sale raționale, înfăptuirea recentelor indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, impune o reglementare unitară pentru conservarea și gospodărirea pămîntului, ca urmare firească a considerării acestuia drept bunul cel mai de preț, de neînlocuit, al fiecărei națiuni; asigurîndu-i o folosire optimă, fiecare generație trebuie să lase în urma sa un pămînt mai roditor, mai îmbelșugat, mai bine sistematizat.

De fapt, în retrospectiva istoriei, din legătura între oameni și pămînt s-a născut civilizația noastră. Pămîntul a servit și servește ca bază pentru dezvoltarea agriculturii, silviculturii, industriei, transporturilor și celorlalte ramuri ale economiei, satelor și orașelor, constituind o condiție esențială pentru existența, creșterea avuției naționale și bunăstarea întregului popor.

Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la al II-lea Congres al țărănimii, din 19—21 februarie 1981, se desprind cîteva indicații de bază, vizînd valorificarea integrală și cu eficiență sporită a resurselor financiare ale țării:

- principală bogăție a țării, pămîntul constituie factorul determinant al producției agricole, mijlocul hotărîtor al dezvoltării noastre economice și sociale, ceea ce impune valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării;

- pămîntul este baza realizării unor nivele de producție care să asigure satisfacerea nevoilor de materii prime ale industriei, a cerințelor științifice fundamentate ale consumului populației, precum și a celorlalte necesități ale economiei naționale;

- pămîntul este limitat ca întindere, deci folosirea integrală și cu cel mai mare randament a fiecărui metru pătrat, precum și combaterea cu fermitate a tuturor formelor de risipă sînt probleme care îi privesc pe toți cei ce dețin, sub o formă sau alta, terenuri;

- ridicarea potențialului productiv al pămîntului, executarea lucrărilor de combatere a eroziunii solului, de eliminare a excesului de umiditate, a celorlalte lucrări ameliorative care și-au dovedit eficiența constituie baza pentru valorificarea deplină a întregii suprafețe agricole;

- diversitatea condițiilor de realizare a producției impune — concomitent cu creșterea potențialului productiv al terenurilor — și îmbunătățirea utilizării mijloacelor tehnice și economice, a forței de muncă și specialiștilor, într-un cadru creat prin sistematizarea și organizarea unitară a teritoriului.

O cerință prioritară : cunoașterea și sporirea potențialului fondului funciar

DIN ÎNTREAGA suprafață a țării, 63% se află în circuitul agricol, iar din aceasta 65,6% reprezintă teren arabil, 30% pășuni și fînețe, 2% terenuri cu vii și 2,6% terenuri cu livezi. Ponderea mare a suprafeței agricole productive face ca agricultura să constituie una din principalele ramuri ale economiei naționale și principalul gospodăr al resurselor funciare.

Datorită condițiilor variate de relief, cîimă, hidrografie, litologie etc., potențialul productiv este destul de diferit; în funcție de influența negativă a unor factori naturali și de exploa-

tare, terenurile agricole sînt afectate de o serie de procese de degradare. Potrivit datelor Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar (1980), din suprafața totală agricolă 62,2% sînt terenuri în diferite stadii de degradare și numai 37,8% sînt terenuri agricole cu potențial de producție ridicat. Din analizele efectuate se constată că, din suprafața arabilă, jumătate este afectată de procese de degradare, iar aproape 40% din plantațiile de vii și livezi sînt situate pe terenuri erodate; cele mai mari suprafețe degradate se întind în cadrul pășunilor și fînețelor, 62,7% dintre acestea fiind situate pe terenuri care și-au pierdut în mare parte capacitatea de producție.

Din punctul de vedere al configurației reliefului, din suprafața agricolă totală numai 56,7% se află pe terenuri practice orizontale (cu pante pînă la 5%), mecanizabile fără restricții, 9,8% pe pante (de 5—10%) cu restricții minime ce necesită lucrări pe curba de nivel, 8,5% pe pante (de 10—20%) cu restricții mari pentru tractoarele pe roți, necesitînd lucrări pe curba de nivel, culturi în fișii și benzi înierbate, iar 25% pe pante (de peste 20%) cu restricții foarte mari, greu mecanizabile, necesitînd amenajări speciale.

În funcție de capacitatea de producție încadrată în 5 clase de calitate, aproape 2/3 din suprafața agricolă este afectată de procese de degradare (în diferite stadii de evoluție), iar majoritatea suprafețelor cu potențial ridicat de fertilitate sînt situate în zonele climatice secetoase.

Dată fiind această situație, au fost întreprinse vaste acțiuni pentru amenajarea și ameliorarea fondului funciar, în principa prin lucrări de îmbunătățiri funciare; tabelul prezintă volumele realizate sau (pentru anul 1985) preconizate, în mii de hectare

Anul	Desecări	Irigații	Combaterea eroziunii
1965	789	230	40
1970	1 300	731	435
1975	1 965	1 475	983
1980	2 695	2 405	1 615
1985	3 525	3 005	2 565

Realizarea acestui vast program de lucrări este corelată cu executarea unor importante lucrări de gospodărire a apelor, sub aspectul asigurării debitelor necesare irigațiilor și al atenuării viiturilor în lacurile de acumulare; avem astăzi 972 astfel de lacuri, însumînd o capacitate de 6,7 mil. mc. Împotriva inundațiilor, paralel cu lucrările de îndiguiri, s-au întreprins ample acțiuni pentru crearea unor lacuri de acumulare în vederea atenuării viiturilor; în anul 1980, volumul de atenuare totalizat: circa 2,2 miliarde mc de apă. S-au executat, de asemenea, lucrări de regularizare a cursurilor de apă, apărări și consolidări de maluri pe o lungime de aproximativ 8 154 km, s-au împărțit 31,4 mii ha terenuri neproductive și s-a identificat o suprafață de 54 mii ha terenuri slab productive și neproductive pretabile pentru amenajări piscicole.

În acest context, se urmăresc cu fermitate conservarea și utilizarea rațională a întregului fond funciar, reducerea la minimum a alocărilor de terenuri pentru construcții industriale agrozootehnice și pentru alte destinații, iar în cazul cînd scoaterea din circuit este inevitabilă, ea poate fi realizată numai cu asigurarea compensării integrale a suprafețelor agricole, prin recuperarea din terenuri neagricole sau neproductive. Astfel, f

cincinalul 1976—1980 suprafața arabilă a înregistrat o creștere de 112,5 mii ha, asigurând premisele ca la nivelul anului 1985, pe baza punerii în circuitul agricol a încă 166,5 mii ha, să fie realizate prevederile Directivelor Congresului al XII-lea — **10 milioane hectare de teren arabil**. Un rol important revine, în acest sens, lucrărilor de organizarea teritoriului și îmbunătățirii funciare.

În lumina indicațiilor secretarului general al partidului, trebuie întărită protecția împotriva oricăror tendințe de scădere a suprafețelor cultivate, prin **stabilirea amplasamentelor pentru diferite obiective de investiții numai pe terenuri de categoriile a IV-a și a V-a și interzicerea amplasării pe terenuri de categoriile I și a II-a**. (Semnificația problemei este evidentă dacă avem în vedere că numai din anul 1974 și pînă la începutul anului 1980 au fost scoase din producția agricolă, pentru obiective de investiții, 205 060 ha, din care 67 094 ha definitiv. Obligarea celor care primesc pentru alte destinații, terenuri agricole, de a recupera din terenuri neproductive o suprafață egală, nu are efectul scontat dacă, de pildă, se ocupă terenuri de clasele I și a II-a de fertilitate și se recuperează terenuri de clasele a III-a și a IV-a).

La sfîrșitul anului 1980 s-a încheiat elaborarea „**Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar**”, cu planuri pentru toate localitățile și județele și la nivel național, ceea ce permite fundamentarea tuturor prognozelor, programelor, studiilor și proiectelor privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, integrată folosirii raționale și eficiente a resurselor funciare. De asemenea, realizarea zonării producției agricole la sfîrșitul anului 1976 — pe baza bonității terenurilor, ca și desfășurarea în continuare a acțiunilor privind studiile pedologice și agrochimice, precum și a cadastrului funciar au creat cadrul pentru **integrarea valorificării resurselor funciare în dezvoltarea generală a economiei**, ca parte a planurilor de dezvoltare social-economică în profil teritorial, de sistematizare și organizare a teritoriului.

Sistematizarea și organizarea teritoriului, factor generator al dezvoltării armonioase

ÎN AMPLUL PROCES de industrializare, urbanizare, modernizare a economiei și gospodărire a resurselor funciare, un loc de seamă îl deține activitatea de **sistematizare și organizare a teritoriului**, ca o necesitate obiectivă a dezvoltării coordonate și armonioase a suprafețelor.

S-a realizat un sistem general de organizare a teritoriului, care — începînd cu sistematizarea la nivel național, al județelor și comunelor, continuînd cu organizarea teritoriului interunități (interconsilii) și în cadrul acestora și încheind cu notele de comandă, proiectele de execuție, detaliile de execuție a diferitelor investiții — asigură **integrarea tuturor dezvoltărilor teritoriale într-o concepție de ansamblu**.

În acest context, evitarea utilizării anarhice a terenurilor, protecția împotriva înstrăinării din patrimoniul agricol a terenurilor de calitate superioară, repartizarea rațională a forțelor de producție și asigurarea unei asemenea ordonări, astfel încît diferitele activități să se poată integra în mod armonios, iar diferitele ramuri economice să se poată dezvolta în mod normal — organizarea teritoriului constituind factorul definitor — constituie urmarea directă a cuprinzătoarei acțiuni promovate de partidul și statul nostru pentru aplicarea unei politici de organizare a teritoriului la nivel național, într-un sistem complex și unitar.

Organizarea teritoriului se definește sub triplul aspect: **economic, social și fizic**, asigurînd lichidarea disparităților între diferitele zone, o dezvoltare armonioasă și ridicarea cadrului de viață al întregii populații.

În agricultură, asigurînd amplasarea coordonată a investițiilor și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, coordonarea dezvoltării în profil teritorial și organizarea unitară a teritoriului consiliilor unice agroindustriale creează condițiile organizatorice-teritoriale pentru exploatarea eficientă a resurselor financiare, prin definirea unor asolamente raționale în funcție de zona de favorabilitate și făcînd abstracție de forma de proprietate.

În stadiul actual al activității de organizare teritorială se desprind cîteva **principii esențiale**, care marchează de fapt evoluția conceptelor și a rolului organizării teritoriului în valorificarea armonioasă a acestuia:

- în primul rînd, se desprinde ca principiu esențial conexiunea generală a diferitelor forme și activități de organizare a teritoriului cu dezvoltarea generală, **cu abordarea complexă** — ca element de sinteză — a multiplelor aspecte ce derivă din **caracterul interdisciplinar și interramuri al acțiunilor**;

- organizarea teritoriului se realizează optim numai în **strînsă concordanță cu dezvoltarea economică de ansamblu** (integrată proceselor de industrializare, de modernizare a agriculturii și de urbanizare);

- optimizînd folosirea spațiului în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății, organizarea teritoriului asigură — în contextul valorificării resurselor — și **protecția mediului ambiant**, precum și căile de **evitare a dezecilibrelor în ocuparea spațiului**, dînd astfel o utilizare nouă conceptelor de biosferă și ecosistem;

- prin modul de abordare a unei mai eficiente utilizări a spațiului — armonizînd diferitele programe naționale, studii de prognoză, de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei, zonarea producției agricole etc. — se asigură o **integrare a dezvoltării sistematizate a fiecărui teritoriu în dezvoltarea generală a țării**, conservarea și folosirea optimă a resurselor.

Saltul calitativ a fost, deci, realizat prin evoluția conceptelor. Saltul cantitativ — respectiv generalizarea — așteaptă încă o soluționare unitară a numeroase probleme.

Pentru un concept unitar în gospodărirea teritoriului național

ÎN NOUA ETAPĂ de dezvoltare social-economică, necesitatea instituirii unui **control al dezvoltării în profil teritorial** este o condiție pentru asigurarea administrării resurselor — în special a celor funciare — în interesele superioare ale societății, prin conservarea și valorificarea resurselor integrate unei dezvoltări echilibrate.

Aceasta situează pe prim plan necesitatea **concentrării activității de coordonare** — pentru cunoașterea, valorificarea, sistematizarea, organizarea și amenajarea integrală a teritoriului — **în cadrul unui singur organism republican**. Problema se poate rezolva, după părerea noastră, de către Comitetul de Stat pentru Problemele Consiliilor Populare, care ar urma să preia într-o coordonare unitară: **activitatea geo-topografică** pe țară (aflată în prezent în coordonarea M.A.I.A., fără a fi căpătat însă o dezvoltare corespunzătoare cerințelor); **activitatea de cadastru funciar general** (care ar permite, în condițiile unei organizări corespunzătoare, evidența sistematică și permanentă a fondului funciar — printr-un complex de acțiuni tehnice, economice și juridice — pentru toate categoriile de deținători); **activitatea de organizare a teritoriului** (pentru toate unitățile de proiectare, cercetare, administrație, asigurînd ca abordarea și rezolvarea problemelor — începînd cu sistematizarea teritoriului și localităților și încheind cu organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale și a fiecărei folosințe în parte: arabil, pășuni, plantații de vii și pomi etc. — să se realizeze numai integrate dezvoltării de ansamblu).

În aceeași optică, ar fi utilă și unificarea institutelor județene de proiectări cu oficiile de cadastru și organizarea teritoriului, creîndu-se, **la nivel județean, un singur organism de proiectare pentru sistematizarea și organizarea teritoriului**.

Aceasta ar permite ca **dezvoltarea rețelei de așezări**, a dotărilor și echipărilor viitoare să se realizeze în mod coordonat cu reorganizarea teritorială a consiliilor unice agroindustriale. În prezent, ca urmare a abordării insuficient coordonate a problemelor, din cele 129 de așezări rurale devenite așezări urbane în cincinalul 1976—1980, numai 75 au sedii de consilii agroindustriale, iar în actualul cincinal, din cele 140 de localități ce vor deveni așezări urbane numai 78 sînt prevăzute să fie și sedii ale consiliilor agroindustriale. Or, realizarea unor viitoare așezări agrar-industriale trebuie să fie rezultatul dezvoltării coordonate a teritoriului în ansamblu, localitatea și teritoriul constituind un tot unitar.

În același timp, subliniem necesitatea ca reorganizarea teritorială a consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist să fie precedată de o **organizare a teritoriului interconsilii**, avînd rolul de a îmbunătăți dimensiunile și delimitarea fiecărui consiliu corespunzător zonei în care se află, profilului de producție, rețelei de așezări și de căi de comunicație etc., integrate sistematizării de ansamblu a teritoriului fiecărui județ.

Pe această bază se poate trece la o organizare a teritoriului în cadrul fiecărui consiliu, care să asigure valorificarea completă a resurselor funciare și umane; amplasarea coordonată a tuturor dezvoltărilor viitoare; accelerarea procesului de urbanizare — așezarea coordonată devenind centru polarizator în zona de activitate a consiliului agroindustrial, iar echiparea teritoriului realizîndu-se în mod unitar; **crearea unor unități viabile și eficiente prin utilizarea superioară a resurselor natu-**

Ion BOLD

(Continuare în pag. 7)

APORTUL COOPERAȚIEI DE CONSUM LA SPORIREA PRODUCȚIEI AGRICOLE (1)

DEZVOLTAREA prioritară a agriculturii, alături de asigurarea bazei de materii prime și energie constituie probleme ale întregii națiuni, ale tuturor oamenilor muncii din țara noastră în cadrul cincinalului 1981 — 1985. Datorită ponderii pe care o dețin ca suprafață agricolă și ca efective de animale — s-a arătat în Raportul prezentat de Consiliul Național al Agriculturii la Congresul al II-lea al întregii țărâni — gospodăriile populației ocupă un loc important în economia agrară a țării. Acestea își asigură consumul familial și aduc o contribuție de seamă la aprovizionarea pieței și a fondului de stat cu carne, lapte, cartofi, legume și fructe.

Noua revoluție agrară care vizează profunde transformări în ce privește producția, productivitatea muncii, tehnologiile, eficiența economică și activitatea socială generală a satelor noastre, se extinde la toate categoriile de gospodării agricole, pentru a valorifica la maximum potențialul productiv al fondului funciar și al efectivelor de animale. Referindu-se la sectorul gospodăriilor agricole individuale din zonele necooperativizate de deal și munte, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvântarea la Congresul al II-lea al agriculturii arăta: „Pe linia măsurilor întreprinse până acum, este necesar ca producătorilor agricoli din aceste zone să li se acorde mai mult sprijin pentru a obține producții sporite”. Pentru aceasta comisiile agricole comunale, consiliile populare și cooperația de consum trebuie să-și sporească contribuția în organizarea producției, în valorificarea cât mai bună a condițiilor de care dispune agricultura în aceste zone. Gospodăriile populației participă cu o pondere însemnată în producția agricolă globală și la crearea fondului central de produse agricole. Astfel, în anul 1979 gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, au participat în totalul producției agricole: cu 40,3 la sută la fructe, cu 36,9 la sută la cartofi, cu 35,7 la sută la legume, cu 31,1 la sută, la struguri, cu 43,2 la sută la ouă, cu 36,1 la sută la lapte, cu 29,6 la sută la lână, cu 29,2 la sută la carne, cu 53,7 la sută la miere etc. Ponderi însemnate în totalul producției agricole dețin și gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate de deal-munte: 22,7 la sută la cartofi, 27,3 la sută la fructe, 19,2 la sută la lapte, 15,6 la sută la ouă, 11,7 la sută la carne, 35,7 la sută la miere etc.

Bucurându-se de sprijinul multilateral al statului, pe plan tehnic, material, financiar și economic, în gospodăriile populației a avut loc o intensificare a producției, mai ales în ramurile de producție specifice resurselor de care dispun (zootehnic, legume, fructe); cooperației de consum îi revin, în aceste condiții, însemnate sarcini atât pe linia valorificării producției, cât și pen-

tru aprovizionarea cu mijloacele de producție necesare.

Ca organizație economică obștească de masă, care cuprinde milioane de membri, din care cea mai mare parte o constituie producătorii agricoli, cooperația de consum este chemată să-și intensifice eforturile atât pentru sprijinirea gospodăriilor populației în sporirea producției agricole, cât și prin organizarea unui sector propriu de producție agricolă. La Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, care a avut loc în iunie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat faptul că unele cooperative de consum se limitează la aducerea și vânzarea mărfurilor de la oraș la sat, arătând că ele trebuie să-și mărească efortul pentru valorificarea producției obținute de gospodăriile populației, realizând astfel și un schimb de produse, o circulație în ambele sensuri nu într-un singur sens. În același timp, secretarul general al partidului a indicat cooperației de consum să-i sprijine mai susținut pe țărani în obținerea mijloacelor de producție necesare.

Un rol important în valorificarea produselor agricole din gospodăriile populației

CA URMARE a îmbunătățirii continue a activității, asigurării bazei tehnice necesare și perfecționării modului de organizare a preluării produselor agricole disponibile de la populație pe bază

Tabelul nr. 1

Preluările de produse agricole la U.J.C.C. Argeș

	Realizat		Plan
	1978	1980	1981
Porcine (t)	2 046	5 704	1 400
Ovine (t)	393	93	320
Păsări (t)	459	290	440
Iepuri (t)	31	33	80
Porumbei (buc.)	2 025	2 327	3 000
Ouă de găină (mii buc.)	18 243	11 945	17 030
Miere (t)	206	132	180
Pene (mii lei)	110	118	200
Fin (t)	11 414	22 842	19 000
Fructe (t)	4 500	4 606	5 280
Cartofi (t)	3 251	2 116	7 860
Fasole (t)	133	136	150
Semințe de dovleac (t)	10	8	7

rile au fost mult sub posibilități la ovine și păsări, ouă de găină, miere, cartofi și fasole. În ce privește planul pentru anul 1981, acesta prezintă însă unele oscilații atât față de anul 1978, cât și față de anul 1980, ceea ce reflectă o insuficiență fundamentală comparativ cu posibilitățile reale. Astfel, dacă la ovine, iepuri, fructe, cartofi și fasole sarcinile pentru anul 1981 marchează o creștere la celelalte produse ele sînt mai mici decît în anii trecuți.

Oscilații mari privind evoluția rezultatelor și sarcinilor de plan pe 1981 se regăsesc și la cooperativele de consum din unele comune ale județului Argeș (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Preluările de produse agricole în câteva comune din județul Argeș

	BOTENI			BRĂDULEȚ			RUCĂR		
	1978	1980	1981	1978	1980	1981	1978	1980	1981
Porcine (t)	22	5	12	41	19	12	18	3	20
Ovine (t)	3	1	4	15	6	10	72	20	11
Păsări (t)	3	3	4	4	3	3	7	4	5
Ouă (mii buc.)	108	113	110	149	127	130	139	81	130
Miere (t)	0,2	0,3	1	0,2	0,2	1	4	0,3	0,2
Fin (t)	—	—	—	151	391	450	628	1 309	1 200
Fructe (t)	377	292	140	77	203	241	5	4	—
Cartofi (t)	28	41	20	42	50	40	82	66	40

de raporturi comerciale, sub forma contractelor sau achizițiilor, cooperația de consum își aduce aportul la alimentarea fondului centralizat al statului cu cantități importante de produse agricole. În cazul U.J.C.C. Argeș, se constată (tabelul nr. 1) că în anul 1980, față de anul 1978 cantitățile preluate de la populație au fost mai mult decît duble la porcine și la fin. În schimb, preluă-

Diferențele dintre comunele luate ca exemplu se datoresc, pe de o parte, dimensiunii diferite a localităților, iar pe de altă parte, faptului că la Boteni este organizată o cooperativă agricolă de producție, care cuprinde toate gospodăriile din comună. În ce privește deosebirea dintre Brăduleț și Rucăr, acestea sînt influențate de altitudinea diferită la care sînt situate cele două așe-

zări, ca și de modul cum este organizată activitatea de contractări și achiziții.

Indiferent de deosebirile existente, datele tabelului nr. 2 confirmă **rolul marelui în creșterea pe care îl joacă cooperativă de consum în valorificarea produselor agricole din gospodăriile populației și necesitatea îmbunătățirii acestei activități nu numai prin încheierea de contracte și organizarea achizițiilor, ci și printr-o mai intensă preocupare pentru aprovizionarea tehnico-materială a locuitorilor satelor și orașelor mici.**

Asigurarea cu mijloace de producție a gospodăriilor populației

ÎN VEDEREA sporirii producției agricole și a cantităților de produse valorificate la fondul de stat, se impune o mai mare preocupare pentru **aprovizionarea tehnico-materială a gospodăriilor populației, sarcină ce revine în principal cooperativă de consum.** Este vorba atât de mijloace de producție de natură industrială specifice acestor unități agricole, cât și de mijloace de producție de natură agricolă, mai ales material biologic.

Cu toate cantitățile sporite de mijloace de producție desfăcute către populație, în unele comune lipsesc din magazinele cooperativă de consum unele agricole specifice cum sînt: sape, greble, lopeți, pluguri cu tracțiune animală, cuțite de plug, coase, cositori pentru tracțiune animală, potcoave și caiele, fier pentru roțile de căruță, pompe de stropit manual etc. În zonele de deal-munte se simte nevoia de erbicide și fungicide pentru combaterea bu-

ruienilor și altor dăunători la cartofi și alte culturi.

Concomitent cu **organizarea unor secții de mecanizare speciale pentru zonele ne-cooperativizate, dotate cu mijloacele tehnice corespunzătoare structurii culturilor și terenurilor în pantă specifice acestor zone, este necesară o mai mare preocupare din partea cooperativă de consum în vederea asigurării gospodăriilor populației cu mijloacele de producție necesare.**

În ce privește mijloacele de producție de natură agricolă (semințe, puieti, butași, porci, pui de o zi ș.a.), s-a trasat sarcina organizării producerii acestora în cantitățile necesare și punerii lor la dispoziția populației.

La Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperativă și consiliile populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta „**În atribuțiile cooperativă de consum, îndeosebi, ne gândim să trecem o sarcină foarte importantă din domeniul zootehniei și anume asigurarea de porci și de pui de o zi pentru populație. Ne-am gândit că pînă la sfîrșitul anului 1981 să realizăm 300 000 de scroafe în aceste centre care să asigure livrarea către populație a cel puțin 3 milioane porci anual. De asemenea să facem incubatoare care să dea 100—180 milioane de pui de o zi, cu sarcina ca o parte să fie vîndută după creștere și îngrășare la fondul de stat, rămîind desigur și pentru satisfacerea necesităților fiecărei localități**”.

În multe cooperative de consum s-au organizat sau sînt în curs de organizare **maternități de scroafe și incubatoare.** Astfel, la cooperativă de consum din comuna Valea Mare — Pravăț a luat ființă, în iunie 1980, o maternitate cu 25 de scroafe, de la care s-au obținut la o singură fătare 200 de porci din care 150 au fost vînduți populației. la un

preț mult mai mic față de cel de pe piața liberă — pentru a fi crescuți și îngrășați pe bază de contract.

Un alt exemplu, din Vilcea: la cooperativă de consum Horezu, la sfîrșitul anului 1980 s-a organizat o maternitate cu 40 de scroafe, de la care se vor obține anual 640 de porci, din care 560 vor fi vînduți populației pentru a fi îngrășați pe bază de contract. Aceeași cooperativă și-a procurat un incubator cu capacitate de 5 000 ouă pe serie, urmînd ca în acest an să se obțină 50 000 de pui.

Cele mai bune rezultate se pot obține prin organizarea unor stațiuni de incubație la nivelul județului, care să utilizeze ouă indemne la boli și să fie încadrate cu personal calificat. De exemplu, U.J.C.C. Argeș a organizat o stație de incubație cu 12 aparate de tip Arad, cu capacitate de 70 mii ouă/serie, de la care pentru anul 1981 s-a planificat să se obțină 400 mii de pui de o zi, ce urmează a fi vînduți populației; ouăle pentru incubație se procură pe bază de repartiții de la unități avicole de stat.

Considerăm că în prezent, **cooperativă de consum trebuie să-și extindă sfera de activitate și asupra procurării semințelor necesare cultivării loturilor în folosință personală sau în proprietate, evitîndu-se deplasări inutile la mari distanțe și procurarea, în unele cazuri, a unui material biologic scump și de calitate scăzută.**

Pentru zonele de deal-munte, care au o pondere mare în cultura cartofului de toamnă, se impune ca **întreprinderile pentru legume și fructe sau cooperativă de consum să organizeze aprovizionarea producătorilor cu material de plantat, cunoscută fiind influența calității acestuia asupra randamentelor medii.**

N. DAVID

PĂMÎNTUL

(Urmare din pag. 5)

rale și umane, concentrarea și specializarea producției, dotarea și echiparea unităților și a teritoriilor; realizarea unor asolamente raționale pentru fiecare consiliu agroindustrial, ca bază a unei amplasări mai bune a culturilor, pentru valorificarea potențialului de producție al tuturor terenurilor arabile; dezvoltarea unitară a creșterii animalelor, pomiculturii, viticulturii, legumiculturii, adecvat programelor naționale, dar avînd în vedere problemele de ansamblu și specificul fiecărui consiliu: crearea cadrului pentru utilizarea mai deplină a mijloacelor mecanice și tehnice, a sistemelor de hidroameliorații.

Caracterul limitat al resurselor funciare și al dezvoltării plantelor corespunzător condițiilor ecologice impune și mai pregnant respectarea triplei și indivizibilei relații **zonare-planificare-organizarea teritoriului, ca bază pentru promovarea unor sisteme de agricultură raționale, menite să asigure conservarea și creșterea potențialului productiv al terenurilor și îmbunătățirea utilizării lui prin mijloace tehnice și economice.**

Totodată, modul de realizare a **sistemelor de irigații și desecări** (condiționat nu numai de relief, de volumul de terasamente și de investiția specifică) trebuie să asigure exploatarea eficientă a terenului, a sistemului hidroameliorativ și a sistemului de mașini și tractoare. Trebuie revăzute concepția constructivă de amplasare și trasare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare și modul de trasare a schemei hidrotehnice, subordonîndu-le cerințelor producției agricole. Producția agricolă fiind dependentă de teren, uneltele de producție (tractoare, mașini, sisteme de îmbunătățiri funciare etc.) trebuie adaptate acestuia. Este important să înțelegem că trebuie rentabilizată producția, și nu mijloacele de producție.

Delimitarea tuturor suprafețelor pe care apar eficiente lucrările de îmbunătățiri funciare trebuie rezolvată ținînd seama

de complexitatea factorilor naturali și economici, în concordanță cu prevederile zonării producției agricole și ale diferitelor programe naționale, armonizate cu prevederile Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar.

Dat fiind specificul producției agricole, dependența acestora de pămînt și de modul în care sînt integrate diferitele resurse naturale și materiale, proiectantul general în agricultură trebuie să fie cel ce organizează teritoriul și, respectiv, dezvoltarea producției agricole, urmînd a-i subordona totalitatea investițiilor și dezvoltărilor viitoare în teritoriu.

În același timp, apare necesară încadrarea fiecărui consiliu unic cu un tehnician care să se ocupe de evidența fondului funciar, de modul cum se aplică proiectul de organizare a teritoriului, măsurile de ameliorare a capacității de producție. Pe de altă parte, S.M.A.-urile ar trebui să aibă subunități specializate pentru eliminarea excesului de umiditate, combaterea eroziunii solului, amenajarea și întreținerea drumurilor agricole.

Promovarea dezvoltării integrale pe baza unui plan complex necesită și **elaborarea unui cod funciar unitar, privind totalitatea acțiunilor de gospodărire a resurselor funciare, de sistematizare și de organizare a teritoriului.**

În sfîrșit, considerăm că este momentul să fie abordată **îmbunătățirea delimitării între fondul funciar agricol și cel forestier, lichidîndu-se enclavele, formele teritoriale necorespunzătoare, creîndu-se masive compacte, corelate cu cerințele de conservare a solului, cu dotarea și echiparea de ansamblu.**

PROMOVAREA unei politici funciare unitare nu mai poate fi lăsată sub influența unor rezolvări parțiale și locale empirice sau dictate de interese departamentale. Ea trebuie să facă insistent și obligatoriu apel la principiile **economiei funciare, ca știință a gospodăririi resurselor funciare** (și, eventual, ca materie de studiu în învățămîntul superior de specialitate), integrînd totalitatea acțiunilor și disciplinelor care concură la aceasta, pentru satisfacerea optimă a cerințelor actuale și de perspectivă.

CREȘTEREA GRADULUI DE ACCESIBILITATE ÎN EXPLOATAREA LEMNULUI

— dezvoltarea optimă a căilor forestiere de exploatare și transport —

LEMNUL reprezintă o resursă de mare însemnătate pentru întreaga economie națională; de aceea, pe întreg parcursul exploatării și utilizării sale, în toate fazele tehnologice apare necesară sporirea eforturilor desfășurate de către fiecare unitate productivă, de către toți factorii implicați, pentru gospodărirea rațională și valorificarea superioară a masei lemnoase. În acest context, un loc important îl deține perfecționarea activității de exploatare a fondului forestier în cadrul căreia o cerință de bază o reprezintă dezvoltarea optimă a căilor permanente și a instalațiilor de scoatere și transport a lemnului (drumuri și căi ferate forestiere, funiculare, atelaje ș.a.).

Dimensiuni actuale ale dotării pădurilor cu căi permanente de transport

DOTAREA corespunzătoare cu drumuri forestiere a pădurilor face posibilă realizarea în bune condiții a lucrărilor de culturi și de exploatare. Pe această bază se poate realiza extinderea tăierilor intensive, exploatarea rațională a pădurii, precum și sortimentarea corespunzătoare a masei lemnoase recoltate, transportul economic al materiei prime de la pădure la unitățile de industrializare ș.a. Această dotare cu drumuri asigură folosirea în condiții de eficiență sporită a parcului de mașini și utilaje din silvicultură și exploatarea pădurilor; în același timp, drumurile forestiere servesc într-o măsură apreciabilă și altor activități cum sunt: amenajările hidrotehnice, exploatarea miniere și petroliere, organizarea și exploatarea pășunilor alpine, turism, prospectări etc.

Important de menționat este și faptul că din cercetările de specialitate din alte țări,¹⁾ confirmate de cele întreprinse la noi de I.C.P.I.L. și Univer-

sitatea-Brașov rezultă că prin defrișarea arborilor de pe culoarul necesar drumurilor forestiere nu se înregistrează pierderi de masă lemnoasă sau diminuarea funcțiilor de protecție, în cazul în care lățimea culoarului nu depășește 12 m deoarece: prin defrișarea culoarului arborii de margine își activează creșterea ca urmare a faptului că beneficiază de posibilități de nutriție și lumină mai mari decât în masă; creșterea arborilor de margine compensează pierderea directă prin înlăturarea arborilor de pe platforma drumului; se crează margini de pădure rezistente la doborâturi de vânt și benzi de protecție ce împiedică propagarea incerzițiilor.

Pentru valorificarea superioară a fondului forestier în țara noastră a existat, în special în ultimii 15-20 de ani, o preocupare constantă, care a urmărit:

● deschiderea, în perioada anilor 1960-1970, a marilor bazine forestiere infundate de la Cerna-Herculane, Nera, Motru-Jiu, Lăpuș-Cavnic, Vrancea, Topolog, Vîlsan, Riul Doamnei, Dimbovița, Retezat, Cugir, Someșul

Cald și Rece, Rusca, Izvoarele Rîmnicului, Mehadica, etc., neracordate la căile publice de transport, prin realizarea drumurilor axiale, creîndu-se astfel posibilitatea de aprovizionare cu materie primă a combinatelor de prelucrare a lemnului;

● construirea — în perioada de după anul 1970 — de drumuri forestiere la nivel de unitate de producție, acordîndu-se prioritate acelorora cu volume de masă lemnoasă exploatabilă mai mare și de valoare mai ridicată (tabelul nr. 1). Ca urmare a acestor măsuri, la finele anului 1980 de pildă, densitatea căilor de transport din cuprinsul fondului forestier a atins 5,6 m/ha, ceea ce făcea ca din întinderea totală a fondului forestier 62 la sută să fie considerat accesibil, iar restul înaccesibil (fiind situat la distanțe mai mari de 2 km de o cale de transport). Din anumite studii de specialitate rezultă că, față de unele țări europene, țara noastră ocupă o poziție inferioară în ceea ce privește densitatea căilor de transport și distanțele de colectare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Densitatea instalațiilor de transport și distanțele de colectare în unele țări europene

Țara	Densitatea m/ha	Distanța de colectare (m)
Franța	18—26	200—300
R.F. Germania	18—45	200—300
R.D. Germană	12,8	400
R.P. Bulgară	7,6	1000
Elveția	45	100—200
Austria	17	300—400

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea și costul construirii drumurilor forestiere în perioada anilor 1970—1980

U.M.	Realizări în anii					
	1970	1975	1976	1979	1980	
Drumuri construite	km	1 506	994	747	850	1 031
Distanța medie de colectare	km	1,44	1,56	1,60	1,85	2,0
Cheltuieli medii unitare (pe m ³) la colectarea și transportul lemnului	‰	100	131	142	171	...

Ameliorarea situației în acest domeniu ar permite corelarea mai bună a cotei de tăiere cu posibilitatea fiecărei unități de producție, extinderea tăierilor intensive, evitarea concentrării tăierilor prin alăturarea parchetelor la tăiere numai după 3—7 ani.

În prezent, distanța de colectare a lemnului este mare (2,0 km), ceea ce poate conduce la vătămarea arborilor

¹⁾ M. Kramer, Influența silviculturii intensive asupra mijloacelor de transport, F.A.O., Geneva, 1968.

Tabelul nr. 3
Costul comparativ unitar al folosirii diferitelor mijloace în colectarea și transportul lemnului din pădure

Activitatea	Mijlocul de transport	Cost	Consum de combustibil lichid
Colectare	tractor	100	100
	funicular	111	48—92
	atelaje	127	—
Transport	auto	4.2	9.2
	cale ferată forestieră	6.4	...
	funicular fix permanent	77	...

pe picior, în paralel cu creșterea costurilor la colectare, inclusiv consumuri mai mari de combustibili. În consecință, cheltuielile de colectare și transport a lemnului s-au majorat sensibil, deși gradul de mecanizare al lucrărilor a crescut.

Operația de colectare reprezintă 40—45% din totalul cheltuielilor de exploatare. Cheltuielile unitare de transport sînt de 20—30 de ori mai reduse decît cele de colectare (tabelul nr. 3) și de aceea, în toate țările se urmărește majorarea densității drumurilor, ceea ce conduce implicit la scurtarea distanței de colectare, respectiv la diminuarea cheltuielilor²⁾.

Cerințe ale creșterii eficienței în exploatarea fondului forestier

TRANSPUNEREA în viață a prevederilor „Programului național pentru

²⁾ Documentar privind dotarea cu drumuri a fondului forestier administrat de MEFMC
³⁾ Studii-program privind dotarea cu drumuri forestiere a pădurilor administrate de MEFMC

conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010” face necesară dezvoltarea în continuare a unei rețele corespunzătoare de drumuri forestiere, de peste 9 000 km în perioada 1981—1985, astfel încît să se asigure în faza de finalizare a programului accesibilitatea întregului fond forestier, cu o distanță de colectare cît mai redusă posibil. În vederea asigurării accesibilității întregului fond forestier — după părerea specialiștilor din M.E.F.M.C. și din studiile de profil — este necesară construirea în perioada 1979—1995 a 27,1 mii km drumuri axiale, ceea ce va permite realizarea unei densități de 9,8 m/ha³⁾.

Este de menționat totodată că drumurile forestiere de executat în continuare sînt amplasate spre obirșia văilor, în condiții de teren mai grele și care necesită volume mai mari de terasamente și derocări. Ținînd seama de experiența altor țări se consideră necesar să se treacă și la executarea de căi tehnologice de legătură între drumu-

rile axiale și instalațiile de colectare care vor asigura reducerea distanței de colectare cu efecte însemnate atît în gospodărirea pădurilor, cît și în ceea ce privește creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Construirea acestui volum de drumuri va permite recoltarea cotei de tăiere la nivelul prevederilor ca volum total și structură pe specii stabilite prin amenajamentele silvice, evitarea concentrării tăierilor în bazine accesibile în zonele montane, respectarea duratei de alăturare la tăiere a parchetelor (3—7 ani), promovarea regenerării naturale, menținerea și reducerea actualului nivel de cheltuieli și consumuri de combustibil în exploatarea forestiere. O astfel de rețea de drumuri va asigura pătrunderea mai adîncă în pădure, adesea pînă la fiecare parcelă a acesteia, făcînd posibile intervențiile cele mai urgente și înlesnind apărarea pădurilor de incendii și dăunători. În același timp, prin realizarea unei densități satisfăcătoare a rețelei de drumuri în masivele forestiere, devine posibilă recoltarea tuturor produselor acestora, putîndu-se menține continuitatea producției de masă lemnoasă. Un rol de seamă revine consolidării rețelei de drumuri forestiere și în extinderea tăierilor de ameliorare și igiena pădurii prevăzute de amenajamentele silvice în arboretele tinere, în curs de creștere, din care s-ar putea recolta anual circa 7,1 milioane m³ masă lemnoasă, aptă pentru multiple utilizări. Înainte de națio-

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel folosim mașinile și instalațiile din dotare

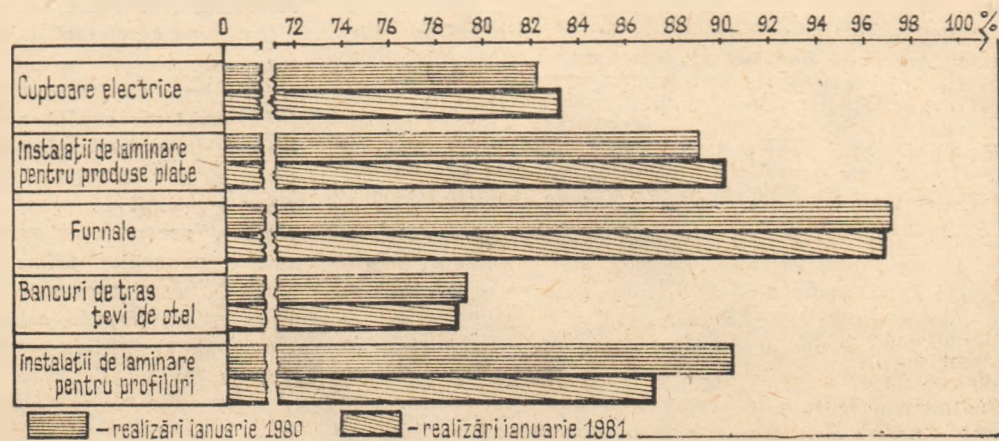
FOLOSIREA CÎT MAI EFICIENTĂ a mașinilor și instalațiilor cu care sînt dotate întreprinderile constituie o cerință esențială pentru realizarea prevederilor planului. În luna ianuarie 1981 în unitățile metalurgice, la unele grupe de utilaje, indicii medii de utilizare a fondului de timp disponibil au fost superiori celor realizați în perioada corespunzătoare a anului anterior — de pildă, la cuptoare electrice și la instalații de laminare pentru produse plate (graficul). La alte grupe de utilaje și instalații însă, indicii de utilizare realizați s-au situat sub nivelul planului.

Principala cauză a acestei situații o constituie unele defecțiuni de natură organizatorică. Astfel, numeroase stagnări s-au datorat lipsurilor temporare de materii prime și materiale, printre care: fier, vechi la cuptoarele electrice, fontă lichidă la convertizoarele cu oxigen, table de relaminare la instalațiile de laminare pentru profiluri etc. Alte stagnări s-au înregistrat

ca urmare a defecțiunilor accidentale intervenite în diverse momente ale procesului de producție.

Nevoile din ce în ce mai mari de produse metalurgice și necesitatea ca producția să se realizeze în condițiile unei înalte eficiențe economice impun urmărirea cît mai atentă și scoaterea la iveală a tuturor rezervelor de capacitate, astfel ca randamentele tuturor instalațiilor și mașinilor să crească în continuare. În acest sens este

necesară acordarea în fiecare întreprindere a unei atenții sporite aprovizionării ritmice cu materialele necesare diferitelor faze ale producției, întreținerii și exploatarei în cît mai bune condiții a instalațiilor și agregatelor, reducerii timpului de staționare a acestora prin executarea reparațiilor de calitate și în termene mai reduse.

Gradul de utilizare a fondului de timp al unor mașini și utilaje din industria metalurgică

nalizare, aceste tăieri participau cu numai circa 3% la totalul masei lemnoase extrasă din pădure. Recoltarea lor, eșalonată în spațiu și timp, permite, de asemenea, reducerea proporției tăierilor principale, asigurând arboretelor suprasolicitate răgazul necesar pentru refacere.

La alegerea traseului drumurilor se caută ca ele să nu aibă urcușuri (rampe) în sensul parcurs de vehiculele încărcate, iar pantele să fie accesibile. Drumurile de colectare, care de obicei sînt instalate pe versanți, motiv pentru care se mai numesc și „drumuri de coastă”, au lățimea carosabilă îngustă și sînt prevăzute din loc în loc cu platforme lărgite pentru a permite încrucișarea vehiculelor ce merg în sens opus. Platformele tuturor categoriilor de drumuri forestiere vor fi consolidate prin așternere de balast de rîu sau piatră spartă cilindrată. Drumurile magistrale, destinate a servi și pentru scopuri turistice, pentru exploatarea miniere etc., vor fi prevăzute în cazul unui trafic intens cu îmbrăcămînti asfaltice.

În construcția drumurilor forestiere s-au adoptat în ultimii ani tehnologii moderne de execuție ca, de pildă, executarea drumurilor în doi ani consecutivi: în primul an se construiesc terasamentele brute, inclusiv podețele și zidurile de sprijin; în anul al doilea se completează rambleele spălate de ploi, se finisează taluzele debleelor, se construiesc podurile mari și se așterne suprastructura drumului. Procedind în

felul acesta umpluturile de pământ realizate în anul anterior se compactizează prin circulația vehiculelor și prin acțiunea factorilor atmosferici. Ca urmare, utilajele și personalul pot fi folosite în mod eficient și cu continuitate, pe întreaga perioadă de execuție a căii de transport.

Drumurile construite în ultimii 20 de ani au un caracter pronunțat de permanență, ele fiind dotate cu ziduri de sprijin, podețe și poduri din piatră și beton, astfel că permit circulația autovehiculelor de mare tonaj cu viteze sporite și în orice anotimp. Dotarea întreprinderilor cu utilaje moderne de execuție (betoniere, buldozere, consoare) permite micșorarea duratei execuției și realizarea de economii de manoperă și materiale.

Din studiile efectuate rezultă că reducerea distanței de colectare în medie cu 1 km va diminua cheltuielile de producție cu circa 25—30 lei/m³ de masă lemnoasă exploatată și va conduce la o reducere a combustibilului cu circa 0.1 kg cc/m³. Problema prezintă o importanță deosebită dat fiind că lucrările de cercetare ale specialiștilor din țară și străinătate au stabilit că prejudiciile provocate arborilor, în procesul de colectare a lemnului în pădurile situate pe terenuri în pantă, cresc direct proporțional cu distanța de colectare, panta terenului și intensitatea tăierilor.

Desigur, la găsirea căilor concrete pentru atingerea acestui obiectiv va trebui să se țină în permanență sea-

ma de cerința majoră a economisirii energiei și combustibilului. În această optică apare necesară o reconsiderare a importanței acordate și a ponderii căilor de transport a lemnului bazate pe forța gravitației sau pe energia calorică a cărbunilor, a extracției lemnului cu atelaje folosind tracțiunea animală. În acest sens, pentru adoptarea deciziei optime, se cere ca specialiștii, cercetătorii din domeniu, să aibă în vedere calcule complexe de fundamentare a eficienței pentru ca soluția adoptată să reprezinte un maximum de avantaje pentru economia națională.

Așa cum rezultă din aprecierile specialiștilor, pentru asigurarea condițiilor și capacității de execuție a drumurilor forestiere în acest cincinal se apreciază totodată ca necesară organizarea în cadrul trusturilor de construcții ale M.E.F.M.C. a unor sectoare distincte pentru construcția de drumuri forestiere, ceea ce va avea efecte favorabile atît asupra ritmului de execuție, cît și asupra calității drumurilor.

Amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru transpunerea în practică a acestor măsuri va contribui substanțial în acest an și cincinal la sporirea accesibilității la această valoroasă materie primă, la valorificarea mai completă și complexă a pădurilor țării.

Constantin MOCANU
Academia de studii economice
București

NOTE

**Noile resurse de țitei —
puse cît mai rapid
în exploatare**

La Trustul de foraj și extracție a țiteiului din Tîrgu Jiu — care efectuează prospecțiuni, lucrări de foraje și extracție în tot perimetrul Olteniei — a fost pusă în funcțiune zilele acestea prima sondă care extrage țitei. de la adîncimea de 5000 m, într-o nouă zonă. Specialiștii apreciază că există condiții pentru sporirea producției de țitei în perspectivă, ceea ce presupune săparea pe același zăcămint a unor noi sonde de exploatare. Continuarea lucrărilor de foraj pentru punerea în funcțiune de noi sonde de extracție nu poate avea loc însă, așa cum prevăd normativele în vigoare, decît pe măsura deschiderii finanțării investiției, iar pentru aceasta este necesară în prealabil avizarea documentațiilor tehnico-economice care fundamentează investițiile. În mod practic sînt necesare pentru aceasta aproximativ 4—5 luni, timp în care se pot săpa și pune în producție cîteva sonde.

Ținînd seama de nevoile stringente ale economiei naționale, de cerințele de a spori producția de țitei într-un termen cît mai scurt, este necesară concentrarea tuturor eforturilor pentru accelerarea avizării documentației; în acest

sens specialiștii trustului petrolului din Tîrgu-Jiu au făcut demersuri la Centrala Băncii de investiții din București. la sucursala sa din Tîrgu Jiu, la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, dar răspunsul așteptat întîrzie. Cum de realizarea obiectivului respectiv depinde sporirea producției de țitei cu o cantitate apreciabilă se impune ca lucrările de punere la punct și de aprobare a documentației să fie făcute mai operativ, creîndu-se cadrul necesar deschiderii finanțării lucrărilor. Specialiștii din schela respectivă, de la trust, socot că cu dotarea tehnică de care dispun, cu experiența acumulată, pot săpa în perimetrul respectiv, în acest an, un număr de încă 7 sonde, astfel că începînd din lunile septembrie-octombrie a.c., din zona respectivă s-ar putea extrage zilnic sute de tone de țitei.

Creșterea accelerată a bazei de materii prime a țării constituie un obiectiv major, pentru realizarea căruia partidul și statul nostru fac eforturi deosebite. Dacă este vorba de țitei, problema capătă o importanță și mai mare. Aceasta întrecut importurile sînt din ce în ce mai costisitoare. Iată de ce se cer unite, mai mult ca oricînd, eforturile tuturor celor implicați în procesul de punere în valoare de noi resurse, pentru accelerarea conectării la circuitul economic a materiilor prime depistate. Cît privește problemele sesizate, socotim că este cu puțință să fie rezolvate favorabil cît mai repede, astfel încît eforturile petroliștilor să contribuie la sporirea producției de țitei.

**B. VASILE
P. BOGDAN**

Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență

CURSUL COMERCIAL UNIC —
INSTRUMENT AL AUTOGESTIUNII

ÎN ULTIMII ANI, participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii s-a accentuat tot mai mult, sporindu-se partea din venitul național care se realizează pe calea activității de comerț exterior. Aceasta izvoarăște dintr-o realitate a zilelor noastre, care ne arată că desfășurarea eficientă a vieții economice, a procesului de producție economică nu se poate realiza fără relații economice externe active.

Dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale și folosirea avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii fac necesară perfecționarea autoconducerii muncitorești și autogestiei financiare și valutare în activitatea de comerț exterior, în scopul gospodăririi raționale a resurselor valutare și asigurării mijloacelor valutare necesare plății importurilor.

În acest scop, s-au elaborat și aprobat în ultima vreme acte normative de o deosebită importanță, cum sînt: Legea nr. 12/1980, referitoare la activitatea de comerț exterior; Legea nr. 10/1980 și alte acte normative referitoare la actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare, a tarifelor etc., precum și alte măsuri.

În domeniul comerțului exterior sînt prevăzute, prin Legea nr. 12/1980, un complex de măsuri și orientări care să conducă la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare și valutare, la stimularea unităților economice în extinderea schimburilor externe și cooperării economice internaționale, la sporirea rezervelor valutare ale statului, la echilibrarea balanței de plăți externe.

Printre aceste măsuri menționăm și introducerea **cursului comercial unic**, care operează începînd cu 1 ianuarie 1981, renunțîndu-se în același timp la leul valută, la coeficientul intern de decontare etc. Cursul comercial unic a fost stabilit la un nivel care reflectă pentru 1981 media cursului de revenire ce se realizează la export și import, diferențiat pe produse și grupe de produse, precum și structura exportului și importului țării noastre din perioada actuală.

Domaniul de utilizare a acestuia este larg și, în perspectivă, se prevede a fi extins și mai mult. Astfel, cursul comercial unic se folosește, printre altele, pentru:

— evaluarea exporturilor și importurilor și a celorlalte componente (capitole) ale balanței de plăți externe; astfel, volumul comerțului exterior, a

creanțelor și obligațiilor în valută, gradului de participare la cooperarea economică internațională etc. se exprimă în lei la cursul comercial unic, care devine astfel un etalon clar și semnificativ de măsurare financiar-valutară a participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii;

— evaluarea în valută a cheltuielilor materiale și de muncă vie pentru realizarea mărfurilor de export și a altor lucrări și prestații în străinătate, servicii etc., prin transformarea acestora din lei în valută cu ajutorul cursului comercial unic. Cursul comercial unic dă dimensiuni reale acestor cheltuieli interne, creînd condiții pentru efectuarea de comparații, calcule de oportunitate etc.;

— evaluarea mărfurilor de import și a altor lucrări și servicii importate, prin transformarea prețului extern în valută al acestora în lei, prin cursul comercial unic. Aceasta face ca importurile respective să intre în circuitul economiei naționale la prețurile în lei care se determină în majoritate, prin transformarea valutei plătite la cursul comercial unic. Astfel, prețurile interne la importurile destinate investițiilor, importurile de materii prime, materiale și alte servicii, care nu-și au echivalentul în producția internă, se stabilesc prin transformarea prețului extern prin cursul comercial unic. De asemenea, la stabilirea prețurilor interne ale materiilor prime, materialelor etc., care se importă în completare, cursul comercial unic servește la determinarea prețului mediu ponderat al acestor produse;

— determinarea eficienței operațiunilor de comerț exterior, cursul comercial unic reflectînd mai bine și mai concludent, pe de o parte, eforturile făcute pentru realizarea valutei în raport cu nivelul acestor cheltuieli pe plan mondial, iar pe de altă parte, rezultatele obținute.

Îndeplinind toate aceste funcții importante, cursul comercial unic constituie un instrument suplu, la îndemina unităților cu activitate de comerț exterior, a tuturor celor care lucrează în comerțul exterior, pentru evaluarea cheltuielilor și rezultatelor activității de export și, pe această bază, permite ca acestea să-și canalizeze eforturile în direcția realizării — cu fondul de timp de muncă și mijloacele materiale de care dispun — unor valori de întrebuintare cît mai mari, care să fie compensate printr-o cantitate de valută cît mai mare. Totodată, acesta ajută să se cîntărească mai bine valuta destinată im-

porturilor, astfel încît să se apeleze numai la importurile strict necesare, iar aceste importuri să fie orientate cît mai judicios, dîndu-li-se o întrebuintare cît mai bună, mai eficientă, avînd în vedere faptul că aceasta reprezintă, în final, rezultatul eforturilor și străduințelor unităților respective.

Cursul comercial unic ajută unitățile cu activitate de comerț exterior și lucrătorii care activează în cadrul acestora la ierarhizarea și stabilirea mărfurilor care prezintă un grad de eficiență mai ridicat și a celorlalte, care au un grad de eficiență mai scăzut și, pe această bază, se iau decizii privind volumul producției de export, sortimentele, orientarea acestora pe piețe, perioade și alte măsuri pentru creșterea eficienței exportului în cadrul întreprinderii.

La nivelul centralei și ministerului, cursul comercial unic constituie un instrument pentru analiza structurii producției de export, a gradului de eficiență a produselor și grupelor de produse. Totodată, aceasta permite o comparație între export și import, sub aspectul echilibrului balanței export-import, gradului de eficiență al importurilor pentru reexport, al raportului de schimb import-export (valoarea tonei de marfă exportată comparativ cu valoarea tonei de marfă importată etc.).

Desigur că determinarea eficienței operațiunilor de comerț exterior trebuie să se facă și cu aplicarea altor indicatori, cum sînt: aportul net în valută, cursul de revenire al aportului în valută etc. — problemă care va forma obiectul unei analize detaliate într-un număr viitor.

Cursul comercial unic va fi folosit de unități la stabilirea planului de încasări și plăți în valută — instrument de importanță majoră în noul mecanism economico-financiar, care va da o perspectivă mai clară activității de export-import și rezultatelor din acest domeniu. În activitatea bancar-financiară, cursul comercial unic are o sferă largă de aplicabilitate. Pe lângă faptul că el constituie un instrument de exprimare și de evidență a relațiilor financiar-valutare, respectiv a conturilor bancare etc., cursul comercial unic apare ca un curs efectiv de decontare a valutelor rezultate dintr-o serie de operațiuni de comerț exterior. Printre operațiile care se decontează la cursul comercial unic menționăm:

— operațiunile în valută privind creditele externe, operațiunile de arbitraj

și alte operațiuni bancare în valută, precum și decontarea dobânzilor în valută ;

— acordarea de credite pentru exporturile pe credit cu termen de plată de peste un an și încasarea ratelor scadente din creditele acordate și achitarea ratelor scadente din creditele primite pentru importuri ;

— acordarea de credite întreprinderilor de comerț exterior pentru plata avansurilor acordate furnizorilor externi la importuri de instalații complexe ;

— tarifele în valută legate de plata transportului și asigurării pe parcurs extern a utilajelor, materialelor etc. necesare șantierelor și pentru acoperirea cheltuielilor legate de vize consulare, taxe pașaport, transport personal care lucrează în străinătate ;

— decontarea valutei încasate din prestații turistice și vânzări de mărfuri în țară, care au prețuri și tarife stabilite în valută, precum și din alte prestații internaționale ;

— decontarea contravalorii în lei a operațiilor de schimburi de bunuri de consum directe care se plătesc și se încasează în valută ;

— decontarea sumelor privind comisiunile de agent, rabaturi, comisioane bancare, redevențe, impozite în valută, penalizări etc.

Cursul comercial unic trebuie să devină o realitate vie și practică în activitatea de comerț exterior, care trebuie să exprime un raport real între moneda noastră și cele externe, rezultat din ni-

velul prețurilor externe și al cheltuielilor de muncă socială necesară pentru realizarea produselor de export. După stabilirea lui, el trebuie considerat ca maximum la export, astfel că toate unitățile exportatoare trebuie să acționeze cu hotărâre pentru încadrarea în acest nivel.

Cursul comercial unic, prin funcțiile și rolul său, stimulează unitățile cu activitate de comerț exterior din sfera producției și a circulației mărfurilor să se angajeze mai hotărât și conștient pe calea diversificării producției de export, adaptării ei la cerințele pieței externe, astfel ca rezultatele să fie cât mai eficiente.

Aplicarea cursului comercial unic și îndeplinirea cu succes a rolului acestuia depinde de modul cum sînt stabilite prețurile interne în lei, de producție și livrare, la produsele de export, import, la tarife etc. Pornindu-se de la aceste cerințe, de la schimbările intervenite în nivelul costurilor de producție, în special în industria extractivă, cât și de la creșterea accentuată a prețurilor externe la materiile prime și materiale și mai ales a combustibililor, minereurilor și ale altor materii prime importate, prin Decretul 392/1980 s-au reactualizat o serie de prețuri, punindu-se în concordanță cu aceste schimbări. Prin această actualizare, o serie de prețuri care au fost fixate în perioadele anterioare, în condițiile de atunci, au fost puse în concordanță cu nivelul cheltuielilor efec-

tuete, avîndu-se în vedere, totodată, rentabilizarea tuturor activităților economice.

Un obiectiv de bază al acestei acțiuni de actualizare a fost și realizarea unei îmbunătățiri a corelației dintre prețuri pe principii economice, a prețurilor interne de producție și de livrare, asigurîndu-se un raport corespunzător între ramuri și subramuri, astfel ca să se asigure utilizarea rațională a tuturor resurselor de muncă și financiare.

Așezîndu-se pe baze reale, prețurile devin o pîrghie în utilizarea rațională a materiilor prime destinate producției și a celorlalte produse și în obținerea de rezultate optime. În acest mod, corelațiile dintre prețurile interne nu vor mai prezenta deosebiri fundamentale față de corelațiile existente între prețurile externe pe piața mondială și, în consecință, se vor crea condiții ca indicatorii de eficiență să fie mai expresivi, mai concludenți.

Perfecționarea continuă a sistemului de prețuri, paralel cu sporirea eficienței activității economice, inclusiv în sectorul de comerț exterior, pe calea reducerii continue a cheltuielilor, a creșterii prețurilor externe obținute generează cadrul pentru întărirea rolului cursului comercial unic, lărgirea sferii sale de aplicabilitate și pregătirea pentru trecerea la o etapă superioară de utilizare a pîrghiilor economice prin convertibilitatea leului.

Marin LIXANDRU

Cooperare economică româno-bulgară

„DUNĂREA” S.A.

SOCIETATEA mixtă româno-bulgară de cooperare economică și comercializare „DUNĂREA” S.A. a fost constituită în scopul lărgirii dinamice a colaborării economice dintre cele două țări în domeniul schimbului de mărfuri reciproc și îndeosebi în țări terțe.

Obiectul de activitate al societății mixte privește: a) efectuarea de servicii ingineresti — consultanță-proiectare, construcții-montaj de obiective industriale, civile și ingineresti și asistență tehnică, școlarizare de personal, unele livrări conexe pentru următoarele domenii industriale: — industria chimică, energetică, electrotehnică și electronică, metalurgie, prospecțiuni geologice, hidrologice și petroliere, producția

de materiale de construcții, construcții de mașini, industria ușoară și alimentară, prelucrarea lemnului, agricultura, îmbunătățiri funciare și hidrocamelicrații, construcții industriale, administrative și civile, obiective și instalații de transporturi și comunicații; b) participarea la investiții în țările partenere, ca și în țări terțe; c) comercializarea produselor obținute din activitatea de colaborare și cooperare, ca și a altor mărfuri, inclusiv cele rezultate din activitatea întreprinderii comune Giurgiu—Ruse; d) alte activități de comerț exterior și cooperare economică ce urmează a fi stabilite între acționari.

Ca formă juridică „DUNĂREA” va funcționa cu statut de societate pe acțiuni, înre-

gistrată la București ca persoană juridică română, ce își desfășoară activitatea în conformitate cu legile române, contractul de asociere și statutul propriu.

Fărățile în contractul de asociere sînt: întreprinderile de comerț exterior Uzineexportimport, Industrialexportimport, Geomin, Rompetrol, Arccm, Contransimex, Romagri-mex din partea română și organizațiile de comerț exterior: Tehnexport, Agrocomplet, Bulgargeomin, Tehnoexportstici, Mașinoexport, Transcomplet, Tehnoimport din partea bulgară.

Capitalul societății mixte, fixat la 280 mii ruble transferabile și 1,4 milioane franci elvețieni este constituit din 280 și respectiv 1400 acțiuni nominative, cu valori de 1000 ruble transferabile și respectiv 1000 franci elvețieni. Fiecare din acțiunile subscrise și vărsate de acționari conferă dreptul la un vot în Adunarea generală a acționarilor, dreptul de a alege și a fi ales în organele de conducere, dreptul de a participa la distribuția beneficiilor conform prevederilor statutului socie-

tății și dispozițiilor legale, alte drepturi statutare.

Adunarea generală a acționarilor este organul suprem de conducere al societății care decide asupra politicii ei economice și comerciale, numește personalul de conducere și membrii Comisiei de cenzori care verifică gestiunea societății.

Adunarea generală numește pe o perioadă de 4 ani Consiliul de administrație format din 6 membri. Conducerea operativă a societății este efectuată printr-un director general și un director general adjunct, care aduc la îndeplinire deciziile Adunării generale a acționarilor și ale Consiliului de administrație. Începînd de la data înregistrării la Ministerul Finanțelor din Republica Socialistă România, durata de funcționare a societății va fi de 25 de ani, putînd fi prelungită prin hotărîrea Adunării generale. Societatea va putea înființa sucursale, filiale, birouri, agenții și reprezentanțe în orice localitate de pe teritoriul celor două țări, ca și în țări terțe.

G. I.

Considerații privind relația costuri minime – calitate în activitatea economică

DEZVOLTAREA și modernizarea economiei naționale, în pas cu cele mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, impun ridicarea necontenită a calității produselor ca o condiție esențială a creșterii eficienței întregii activități economice, a participării tot mai active a țării noastre la circuitul mondial de valori. Calitatea produselor — noțiune cuprinzătoare ce încorporează determinări diverse, cum ar fi creșterea randamentului, a duratei de funcționare, sporirea rezistenței la uzură, parametrii estetici etc., etc. — condiționează în mare măsură posibilitățile de valorificare superioară a resurselor naturale și a muncii sociale, satisfacerea necesităților tot mai complexe și variate ale economiei naționale, competitivitatea pe piețele externe, creșterea continuă a nivelului de trai. Subliniind tocmai necesitatea sporirii continue a laturilor calitative în toate domeniile de activitate, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta, în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres, că „O problemă centrală a întregii industrii este înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice. Trebuie să se asigure perfecționarea standardelor în pas cu noile tendințe ale progresului tehnic, dotarea unităților cu echipamente de măsură și testare, întărirea controlului tehnic pe toate fazele procesului de producție”.

Dacă orientarea predominantă a studiilor și lucrărilor care se ocupau de calitate, pînă acum 10—15 ani, era cea tehnică sau chiar tehnicistă, în prezent un număr tot mai mare de specialiști apreciază că abordarea economică este indispensabilă atît la nivelul producătorilor, al beneficiarilor (consumatorilor), cît și la cel al economiei naționale. În această optică devine imperios necesar să se cunoască cu precizie cît costă, la nivelul producătorului, un anumit nivel al calității unui produs (și detaliat, care sînt elementele de cheltuieli influențate de calitate, cu alte cuvinte care este costul calității), cum se răsfrînge asupra activității economice a beneficiarilor acest nivel de calitate, care sînt căile de a-l optimiza prin prisma efortului pe care îl implică, al efectelor rezultate, al satisfacerii nevoii sociale etc.

Idea fundamentală în abordarea economică a calității este realizarea unui sistem de activități corelate între ele, sistem ce are drept scop fie menținerea, fie îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor și asigurarea unei eficiențe economice maxime. În acest sens, considerăm că o abordare sistemică a problemei calității presupune tratarea corelată a următoarelor aspecte: măsurarea nivelului calității,

planificarea și prognoza acesteia, analiza, căile de optimizare, sistemul de stimulare, sistemul informațional, eficiența economică a calității. Din multitudinea acestor aspecte ne vom opri asupra citorva modalități de abordare a optimizării calității folosind criteriul minimizării costurilor — continuînd astfel o serie de preocupări relevante în paginile „Revistei Economice”.

Criterii de optimizare a calității

ORICE PRODUS industrial se poate realiza, din punctul de vedere al nivelului de calitate, în mai multe variante în funcție de materia primă folosită, de tehnologia aplicată, de calitatea forței de muncă, caracteristicile mediului ambiant și alți factori. De asemenea, pentru aceeași nevoie socială beneficiarii pot solicita produse avînd caracteristici de calitate diferite. Se relevă, astfel, că optimizarea nivelului calității este o problemă extrem de complexă, îmbrăcînd adesea și forme de manifestare cu caracter contradictoriu. Ea decurge din poziția față de calitate a unui anumit produs pe care se situează o întreprindere — în funcție de statutul său de producător sau beneficiar —, din dinamica intereselor la nivel micro și macroeconomic, cît și a unor aspecte impuse de modă, de cantitatea și calitatea resurselor disponibile, de strategia dezvoltării etc. Indiferent însă de unghiul de abordare a aspectelor optimizării calității sîntem de părere că trebuie luate în considerare următoarele elemente:

a) calitatea realizată a valorilor de întrebuințare trebuie să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale, umane, financiare;

b) nivelul calității trebuie să satisfacă în cel mai înalt grad posibil nevoile sociale pentru care se realizează valorile de întrebuințare respective;

c) calitatea trebuie să fie optimă nu numai din punct de vedere al producătorului sau beneficiarilor, ci mai ales al economiei naționale;

d) se va considera optimă calitatea ce se încadrează în restricțiile impuse de intercondiționările economie-tehnologie-ecologie-societate;

e) optimizarea calității trebuie să se realizeze nu numai din perspectiva obiectivelor curente dar, în aceeași măsură, a obiectivelor economiei naționale desfășurate pe o perioadă mai mare de timp;

f) optimizarea calității trebuie să aibă în vedere atît resursele consumate (costurile de producție), cît și cele naturale, avansate sau ocupate de la producător, beneficiari (utilizatori), pe toată durata de viață a produsului.

Din această perspectivă rezultă, ca o primă concluzie, necesitatea găsirii unui spațiu (de soluții, niveluri ale calității) care să echilibreze cerințele producătorilor, ale beneficiarilor și economiei naționale și care să permită stimularea economică a ridicării calității deopotrivă cu sporirea generală a eficienței activității economice.

La nivel macroeconomic criteriile de optim cele mai frecvent utilizate sînt: maximizarea venitului net, sau a unor forme ale acestuia (beneficiu, acumulări etc.), maximizarea producției nete, minimizarea consumului total de resurse (naturale, avansate, ocupate, consumate), maximizarea eficienței economice (a efectelor înregistrate la un leu resurse totale).

Maximizarea venitului net reprezintă un criteriu important de optimizare pentru orice economie națională ale cărei cerințe de dezvoltare determină necesitatea obținerii unui plusprodus cît mai mare din fiecare activitate economică. Deși acest criteriu este conceput să determine o diminuare relativă a consumului de resurse, nu întotdeauna în practică se înregistrează această scădere, situație incompatibilă cu exigențele prezentului și, cu atît mai mult, ale viitorului. Pe de altă parte, aplicarea criteriului maximizării venitului net are marele dezavantaj că nu permite identificarea unei funcții a acestui efect în raport cu nivelul și calitatea activității supuse optimizării, ca urmare a dificultăților pe care le presupune stabilirea riguroasă a valorii, a îndepărtării prețurilor de la valoare, a politicii prețurilor, elemente ce influențează contradictoriu venitul net. Ele pot genera chiar tendința unei creșteri a consumului de resurse pentru obținerea unui venit net cît mai mare, fapt pentru care considerăm că este mai judicios să aplicăm, în optimizare, criteriul maximizării venitului net la un leu resurse totale implicate de activitatea respectivă (de fapt criteriul maximizării eficienței, deși — este drept, într-o mai mică măsură — dezavantajele de mai sus rămîn valabile și în acest caz).

Maximizarea producției nete reprezintă un criteriu de mare importanță sub raportul creșterii valorii nou create în fiecare sistem de producție și, implicit, la nivelul economiei naționale. Totuși, el este mai greu de aplicat la alegerea nivelului calității produselor industriale datorită dificultăților pe care le implică stabilirea riguroasă a evoluției producției nete în funcție de calitate. În același timp, folosirea producției nete la optimizarea calității oferă un cîmp prea larg de decizie producătorului. Acesta este cel care impune nivelul calității, nivel dimensionat însă în funcție de parametrii săi specifici, de criteriile utilizate pentru ma-

ximizarea producției nete în această sferă de activitate. Or, calitatea, deși se realizează în procesul de producție, se confirmă în exploatare, la beneficiari. La acest nivel o mai mare importanță dobîndesc cheltuielile de întreținere și exploatare a produsului, cheltuieli care se află în raport invers proporțional cu nivelul de calitate al produselor.

Se desprinde, astfel, concluzia că un nivel al calității ce asigură o producție netă maximă la producător nu determină, necondiționat, o producție netă maximă la beneficiari, respectiv la nivelul economiei naționale. Trebuie remarcat, totodată, că deși indicatorul producția netă este mult mai sensibil la efortul propriu al unei unități economice și stimulează direct reducerea cheltuielilor materiale, prin modul în care este calculat el nu reflectă reducerea consumului total de resurse pe circuitul producător-beneficiar-economie națională. Or, este știut că în domeniul calității tocmai nivelul consumului total de resurse din economia națională pe care îl ocazionaază un anumit nivel al calității, pe durata de utilizare a respectivei valori de întrebuințare (producție și exploatare), dobîndește o însemnătate particulară. În aceste condiții considerăm că, pentru stabilirea nivelului optim al calității produselor industriale se poate folosi cu bune rezultate criteriul minimizării costului calității.

Prin costul calității înțelegem ansamblul consumurilor de resurse, variabile în raport de calitate, determinate de realizarea unui anumit nivel al calității sau pentru asigurarea unei îmbunătățiri a acesteia. În consecință, costul calității poate fi static, dacă luăm în considerare doar acele consumuri de resurse variabile în funcție de calitate, la un nivel dat al acesteia, sau dinamic, dacă evidențiem sporul consumului de resurse în varianta îmbunătățirii calității față de un nivel de referință al ei. Obiectivul cercetării și al practicii economice, vizînd optimizarea calității este acela de a evidenția toate consumurile de resurse, variabile în funcție de calitate, de la concepție-fabricație și pînă la scoaterea din uz a produsului. Prin însuși faptul că utilizăm costul calității pe unitate de produs putem aprecia că, de fapt, folosim criteriul eficienței în optimizarea cali-

tății, criteriu fundamental, atît la nivel macro cit și microeconomic.

Minimizarea costului calității are avantajul de a depăși sfera producătorului și de a oferi posibilitatea armonizării intereselor acestuia cu ale beneficiarilor. De asemenea, criteriul minimizării costului calității este concordant cu celelalte două amintite, precum și cu cerințele optimului global al economiei naționale, avînd un caracter operativ și determinînd, deopotrivă, efecte favorabile asupra indicatorilor economico-financiari ai unităților economice.

Repere metodologice privind cațulul minimizării costului calității

ATINGEREA optimului nivelului de calitate prin minimizarea costului calității s-ar putea realiza pe două căi: a) prin studierea variației elementelor costului calității în raport de nivelul acesteia și găsirea, pe această bază, a punctului de optim (corespunzător costului total minim); b) pornind de la expresia costului total al calității se caută valoarea optimă (minimă) a acesteia în raport de nivelul calității.

Pentru a surprinde corect variația elementelor costului calității în raport de nivelul acesteia, datorită naturii lor economice diferite, analiza se va desfășura distinct la producător și beneficiar. La producător, costul calității cuprinde următoarele elemente: costul de prevenire a defectelor și de asigurare a calității, costul de evaluare (control) a calității, costul pierderilor datorită calității și remedierii defectelor înregistrate. La nivelul beneficiarului calitatea produsului se concretizează în două elemente: costul de achiziție al produsului și costul de întreținere și funcționare, respectiv pierderile de producție datorate calității. În vederea testării viabilității ipotezelor avansate, a metodelor de calcul, în cursul analizei noastre am apelat și la un caz concret: costul calității unor motoare electrice asincrone cu rotor în scurt circuit, a variației elementelor sale în raport cu un nivel de calitate considerat.

Datele obținute (a fost utilizat un aparat statistico-matematic diferențiat pentru analiza costurilor calității — la producător și la beneficiar) sînt interesante sub următorul aspect: optimul din punctul de vedere al beneficiarului implică o fiabilitate mai mare decît optimul producătorului. Explicația acestui fenomen constă în faptul că beneficiarii doresc o asemenea produs care să aibă o fiabilitate ridicată, chiar dacă cheltuielile de achiziție sînt mai mari, deoarece acesta le asigură un nivel mai redus al cheltuielilor de întreținere, respectiv al pierderilor de producție din vina calității. Dimpotrivă, producătorul dorește să realizeze un produs cu o fiabilitate întrucîtva mai redusă, ceea ce permite efectuarea de cheltuieli pentru prevenirea defectelor și asigurarea calității mai mici (și deci un cost total al calității mai redus), nefiind interesat în prea mare măsură de cheltuielile de întreținere și exploatare efectuate de beneficiari.

Rezultate similare obținem și prin folosirea criteriului minimizării costului, metodologie în care se pornește de la relația analitică de evaluare a costului total al calității: $C_{tc} = C_{pa} + C_c + C_d + C_p$, în care C_{pa} este costul de prevenire a defectelor și asigurare a calității; C_c — costul controlului calității; C_d — costul deservirii tehnice și întreținerii produsului la beneficiari; C_p — costul pierderilor datorită lipsei de calitate la producător și beneficiari.

Se pune, deci, întrebarea: care din cele două valori de optim este corespunderă din punctul de vedere al economiei naționale? După opinia noastră, atenția trebuie îndreptată spre realizarea optimului la nivelul beneficiarului, întrucît la acest nivel este practic sintetizată finalitatea socială a activității producătorului, în acest plan putînd fi evidențiată eficiența cu care au fost cheltuite resursele pe întreg ciclul de fabricație și utilizare a unui produs. Determinarea optimului în funcție de cerințele beneficiarului se impune și prin faptul că, în tot mai mare măsură, beneficiari ai unor astfel de produse sînt parteneri străini, calitatea produselor constituind un criteriu esențial în sporirea competitivității.

Ștefan MATEI
Timișoara

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

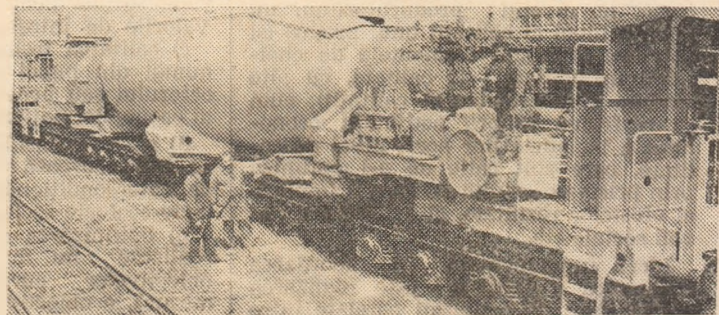
Vagon torpedo pentru transportarea fontei lichide

DE CURIND, cu sprijinul specialiștilor Institutului de proiectări de secții și uzine metalurgice (IPROMET), întreprinderea „23 August” din București a construit un vagon cu oală pentru transportarea fontei lichide. Primele vagoane torpedo de acest fel, realizate în premieră națională de întreprinderea bucureșteană, au și fost livrate oțelăriei nr. 6 din cadrul Combinatului siderurgic Galați. Cu un asemenea vagon pot fi transportate, în condiții de maximă securitate, de la furnale la oțelărie, nu mai puțin de 300 tone de fontă lichidă.

Acest vagon de concepție ori-

ginală, cu o greutate de 352 tone, este format din patru boghiuri a câte patru osii fiecare, pe care se află șasiul executat în construcție sudată. Pe aceste 16 osii se poate transporta o greutate totală de 700 tone, ceea ce înseamnă că pe o singură osie revine o încărcătură de 45 tone — de trei ori mai mult decît este uzitat, în mod obișnuit, pe căile ferate europene (adică 19 tone). De aceea, în cadrul Combinatului siderurgic din Galați a și fost construită o cale ferată specială.

Oala în care este transportată fonta lichidă este o construcție din tablă grosă, sudată

electric, rezemată la cele două capete pe niște lagăre în care se poate roti în vederea încărcării și descărcării fontei lichide. În interior oala este căptușită cu material refractar de mare rezistență. Pentru rotirea oalei, vagonul este prevăzut cu un mecanism propriu acționat

electric și cu unul de rezervă cu manipulare manuală. Frîna automată din componenta acestui vagon este de tip Knorr. O frînă de mină sporind siguranța în staționare, Vagonul are o lungime de 27,50 metri între tamponare și o înălțime maximă de 4,46 metri.

Noi concepte, tehnici, metode in sprijinul eficientei

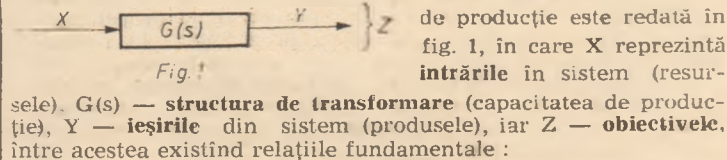
CALITATEA SISTEMELOR DE PRODUCȚIE — FACTOR IMPORTANT AL CREȘTERII ECONOMICE

ROMANIA SOCIALISTA a pătruns, în acest an 1981, într-o nouă și luminoasă etapă de dezvoltare, caracterizată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca „deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței”. Aceste calificative conceptuale sintetizează sarcinile care stau în fața poporului român pentru îndeplinirea obiectivelor fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Unul dintre aceste concepte este acela de **calitate a sistemelor de producție**¹⁾. Un lucru de calitate nu poate fi produs decât de un meseriaș de calitate; tot astfel, o producție de calitate și la un nivel de eficiență ridicat nu poate fi realizată decât de sisteme de producție de înaltă calitate și eficiență.

Potrivit definiției date de Șt. Bârlea²⁾, prin sistem de producție se înțelege un sistem cibernetic complex, realizat din oameni și mașini, care funcționează pe baza unui anumit program, în vederea realizării unor bunuri necesare societății omenești.

Fig. 1 Formalizarea sistemului de producție este redată în fig. 1, în care X reprezintă intrările în sistem (resursele).

G(s) — structura de transformare (capacitatea de producție), Y — ieșirile din sistem (produsele), iar Z — obiectivele, între acestea existind relațiile fundamentale:

$$Y = G(s) \cdot X; \quad Y \rightarrow Z$$

în care Y, X și Z sînt vectori-coloană, iar G(s) o matrice, numită **matricea de stare** a sistemului.

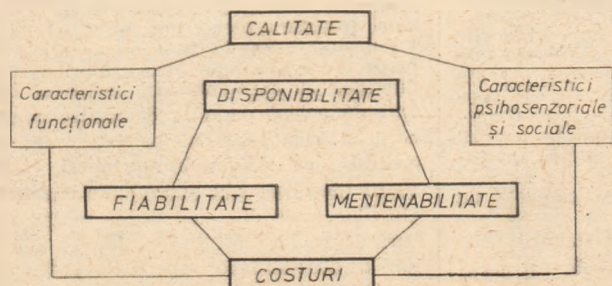
Devine evident că pentru aceleași intrări (resurse) X, ieșirile Y vor fi cu atît mai „mari” cu cît G(s) va fi mai „mare”. „Mărimea” matricii G(s) depinde de foarte mulți factori: dintre aceștia, o importanță deosebită prezintă **calitatea sistemului de producție**, pe care o definim ca fiind **măsura gradului de realizare a indicatorilor tehnico-economici, ca urmare a nivelului de folosire eficientă a tuturor resurselor disponibile**.

În cele ce urmează ne propunem să subliniem aportul calității SP (sistemelor de producție) la creșterea economică.

Structura calității SP

CALITATEA sistemelor de producție — în același timp concept, structură și teorie — se bazează pe o concepție sistemică, prezentată sintetic în fig. 2, punîndu-se în legătură directă nu numai principalele componente ale calității, ci și calitatea sistemelor de producție, cu costurile de proiectare, construcție, exploatare și întreținere aferente.

Fig. 2

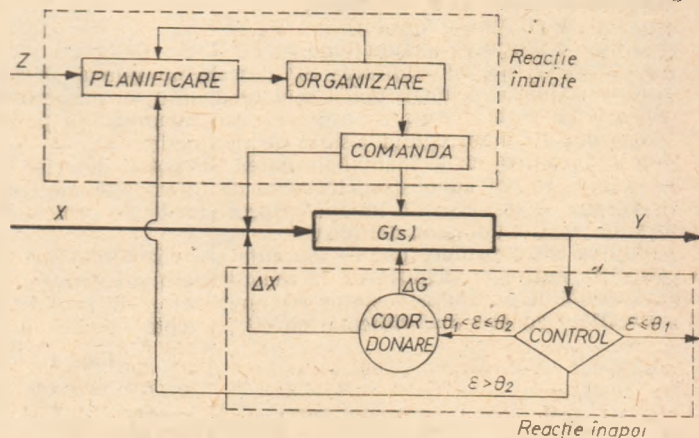

După cum se vede, calitatea sistemului de producție depinde de: **caracteristicile funcționale** (totalitatea proprietăților de care acesta dă dovadă în timpul funcționării sale), **disponibilitate** (măsura gradului în care acesta este în funcțiune la un

moment dat) și **caracteristicile psihosenzoriale și sociale** (totalitatea factorilor mediului și climatului de muncă).

Disponibilitatea este compusă, la rîndul său, din: **fiabilitate** (probabilitatea ca sistemul să îndeplinească una sau mai multe funcții necesare, în condiții date, de-a lungul unei durate de timp date) și **mentenabilitate** (probabilitatea ca sistemul — în cazul în care necesită o intervenție de întreținere — să fie repus într-o stare de funcționare dată, în anumite limite de timp).

Fig. 3

Prin urmare, un sistem de producție de calitate superioară trebuie să aibă cît mai multe proprietăți de transformare a resurselor în produse, realizate într-un mediu și climat de muncă de nivel ridicat și care să fie menținute timp cît mai îndelungat, cu intervenții de întreținere (conducere, reglaj etc.) cît mai reduse.

Devine evident că toate aceste elemente **costă** — și, prin urmare, problema calității SP este o problemă nu unidirecțională (motiv pentru care legăturile din fig. 2 nu au fost marcate cu săgeți), ci bidirecțională, adică a **optimizării calității sistemelor de producție în condiții de costuri date**, sau viceversa.

Lăsînd la o parte aspectul complexității matematice, normală pentru o problemă de optimizare neliniară cu restricții și de mari dimensiuni, problema calității sistemelor de producție este legată direct și de **entropia organizatorică** (gradul de dezorganizare a sistemului), care constituie un aspect implicit, dar nu și evident al calității SP.

Dar entropia organizatorică nu este numai o caracteristică proprie unui sistem, ci ea **se propagă** de la un sistem la altul prin intermediul produselor livrate (cu întîzieri sau mai devreme, în cantități diferite față de contract, de alte calități decît cele specificate etc.), ceea ce înseamnă că problema calității sistemelor de producție nu poate fi privită izolat — pentru un anumit sistem — ci numai în contextul macrosistemului respectiv.

Fără a insista asupra complexității problemei calității SP, vom desprinde din fig. 2 că principalii factori ai calității sînt fiabilitatea și mentenabilitatea.

Studii asupra fiabilității sistemelor de producție au pus în evidență că există importante rezerve interne, în ce privește atît nivelul de folosire a fondului de timp de muncă, cît și gradul de utilizare a capacităților de producție. De aici rezultă aportul pozitiv pe care studiile de calitate a sistemelor de producție îl pot aduce la creșterea eficienței economice.

Mentenabilitatea sistemelor de producție este, de asemenea, relevantă. Pentru a-i putea înțelege semnificațiile sînt necesare, mai întîi, unele precizări privind conceptul în sine. În acest

scop pornim de la fig. 3, înțelegând că **întreținerea sistemelor de producție** este un proces complex, ce cuprinde totalitatea operațiilor prin care sistemul este menținut la capacitatea proiectată — respectiv ansamblul de măsuri și procedee de conducere, reglare etc. aplicate tuturor componentelor: oameni, mașini, instalații, echipamente, clădiri, sisteme informaționale și informatice etc. (8).

Notînd :

$$\epsilon = Z - Y$$

cu θ_1 toleranța sub care nu se intervine în sistem și cu θ_2 toleranța sub care se intervine prin coordonare și peste care se intervine prin replanificare, devine clar că mentenabilitatea SP include tocmai zona de coordonare, pentru care $\theta_1 < \epsilon \leq \theta_2$ și care afectează atât resursele externe X cît și resursele interne G(s). Din acestea se desprinde că mentenabilitatea SP este direct legată de o serie de durate care pot fi reșistematisate astfel :

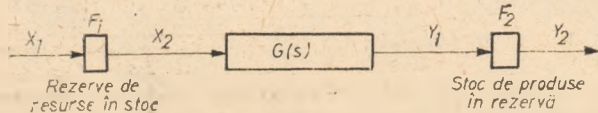
- Durate legate de fiabilitatea subsistemului de transformare :
 - timp de apariție a căderii,
 - timp de restabilire a funcționării.
- Durate legate de subsistemul informațional :
 - timp de constatare a existenței unei căderi,
 - timp de precizare a naturii căderii,
 - timp de stabilire a cauzei căderii.
- Durate legate de subsistemul de conducere :
 - timp de studiere a variantelor de remediere,
 - timp de evaluare a consecințelor,
 - timp de alegere a măsurii optime.
- Durate legate de subsistemul de „întreținere“ :
 - timp de asigurare a resurselor,
 - timp de eliminare a căderii,
 - timp de repunere în funcțiune.

Prin urmare, mentenabilitatea SP descrie nu numai „sistemul de întreținere“ (cum simplist mai cred unii), ci ansamblul de subsisteme care trebuie să asigure funcționarea la parametri proiectați a întregului sistem de producție.

Ațit fiabilitatea, cît și mentenabilitatea SP pot fi descrise în amănunțime, se pot cunoaște prin surse de informații adecuate și se vor putea proiecta de îndată ce procedurile de proiectare concepute vor fi studiate și definitivate.

Calitatea SP cuprinde însă — așa cum s-a văzut mai sus — și influența entropiei primită de la macrosistem sau transmisă macrosistemului, putîndu-se spune că un sistem de producție are o calitate cu atît mai ridicată, cu cît „acceptă“ mai multă

Fig. 4

entropie de la macrosistem și îi retransmite acestuia mai puțină entropie. Acest lucru nu este posibil decît dacă, așa cum se vede în fig. 4, se asigură rezerve de resurse în stoc și stoc de

¹⁾ Concepția teoretică de ansamblu asupra calității sistemelor de producție și diferitele elemente ale acesteia au fost prezentate de autor în articole publicate în Revista de statistică (nr. 4, 5, 7-1980) și revista Construcții (nr. 1/1980) și în comunicări prezentate la al II-lea Simpozion național de ingineria sistemelor și cibernetica industrială, București, decembrie 1980.

²⁾ Bărlău Șt., Inițiere în cibernetica sistemelor industriale, Ed. tehnică, București, 1975.

produse (sau, pentru construcții-montaj, de producție) în rezervă.

Calitatea SP și creșterea economică

DIN CELE DESCRISE devine evident că realizările Y ale unui sistem de producție vor fi cu atît mai mari (și, deci, sistemul va accepta o creștere economică mai mare), cu cît acesta va avea o capacitate de producție G(s) mai „mare“ și cu cît va exista un acord mai deplin între resursele interne G(s) și resursele externe X (justificate și de necesitatea — rezultată din calculul matricial — ca, pe cît posibil, nici un element din G(s) sau din X să nu fie nul).

Creșterea capacității de producție G(s) poate fi realizată, în cadrul aceluiași volum de resurse interne, prin dezvoltarea și aplicarea în practică a studiilor privind calitatea SP și prin punerea de acord (printr-un program de aprovizionare corect) a resurselor externe cu resursele interne.

Ea poate fi obținută, de asemenea, printr-un **program de producție** realist, corectat meru pe parcurs și prin ridicarea continuă a nivelului de calificare a oamenilor muncii, paralel cu asigurarea de fronturi de lucru tampon (sau în rezervă) pentru toate resursele nestocabile (oameni, mașini, instalații, echipamente etc.).

Îmbunătățirea structurii capacității de producție G(s) are și **efecte economice** deosebit de favorabile, deoarece cu aceleași resurse se obțin rezultate finale superioare.

Concluzii

STUDIILE efectuate pînă în prezent asupra calității sistemelor de producție au pus în evidență existența următoarelor căi prioritare de asigurare a creșterii economice în condiții de eficiență sporită :

1. Executarea producției numai pe bază de programe probabile, care să țină cont de entropia existentă în sistem.
2. Reglarea operativă (zilnică) a programelor în raport de condițiile reale ale momentului.
3. Intocmirea de programe (de orice fel) numai cu precizarea **resurselor interne** (oameni și mașini) și a **resurselor externe** (materiale, energie) necesare pe fiecare interval de planificare și în mai multe variante.
4. Asigurarea de fronturi de lucru tampon pentru toate resursele nestocabile (oameni, mașini etc.).
5. Inzestrarea sistemelor de producție cu depozite (rezerve) de resurse și depozite (stocuri) de produse, sau producție, calculate în raport cu entropia aprovizionării și, respectiv, a cererii.
6. Realizarea unor sisteme informaționale, de conducere și de „întreținere“ care să funcționeze la parametri ridicați.
7. Evitarea aprovizionărilor dezasortate (ce realizează necorrelări între X și G(s), respectiv Z).
8. Reducerea treptată a entropiei din macrosistem, prin asigurarea de capacități de producție și de resurse în rezervă și prin perfecționarea generală și efectivă a organizării și conducerii.

prof. dr. Mihai RAFIROIU
Institutul politehnic „Traian Vuia“
Timișoara

Urmărirea pe calculator a producției și consumurilor

Importul de piei crude necesită, pentru țara noastră, un însemnat efort valutar, de aceea se impune valorificarea cît mai judicioasă a acestei materii prime, prin reducerea consumurilor și eliminarea pierderilor. Această valorificare superioară trebuie să înceapă încă de la sortarea pieilor pentru tăbăcire, intrucît de tipul și calitatea acestora depind caracteristicile semifabricatelor ce se obțin în tăbăcării.

În 8 fabrici de încălțăminte și marochinărie a fost implementată aplicația informatică „Urmărirea producțiilor și consumurilor specifice în tăbăcării“, elaborată de secția de cercetare-proiectare în organizare din Centrul industriei pielăriei, cauciucului și încălțăminte. Pînă la finele acestui an, ea urmează să fie generalizată, esalonat, în toate întreprinderile cu secții de tăbăcării.

Mișcarea pieilor în circuitul de prelucrare este urmărită începînd de la centrele de sortare, unde se face repartizarea materiei prime pe întreprinderile care dispun de tăbăcării, în funcție de structura sortimentală planificată, de capacitatea utilajelor și de nivelul de specializare a personalului muncitor. Căntățile repartizate se constituie în partizi, corespunzătoare capacității zilnice de înmuiere a tăbăcării (acestea nu au magazii de piei crude). De la centrele de sortare se transmite centrul de calcul al C.I.P.C.I. datele privind stocurile nesortate, cele sortate și livrările către fabrici; situațiile editate sînt transmise compartimentului de resort din centrală, oferind o orientare rapidă pentru aprovizionarea unităților.

A doua parte a subsistemului urmăres-

te drumul parcurs de pielea crudă de la intrarea în fabrică pînă la predarea ei ca semifabricat (piele tăbăcită) la magazie. Baza de date a unității de informatică centralizează informațiile privind: produse-semifabricate, materiale, consumuri (rețetar), piei crude (prețuri), plan.

Folosind baza de date și pachetele de programe realizate pentru urmărirea producțiilor și consumurilor specifice, centrul de calcul pune la dispoziția conducerii și compartimentelor interesate din centrală, ea și din întreprinderi în situații (decadate sau lunare). Pe baza concluziilor trase din analiza lor se iau măsuri de reglare privind realizarea planului, a consumurilor specifice prevăzute, încadrarea sortimentelor de produse în costurile planificate, inclusiv pentru orientarea sortării pieilor crude spre realizarea unor sortimente superioare sub raport calitativ și economic. (A. R.).

INTERFERENȚA începe cu denumirile celor două științe, dar nu se oprește aici, ci se extinde și asupra conținutului lor. Ambele nume au aceeași rădăcină greacă — oikos care înseamnă casă, loc de trai. Schematizând lucrurile, dacă economia se ocupă cu studiul producției, distribuției și consumului bunurilor și a serviciilor în sistemul societății umane, am putea spune că ecologia studiază producția, distribuția și consumul energiei (incorporată în substanța organică) în sistemele naturale.

Interferența ar apare și mai clară dacă bunurile și activitățile umane le-am evalua nu în bani, ci în unități energetice, care ar deveni numitorul comun al economiei și ecologice. Nu întâmplător Haeckel, cel ce a introdus și definit noțiunea de ecologie, considera că ea este economia naturii.

Această interferență a numelor nu este nici formală și nici întâmplătoare, ci reflectă interpretarea proceselor reale economice și ecologice.

Să ilustrăm aceasta printr-un fapt la scară aproape mondială, luat dintr-un mare număr de alte fapte cunoscute: criza hamsiei.

Hamsia, după cum o știm cu toții, este un mic peștișor de circa 10 cm lungime și cîteva grame greutate uscată, aparținînd genului *Engraulis*. O specie a acestui gen trăiește și în Marea Neagră. Dar nu despre ea este vorba aici, ci despre o rudă a ei din îndepărtatul Ocean Pacific. Își duce viața în apele din lungul coastei peruane a Americii de Sud și se hrănește cu fito- și zooplantonul (alge și animale microscopice) din aceste ape. Oamenii consumă hamsia proaspătă (mai rar), dar mai ales sărată; prepară din ea pasta de pește, însă cea mai mare cantitate este folosită pentru fabricarea făinei de pește introdusă ca adăb la hrana animalelor domestice sau ca îngrășămint. Pescuitul anual al hamsiei din zona menționată a ajuns în 1970 la 12,5 milioane tone, ceea ce reprezintă circa 22% din pescuitul mondial oceanic al tuturor speciilor, situînd Peru pe primul loc din lume în producția de pește.

Nu de prea multă vreme cercetările au arătat că această specie este o verigă într-o rețea complexă de conexiuni, în care sînt împlețiți numeroși factori abiotici, biologici ca și importante interese și activități umane.

Mase uriașe ale hamsiei se dezvoltă și se concentrează în această zonă a Pacificului deoarece aici se produc imense cantități de hrană pentru ele: alge și animale planctonice,

fenomen care la rîndul său este rezultatul acțiunii convergente a mai multor factori abiotici. În primul rînd, curentul oceanic Humboldt, care transportă spre nord apele mai reci din zona Antarcticii, scaldînd coasta vestică a Americii de Sud. Originea și temperatura scăzută a acestui curent oceanic se datorează acțiunii vîntului — alizeul din emisfera australă care aici suflă din direcția sud, sud-est, împingînd spre nord apele de lingă coastă. Se creează o ușoară depresiune a apelor, suficientă spre a determina formarea unor curenți de convecție: curenți verticali ascendenți, care au temperatura scăzută și aduc de la mari adîncimi spre suprafață mari cantități de substanțe nutritive (în primul rînd

Humboldt slăbește, ceea ce duce la dispariția curenților ascendenți, iar de aici — oprirea transportului de substanțe nutritive dinspre fundul oceanului, cu efecte dezastruoase asupra productivității biologice. În plus, în condițiile noi se prelungește spre sud un curent de apă mai caldă, ecuatorială (cu circa 7° C mai caldă decît apele în care pătrunde), ceea ce determină mortalitatea în masă a planctonului. Descompunerea rapidă a acestuia duce la dispariția aproape completă a oxigenului din apă, la formarea de hidrogen sulfurat. În aceste condiții peștii pier în masă, pescuitul scade catastrofal, iar păsările ihtiofage sînt silite să-și părăsească coloniile, un număr imens de pui sînt părăsiți și pier.

INTERFERENȚA ECOLOGIE-ECONOMIE (I)

compuși ai azotului și fosforului) provenite din descompunerea resturilor vegetale și animale de pe fundul oceanului. Pe seama acestor substanțe se dezvoltă algele, iar pe seama lor — zooplanctonul. O idee despre intensitatea producției de substanță organică din această zonă ne-o dă faptul că aici algele fixează zilnic prin fotosinteză, pînă la 200 mg carbon pe mc, în timp ce în apele oceanice adiacente — doar circa 15 mg.

Hamsia, dezvoltîndu-se în mari cantități, oferă o bogată sursă de hrană pentru multe alte specii de pești și pentru un imens număr de păsări ihtiofage, mai ales pelicani și cormorani, care formează uriașe colonii pe insulele din lungul coastei, unde excrementele lor se acumulează de la an la an (datorită climei secetoase) formînd zăcămint de guano, valoros îngrășămint natural.

O dată la cîteva ani (7—8) se perturbă acest sistem de corelații. Perturbarea se produce în anii deosebit de călduroși cînd temperatura apelor de suprafață se ridică cu cîteva grade. Această schimbare, în aparență neînsemnată, modifică sistemul vînturilor dominante: alizeele slăbesc în intensitate, în schimb devine mai puternic și dominant vîntul dinspre vest, dinspre largul oceanului. Prima consecință — curentul

Neîntînd seama de acest complex de împrejurări, oamenii continuă să pescuiescă, ajungînd printr-o supraexploatare la o diminuare a acestei importante resurse care este hamsia: de la o producție de 12,5 milioane tone în 1970, în numai trei ani cantitatea a scăzut la 2,3 milioane tone în 1973, iar în 1977 Peru, de la primul loc a ajuns pe al 7-lea, cu 2,53 milioane tone. Ingridorător este faptul că supra-pescuitul nu a mai permis refacerea rezervelor și, bineînțeles, nici revenirea coloniilor de păsări la rechiul nivel numeric.

Aceste catastrofe, cauzate de schimbări, în fond minore, ale unor corelații de factori, arată că întregul sistem de conexiuni ecologice este pe cit de productiv, pe atîta de sensibil și fragil. În acest sistem intervine omul — în mod brutal, înarmat cu toată știința și tehnologia modernă a pescuitului industrial, dar ignorînd sau, ceea ce este și mai rău, neîntînd seama de legile organizării și funcționării sistemului respectiv, de potențialul său productiv real, de capacitatea sa de a suporta presiunea unei exploatare lipsite de o bază și de o strategie științifică.

Ni se pare că o asemenea întreprindere, de data aceasta nu nominală, ci reală a proceselor ecologice și economice este plină de învățăminte. Ea

aduce în plină lumină esența dualistă a relațiilor noastre cu natura, esență de care din păcate nu se ține seama. Pe de o parte, lucru sigur, sîntem specia dominantă pe întreaga planetă mai ales prin știința și tehnologia noastră, a cărei forță echivalează cu cele mai de temut forțe ale naturii.

Cel mai adesea doar această latură stăpînește conștiința decizională: noi, oamenii, în opoziție cu natura pe care pretindem că o stăpînim. O asemenea îngustime de vedere este un greu obstacol în înțelegerea corectă a locului și rolului nostru în natură. Ea generează o mentalitate simplistă și primitivă, potrivit căreia natura este privită ca un înșirînit, ca un sac fără fund, în care poți arunca orice și oricît fără a te gîndi cît poate suporta și din care poți scoate orice și oricît fără să știi cum, cît și ce poate produce. Este uitată mereu cealaltă latură, a realității — anume că noi nu sîntem în afara sistemului, ci în interiorul lui. Sîntem o parte componentă a lui. Noi și toate celelalte ființe sîntem locatari ai aceleiași case. Mai mult, noi nu putem exista fără ceilalți locatari și toate acțiunile noastre asupra colo-cărilor noastre, mai devreme sau mai tîrziu, se repercutează asupra noastră.

Ecosistemele sînt entități cu o complexă organizare structurală și funcțională datorită căreia au capacitatea unică de a capta energia solară și de a o immagazina sub forma legăturilor chimice a substanțelor organice sintetizate, realizînd ceea ce denumim producția biologică. Această producție este materializată în întreaga diversitate a plantelor și animalelor ce intră în alcătuirea ecosistemului dat. Bogăția și diversitatea produselor unui ecosistem face ca și folosințele lui să fie multiple, iar în realizarea lor să se întîlnească numeroase interese umane, adesea contradictorii și chiar antagoniste. deoarece fiecare beneficiar potențial încearcă să trîgă maximum de foloase, fără a ține seama de alții și — cu atît mai puțin — de capacitățile sistemului ecologic.

Din păcate, în asemenea situații, evaluările economice sînt efectuate separat de cele ecologice și de cele mai multe ori neîntînd seama de acestea din urmă, chiar în cazul fericit cînd ele există. Desigur, situații de interferențe complexe între economie și ecologie nu trebuie căutate doar în Oceanul Pacific. Ele apar cu mai mare sau mai mică acuitate în toate țările lumii și noi nu facem excepție.

N. BOTNARIUC

Criteria pentru o posibilă optimizare a structurilor economice ⁽¹⁾

UNA DINTRE problemele devenită cu deosebire preocupantă în cursul deceniului trecut, a fost aceea a structurilor economice. În fața unor fenomene sau evenimente politice și economice neașteptate sau poate nu așteptate atât de curînd structuri care se considera că trecuseră cu succes proba focului s-au dovedit inadecvate. Contactul brutal cu realitatea a ceea ce inițial s-a numit penuria, iar mai apoi criza de energie și de materii prime, sau a pericolului, încă insuficient cercetat, al poluării a răsturnat concepții și modele, devenite adevărate postulate ale creșterii și dezvoltării economice. Omenirea a fost pusă în fața necesității de a găsi nu numai surse alternative de energie, ci și modele alternative de dezvoltare. Simplele extrapolări devin din ce în ce mai puțin satisfăcătoare în încercările de a contura o imagine a viitorului care inevitabil se va construi pe alte baze tehnologice și economice. Indicatori, instrumente de analiză, de sinteză și de prognoză, care și-au demonstrat virtuțile o lungă perioadă de timp, dar care au fost elaborate în alte condiții ale dezvoltării, au astăzi o capacitate operațională mult diminuată. A continua să utilizezi pur și simplu instrumentarul economic și postulatele clasice este echivalent cu asumarea riscului unor rezultate false pe plan teoretic sau practic. ¹⁾

Oare un asemenea indicator ca cel al producției pe locuitor își mai poate păstra valoarea pentru fundamentarea unor opțiuni, mai ales atunci cînd este vorba de o serie de produse energofage, cum sînt cimentul, îngrășămintele chimice etc., iar o serie de țări avansate — termeni ai comparațiilor care se fac — tocmai încearcă să reducă asemenea producții? Cu atât mai mult cu cît fiecare economie națională este un sistem cu un mare grad de specifici-

tate. Faptul că S.U.A. sau Suedia au o producție de oțel pe locuitor de circa jumătate din cea a Japoniei nu înseamnă că primele două nu sînt țări dezvoltate și că ar trebui să o atingă pe aceea a Japoniei. Din contră, această diferență marcantă între țări avansate ale lumii demonstrează, o dată mai mult, limitele indicatorului amintit. Același lucru este valabil și în cazul altor indicatori cum pare să fie și indicatorul „stoc de metal pe locuitor“. În afară de faptul că în cazul țărilor avansate acest stoc de metal s-a acumulat în decursul unei îndelungate perioade de timp, intervine și structura fizică a acestuia care, de asemenea, face necomparabile diferitele situații. Stocul de metal poate fi alcătuit, și chiar este în realitate alcătuit, nu numai din utilaje industriale, din mașini agricole, din șine de cale ferată, din armături în construcții, din vapoare și autovehicule, ci și din tancuri, bombe și rampe de lansare a rachetelor. În plus, asemenea indicatori, cu o optică predominant cantitativă continuă să stimuleze risipa, consumurile exagerate, în cazul de mai sus, de metal, din ce în ce mai scump de produs, cînd întreaga situație a lumii îndeamnă nu la risipă ci la economie, la găsirea unor indicatori a căror folosire să determine utilizarea superioară a resurselor, configurarea unor structuri proprii, adapteate realităților și nu copierea unor modele depășite. Este ceea ce pare hotărîtor și pentru succesul a numeroase țări în curs de dezvoltare în căutarea unor căi care să le permită să atenueze decalajele care le despart de țările avansate.

Un caracter obiectiv și particular

IATĂ DE CE problema edificării unor noi structuri economice apte să facă față șocurilor actuale și viitoare, care să răspundă aspirațiilor de progres ale popoarelor și ale omenirii în general, este la ordinea zilei, iar termenul de modernizare a structurii economiei a devenit de cea mai largă circulație. Mai adecvat intențiilor și necesităților reale pare să fie însă termenul de **optimizare**. Ni se pare greu de precizat care ar fi sensul sau conținutul noțiunii de structură economică modernă. A o pune în legătură cu moda, care are un pronunțat caracter subiectiv, ar însemna să se deschidă calea unor manipulări ale structurilor economice. Totodată noțiunea de modern are un caracter general, global, în timp ce

structurile economice au un caracter particular. Aceasta nu înseamnă că nu există ramuri economice moderne, în sensul de ramuri impuse de progresul tehnic contemporan și care trebuie să își găsească locul firesc în structura economiei fiecărei țări hotărîtă să țină pasul cu progresul umanității și poate că prezența acestor ramuri într-o structură economică ar da conținut noțiunii de modern. Dar acea combinație între diferitele ramuri ale producției materiale care definește structura unei economii naționale are un caracter evident **obiectiv și particular**. Desigur, a devenit o practică obișnuită modelarea în laboratoare a structurilor economice, proiectarea a diferite variante de structură, dar aceasta nu se poate face decît în limitele unor date strict obiective, deoarece structura economică se construiește într-un spațiu național definit, cu caracteristicile sale concrete, legat prin nenumărate fire de mediul internațional. Orice încercare de a depăși aceste limite obiective nu poate, de aceea, să conducă la rezultate viabile ²⁾. Iar optimă este tocmai **acea combinație între ramurile producției materiale care răspunde cel mai bine condițiilor concrete de spațiu și timp, maximizînd sau tinzînd să maximizeze rezultatele în funcție de obiectivul propus și de resursele materiale și umane disponibile, fiind, în același timp, capabilă să se adapteze, cu cît mai multă ușurință, la schimbările de condiții**.

În aceste împrejurări credem că utilizarea termenului de modernizare urmărește mai mult să sublinieze caracterul **istoric, dinamic**, al structurilor economice, al optimului acestor structuri, situație devenită, așa cum spuneam, cu deosebire evidentă în ultimul deceniu. În legătură cu aspectul istoric al structurilor economice, relevant pentru caracterul lor obiectiv este și faptul că structurile țărilor considerate astăzi avansate din punct de vedere industrial nu s-au edificat în mod conștient ci în mod stihinic, într-o relativ îndelungată perioadă de timp, și numai pentru că, în final, legile obiective și-au impus acțiunea, chiar dacă aceasta s-a făcut cu prețul unor mari convulsii economice și sociale, structurile respective s-au dovedit destul de performante, desigur pentru anumite condiții sociale, de spațiu și de timp; și dacă astăzi nimeni nu își propune să copieze modelul acestor structuri, în schimb rezultatele cantitative pe care le-au generat sînt considerate încă obiective de atins. Nu este mai puțin adevărat și

¹⁾ Vezi Maria D. Popescu, Reflecții la început și sfîrșit de deceniu, Revista Economică nr. 52/1980 și nr. 1/1981.

²⁾ În studiul „Conceptul general de structură economică“ (I), Revista economică nr. 5/1981, Aurel Iancu apreciază că a considera că schimbările de structură pot avea loc oricînd și în orice proporție, fără a se lua în considerare ordonarea subsistemelor sau strînsele și vastele interconexiuni în cadrul rețelelor de elemente componente este „o viziune, dacă nu primitivă, cel puțin simplistă și volitivă, ce poate avea repercusiuni negative asupra activității practice“.

poate tocmai datorită edificării haotice a structurilor respective — nu printr-o acțiune socială concertată, ci prin acțiuni individuale, cel mai adesea contradictorii, dar vizând un scop unic, maximizarea profitului — acestea au generat un model irațional al consumului, materializat în așa numita „societate de consum”, s-au dovedit incapte să absoarbă șocurile primite, determinând în continuare o enormă risipă de resurse în condițiile în care economisirea a devenit o necesitate vitală pentru continuarea progresului civilizației. Este, indiscutabil, un mare avantaj pe care socialismul îl oferă popoarelor de a-și edifica în mod conștient, dar pe baze obiective, structuri economice optime, al căror scop nu poate fi și nu este decât acela al maximizării bunăstării lor generale.

Desigur, structura economică poate fi privită din numeroase unghiuri. În sensul cel mai general este vorba de proporțiile în care în această structură se regăsesc activități vitale pentru orice economie: industria grea, industria ușoară, sectorul agroalimentar (agricultura cu prelungirile sale firești, industria alimentară, lanț frigorific), construcții, transporturi, comunicații, servicii și poate că în contextul contemporan ar trebui adăugate sistemul informatic (prelucrarea, stocarea și utilizarea informațiilor) și cercetarea științifică.

O analiză, nu exhaustivă, dar chiar și mai amănunțită a raporturilor care se creează între aceste ramuri și care, în final, le definesc proporțiile ar fi imposibil de făcut în acest context. Citeva mențiuni ni se par însă necesare. Astfel (ordinea de mai jos fiind cu totul arbitrară):

— sectorul I, în principal industria grea, trebuie să asigure resursele energetice, de materii prime și mijloacele tehnice necesare reproducerii largite a tuturor celorlalte ramuri ale economiei și propriei sale reproducerii largite, primind în schimb din partea celorlalte ramuri ale economiei cantitățile de bunuri de consum și servicii necesare acoperirii cererii populației pe care o ocupă.

— sectorul II, deci industria ușoară și sectorul agroalimentar, trebuie să asigure bunurile de consum — alimentare și nealimentare, de uz curent sau de durată — pentru acoperirea cererii în creștere a întregii populații a țării, inclusiv a celei din industria grea, primind în schimb o bună parte din resursele necesare producției sale — energie, materii prime și mijloace tehnice — de la industria grea.

— același gen de conexiuni îl regăsim și în cazul celorlalte ramuri, iar pentru buna funcționare a angrenajului economic este necesară satisfacerea la nivelul necesar a cerințelor tuturor ramurilor de către toate celelalte ramuri, dar nu credem că este cazul să mai insistăm. În orice caz, în dimensionarea tuturor acestor cerințe ni se pare că ar trebui plecat de la **consumul final**, deoarece orice formă de con-

sum productiv nu constituie decât o etapă intermediară în mersul producției spre consumul final, care este și scopul acesteia.

Evident, toate cele de mai sus ar putea să pară banale. Am considerat necesară reamintirea lor ca o argumentație a faptului că orice neconcordanță poate, dacă nu chiar să blocheze ceea ce numeam angrenajul economic, în orice caz să perturbeze funcționarea acestuia³⁾. Un exemplu: dacă industria grea nu asigură transporturile cu mijloacele sau cu energia necesare în corespondență cu volumul de transport, acest deficit, la rîndul său, poate să afecteze desfășurarea procesului de producție în chiar industria grea. (Nu ne referim desigur la neconcordanțele care pot să apară din cauza unei defectuoase utilizări a mijloacelor existente, ci numai la neconcordanțele provenite din incorecte dimensionări ale fluxurilor interramuri și ale ponderii acestora).

Mai complexe apar problemele atunci cînd este vorba de raporturi dintre industria grea, industria ușoară și agroalimentară. Cu atît mai mult cu cît pentru țările care au trecut la industrializare mai tirziu, carențele cele mai grave se înregistrau tocmai în domeniul industriei grele și, în mod firesc, atenția s-a îndreptat prioritar spre aceasta, ceea ce, însă, poate să contribuie la apariția sau alimentarea unor contradicții⁴⁾. Este interesant de reamintit, dar nu este vorba decât de un simplu argument de natură istorică, faptul că industrializarea capitalistă a început cu industria ușoară, nu numai pentru că aceasta solicita capitaluri mai mici, ci și ca un reflex al acțiunii legilor obiective. Într-adevăr, în perioada respectivă cererea socială se orienta spre bunurile de consum și abia odată cu dezvoltarea producției mașiniste în industria ușoară, cu apariția necesității unor unelte mai dezvoltate în agricultură, s-a amplificat cererea pentru mijloace de producție, ceea ce a atras după sine dezvoltarea industriei grele, a producției de mijloace de producție industriale.

Bazindu-ne pe premisa amintită, că punctul de pornire îl constituie consumul final, apare ca o consecință că orice dezvoltare a industriei grele trebuie să servească reproducerii largite a industriei bunurilor de consum, industriale, și agroalimentare, acestea fiind ramurile direct legate de consumul final (desigur și transporturile, serviciile, comunicațiile, dar nu ne propunem să extindem analiza), precum și propriei sale reproducerii largite. De aici și concluzia logică privind necesitatea obiectivă a creșterii în ritmuri mai înalte a producției industriei producătoare de mijloace de producție; atîl timp cît această dezvoltare este, așa cum spuneam, centrată pe necesitățile sectoarelor producătoare de bunuri de consum, procesul reproducerii largite se desfășoară normal, fără obstacole.

Principalul instrument pentru structurarea sau restructurarea unei economii naționale este politica de investiții,

deci modul de alocare a resurselor, de toate felurile, ale societății, diferitelor ramuri și sectoare de producție și de activitate. Din acest punct de vedere apare evident că pentru dezvoltarea în ritmuri mai rapide a industriei grele este necesar ca acestea să i se aloce o parte mai mare din resursele totale ale societății, în comparație cu alte ramuri — și ne referim aici mai ales la cele două menționate anterior. Interesant este faptul că treptat, pe măsură ce ponderea industriei grele crește în structura de ansamblu a economiei naționale, partea din resursele societății pe care o consumă devine și ea din ce în ce mai mare; și nu numai pentru reproducția largită, deci prin intermediul investițiilor pentru dezvoltare, dar și, ceea ce ni se pare deosebit de important, chiar pentru reproducția simplă a acesteia. Astfel, o parte din ce în ce mai importantă a producției industriei grele nu mai este destinată să satisfacă necesitățile industriei ușoare și agroalimentare (sau și ale celorlalte ramuri ale economiei) ci mai ales **proprile sale necesități**. Poate să apară deci riscul ca industria grea să se transforme — parafrazînd celebrul „stat în stat” — într-o „economie în economie”; în aceste condiții ea ar folosi o mare parte din resursele economiei naționale — materii prime, energie, forță de muncă — pentru autodezvoltare. Există, deci, necesarmente un punct optim peste care dezvoltarea în continuare a industriei grele riscă să producă și să alimenteze grave dezechilibre economice. Consumul exagerat de resurse în industria grea — care este de fapt un consum productiv **intermediar**, dar care tinde să rămînă în interiorul acestui sector, nereflectîndu-se corespunzător în consumul final — privează de resurse celelalte ramuri ale economiei, în speță industria agroalimentară și ușoară. Acestea, însă, la rîndul lor trebuie să asigure bunurile de consum și pentru partea din populație care își obține veniturile din industria grea, care, odată cu amplificarea proporțiilor acesteia, devine tot mai numeroasă. Dar din cauzele amintite mai sus, industriile bunurilor de consum pot deveni din ce în ce mai puțin apte (desigur nu absolut, ci relativ, în raport cu potențialul atins de economie) să satisfacă cerințele cărora le sînt destinate. Situație cu atît mai mult posibilă în condițiile în care nu se realizează o creștere suficientă a productivității muncii în sectorul 2 (dar din păcate — cel mai adesea — tocmai în ramurile agroalimentare se înregistrează și cea mai lentă creștere a productivității).

Analiza ar putea fi continuată și asupra altor interdependențe, dar, pînă acum, ea și-a propus doar să evidențieze cît de sensibile sînt conexiunile ce se formează în interiorul unei economii, caracterul strict obiectiv al configurației structurilor economice.

Nicoară IONESCU

³⁾ A. Iancu arată că erorile sau defecțiunile dintr-unul sau mai multe elemente ale unui sistem pot provoca reacții în lanț și dezordine în funcționarea întregului sistem. A. Iancu, op. cit. (IV), Revista economică nr. 8/1981.

⁴⁾ Vezi și Valter Roman, Structuri, criză și dezvoltare, în Revista economică nr. 8/1981.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

TRĂIM un sfârșit de secol în care revoluțiile care afectează diferitele laturi ale activității materiale transformă radical înfățișarea lumii contemporane. În acest context se înscrie și revoluționarea rolului și locului femeii în societatea contemporană, inclusiv în agricultură, unde femeia constituie o importantă forță de producție, uneori cu caracter hotărâtor. În acest cadru prezintă interes să amintim că, încă de la începuturile ei, școala românească modernă de economie agrară – practic mai mulți dintre reprezentanții ei – începând de la Al. Ghica și Ion Ionescu de la Brad, S.P. Radianu la Gh. Ionescu Sisești ș.a. – s-a plasat pe poziții înaintate, apreciind rolul care revine femeii în modernizarea agriculturii românești. Cu aproape un secol în urmă, în cunoscuțele sale „Studii de economie rurală”, tipărite la București în 1882 (completate și reeditate în 1903), S.P. Radianu, de exemplu, la care ne vom referi cu deosebire în cele ce urmează – consacră un capitol întreg studierii unui „subiect mai delicat” (după expresia lui) și anume celui privind „rolul femeii în agricultură”.

Analiza conceptului lui S.P. Radianu cu privire la rolul (prezent și viitor) al femeii în agricultura română ne permite relevarea unor teze remarcabile prin substanța și semnificațiile lor. Una dintre aceste teze privește „puterea sconomică a femeii în lume, în România și cu osebire în agricultură”. Mai întâi, după părerea lui S.P. Radianu, „femeia are o putere economică mare și cu cit civilizația se dezvoltă și se rafinează, cu atât femeia participă mai mult la producție”¹⁾. Desigur că în condițiile în care femeile reprezintă peste jumătate din omeni, ele sînt și exponentul unei mari puteri economice. Dacă această afirmație

Tradiții progresiste
ale gândirii românești

Creșterea rolului femeii în agricultură

a lui S.P. Radianu are caracter axiomatic, aprecierea cu privire la viitorul femeii în producție are caracter de prognoză științifică. Pentru că, într-adevăr, evoluția socială din ultimul secol a fost marcată cu consecvență de creșterea în acest sens a rolului femeii. În condițiile progresului tehnic, astăzi, în spațiul în țara noastră, sînt ramuri industriale în care activitatea femeii este preponderentă, după cum atribuțiile ei au crescut considerabil în perimetrul agriculturii. Așa cum sublinia Radianu, „femeia face moravurile și prin urmare forța productivă a unui popor”²⁾; „femeile iubesc munca cu spirit, cu ordine, cu gust, cu dispoziție”³⁾.

Radianu sublinia că „în România, fapt decisiv și cunoscut, influența femeii în toate treptele scării sociale este deosebit de mare”. Această situație Radianu o explica, înainte de toate, prin calitățile de excepție ale româncei. Cu dragoste, pasiune, respect și chiar venerație vorbește el de femeia română atunci cînd scrie: „Românca, cînd consimte a face ceva, reușește cu perfecțiune... Ea posedă energie, deciziune de caracter, activitate de spirit și de corp, așa de utile pentru buna direcțiune a unei proprietăți. La aceste calități, femeia română mai reușește promptitudinea vie, iute, sprintenă, cu inimă, exactitatea, calitatea de a fi dreaptă și finețea tactului care-i este propriu și care, în

multe împrejurări, o face superioară bărbatului și permite a obține rezultate la care el nu ar putea niciodată ajunge”⁴⁾. Tocmai aceste calități cu totul superioare ale româncei îl determină pe Radianu să prevadă rolul ei în viitorul luminos al unei Români moderne. El scrie: „Și dacă ni s-ar cere să regenerăm economia națională în cel mai scurt timp posibil; dacă ni s-ar cere forța pentru a combate mai tare prejudiciile, superstițiile și ignoranța; dacă ni s-ar cere, în fine, a reforma moravurile poporului românesc și a crește puterea productivă și propășirea României, la femeie ar trebui să ne adresăm”.

În conceptul lui Radianu, influența femeii este mai notabilă în agricultură, ținînd seama de însăși natura și caracterul profesiunilor agricole. În sprijinul acestei teze, Radianu aducea exemple din alte țări, cu agricultură dezvoltată, unde femeia participa alături de bărbat la conducerea fermei, la executarea lucrărilor agricole, împărțînd cu acesta nu numai greutățile, ci și bucuriile muncii împlinite. Dincolo de unele minusuri ale concepției pe care îl analizăm⁵⁾ – datorate și faptului că a fost elaborat cu un secol în urmă, Radianu are meritul de a fi elaborat un program complex de educație a femeii, ca „jumătate din specie” chemată să contribuie la progresul și modernizarea agriculturii românești.

În optica lui Radianu, emanciparea socială a femeii este de neconceput fără aplicarea unor măsuri ferme de „educație economică”. Pornind de la considerentul că nu poate exista fericire acolo unde nu există femeie, Radianu conchidea: „Este dar evident că dacă este o chestiune mai însemnată pentru economia noastră națională, o chestiune în care trebuie să vedem lîmpede, este tocmai educațiunea

FIȘE

Dr. Emil Mihuleac

Trăsături și principii ale conducerii în Republica Socialistă România

● Volumul „TRĂSĂTURI ȘI PRINCIPII ALE CONDUCERII ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA”, de dr. Emil Mihuleac, apărut recent în Editura Academiei, continuă și dezvoltă, în plan macrosocial, o serie de idei expuse într-o lucrare anterioară – „Conducerea. Contribuții la elaborarea științei conducerii” –

publicată în 1977 de aceeași editură. Pornind de la faptul că societatea socialistă românească constituie un sistem social de o mare complexitate, a cărui esență presupune conducerea unitară a tuturor sferelor de activitate, autorul, pe baza aprecierii critice a experienței acumulate pe plan național, a unor estimări cu caracter prospectiv, urmărește să desprindă trăsăturile fundamentale ale conducerii în societatea noastră socialistă. El se oprește, totodată, asupra principiilor de bază ale acesteia – asigurarea participării tuturor oamenilor muncii la conducerea și desfășurarea activităților, conducerea colectivă, autoconducerea muncitorească etc. – subliniind elementele noi ce caracterizează procesul conducerii în actuala etapă de dezvoltare a societății românești.

Condițiile reproducției

● Analiza modului de desfășurare a reproducției socialiste lărgite în anii '80, comparativ cu perioadele anterioare, pune în

evidență apariția unor elemente noi, de natură să sporească complexitatea acestui proces. Potrivit opiniei exprimate de Klaus Steinitz în articolul „Zu einigen Aspekten der veränderten Reproduktionsbedingungen der Volkswirtschaft der D.D.R.” (Cu privire la schimbarea condițiilor reproducției în economia națională a R.D.G.), publicat în numărul 1/1981 al revistei Wirtschaftswissenschaft, printre factorii a căror acțiune necesită regîndirea unor parametri de bază ai procesului reproducției se impun a fi amintiți caracterul limitat și costurile tot mai ridicate ale resurselor energetice și de materii prime; efectele schimbărilor structurale și a mutațiilor în planul calificării asupra reproducției forței de muncă; condițiile de reproducere a resurselor naturale prin planificarea recuperării și reciclării materialelor secundare; climatul politico-economic mondial și efectele sale asupra reproducției la nivelul economiei națio-

nale. Pentru a determina, în mod autentic și dimensiune, felul în care aceste mutații influențează desfășurarea armonioasă a procesului de reproducție, subliniază K.S., planificatorii și factorii de execuție din economie trebuie să țină seama, într-o măsură tot mai mare, de efectele economice pe termen lung, de interdependențele profunde între factorii economici, între aceștia și cei sociali, ecologici etc.

Gestiunea cererii de energie

● În articolul „La gestion de la demande d'énergie dans le monde en développement” publicat de revista „FINANCES ET DEVELOPPEMENT” în numărul din decembrie 1980, Raymond Goodman examinează care sînt principalele direcții prin care țările în curs de dezvoltare, în primul rînd cele importatoare de petrol, pot acționa pentru reducerea dependenței lor de sursele energetice externe. Intemeindu-se pe datele furnizate de o serie de studii întreprinse sub egida Băncii Mondiale, autorul op-

economică a femeilor. Femeile ne dau servicii mari. Omul nu poate a le face un serviciu mai mare ca de a le bine educa și a le apropia astă educațiune la destinațiunea lor..."

De ce Radianu pune accent în primul rând pe educația economică a femeii, mai ales ca viitoare soție a producătorului agricol? Pentru a da un răspuns plastic acestei întrebări, Radianu apelează la filozoful antic Aristid care, întrebând fiind de un tânăr ce soție să-și ia, i-a răspuns: caută mai bine una economică, căci frumoasă - te va trăda, urită - nu-ți va place; avută - te va domina și săracă - te va ruina. Pornind de la înțelepciunea filozofului antic, aplicată la realitățile zilei și ale viitorului agriculturii românești, Radianu, adept al perfecționării prin școală, din fragedă vîrstă, a însușirilor native ale femeii românce, afirmă că „fără educație economică, bărbatul cîștigă, femeia cheltuiește și averea se risipește. Femeia economică aduce, dimpotrivă, aur, adică (este, n.n.) agent de producțiune”.

Pornind de la asemenea considerente, Radianu pledează pentru orientarea atenției femeilor spre viața economică și socială. În sprijinul acestei orientări el citează exemple de femei din istoria poporului român care „s-au arătat foarte interesate la toate mișcările naționale; trebuie să participe și la mișcarea noastră economică. Ele singure sint în stare a schimba moravurile noastre pe cale economică”. În acest context, Radianu aduce o critică foarte aspră sistemului educațional al femeii din România, pentru că „educația femeii este astăzi neîngrijită și-i strică gustul și destinațiunea ei naturală. Pentru aceasta, multe femei duc viață risipită”, în timp ce Radianu dorește ca: „instrucțiunea să facă femeia

româncă simplă în moravuri, lucrătoare și economică”.

Studiind experiența țărilor timpului cu agricultură înaintată (ca Belgia, de exemplu), unde tinerele primeau și o formațiune superioară de natură agricolă (ca în Institutul de înalte studii pentru femei din Bruxelles, după cum arată economistul), Radianu pledează pentru o educație în două trepte: prima - introducerea în școlile de treaptă primară și medie a studiului Economiei rurale „spre a prepara tinerele fete a exercita influența lor considerabilă în agricultură”. A doua - „organizarea unui învățămînt superior pentru femeie în România”, care să fie „o pepinieră de bune menajere pentru agricultură”. În legătură cu prima problemă, Radianu se întreba cu indignare: „Știm că tinerele fete... învață literatură, istorie, matematicile, astronomia, geografia, muzica, desenul, broderia; dar pentru numele lui Dumnezeu! pentru ce nu ar învăța și cum se seamănă florile și legumile (verdețurile) în grădină, cum se face o prăjitură, cum se altoiește un măr, cum se confecționează untul și brînză, cum se produce miera și ceara, cum se produce mătasea, materie primă pe care o caută ele cu interes?” Convins că această problemă interesează țara noastră mai mult decît oricare alta, Radianu pledează pentru înlăturarea acestui obstacol, care vatămă atît de mult economiei noastre.

Propunind organizarea unui învățămînt superior pentru femeie în România (de tipul celui occidental), ca un remediu împotriva maladiei absenteismului, Radianu este convins că un asemenea curs „ar provoca vocațiuni noi. Cursul ar avea ca scop să le releveze avantajele vieții de la țară, necunoscute lor. Dînd fetelor, pe lingă o educație îngrijită, și

o educație profesională agricolă, ele vor fi folositoare și soții plăcute, bune agricultorițe”.

Iată, pe scurt, principalele teze ale conceptului lui Radianu privind rolul și viitorul femeii în agricultura României. Asemenea idei, înaintate pentru epoca respectivă, își găsesc o strălucită confirmare și materializare astăzi, în politica de egalitate a femeii cu bărbatul promovată cu consecvență de partidul nostru. Educația economică a femeii pentru agricultură a depășit cu mult visurile lui Radianu: liceele agroindustriale asigură viitoarelor „agricultorițe” (după expresia lui Radianu) o pregătire completă pentru a practica o agricultură înaintată, în condițiile în care femeile reprezintă peste 60% din forța pe muncă din cooperativele agricole de producție. În același timp, institutele agronomice, prin facultățile lor de profil, au pregătit zeci de mii de „menajere pentru agricultură”, din care majoritatea își înțeleg vocația și activează cu devotament și dăruire în agricultură, confirmînd trăsăturile alese ale româncei, așa de bine surprinse și așa de frumos descrise de Radianu.

lector univ. Emilia PAPPALA
prof. dr. Oprea PAPPALA

¹⁾ S. P. Radianu. Studii de economie rurală, ediția a II-a, București, 1903, p. 251.

²⁾ op. cit. p. 253.

³⁾ op. cit. p. 255.

⁴⁾ op. cit. p. 261.

⁵⁾ Necesitatea respectării adevărului ne obligă să menționăm și unele inconsecvențe ale lui Radianu în ceea ce privește aprecierea capacității și funcției sociale a femeii în societatea contemporană. Foarte entuziasmat și foarte larg în aprecierea femeii, mai ales românce, atunci cînd este vorba de rolul ei în producție și în viața familială, Radianu devine circumspect atunci cînd este vorba de emanciparea totală a femeii.

nează că, în ansamblul măsurilor deosebite de luat în considerație, un loc prioritar revine economisirii energiei.

În plan economic, subliniază R.G., economisirea energiei poate fi realizată atît la nivel macro - prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor mici consumatoare de energie și reducerea celor energointensive - cit și la nivel micro, prin acționarea unui sistem de pîrghii economico-financiare (prețuri, credite, stimulente materiale) menit să încurajeze diminuarea consumului de energie, realizarea de produse cu un quantum redus al energiei în-globale, extinderea folosirii resurselor indigene și secundare etc. Cît privește măsurile tehnico-organizatorice, cercetările concrete au evidențiat, drept prioritare, îmbunătățirea randamentului energetic al utilajelor, ridicarea calificării cadrelor de întreținere, sporirea eficienței sistemelor naționale de producere, transmisie și distribuție a energiei electrice.

Unitatea cercetare-producție

● „Inginerii trebuie să poarte întreaga responsabilitate a unei filiere tehnice care să opereze, deopotrivă, domeniul cercetării pure și pe cel al realizării produsului finit”. Iată, susține Nicole Grange în articolul „Ingenieur de recherche et developpement - linie la tour d'ivoire” publicat în numărul din ianuarie 1981 al revistei „L'USINE NOUVELLE”, o opinie ce dobîndește o tot mai largă recunoaștere în rîndul cadrelor de cercetare din Franța. Ea exprimă mutații de profunzime ce survin atît la nivelul producției - accelerarea procesului de înnoire a produselor, ca suport al competitivității - cît și în însăși logica desfășurării cercetărilor. În acest ultim plan, afirmă N.G., accentuarea complexității domeniilor investigate, mărirea echipelor de cercetare și adîncirea divizionii pe specialități în cadrul acestora, necesitatea de a

cunoaște permanent progresele înregistrate într-un spectru tot mai larg de activități impun ca activitatea de cercetare - de la idee la produs - să fie condusă, coordonată, desfășurată unitar. Acestor argumente de natură economică, se subliniază în articol, li se adaugă și cele psihologice, de natura faptului că pentru cercetători posibilitatea de a-și materializa ideile constituie un puternic suport motivațional.

Perfecționarea pregătirii

● Sub organizarea Laboratorului metodico didactic, din cadrul A.S.E., la sfîrșitul săptămîinii trecute s-au desfășurat la Academia de științe economice lucrările unui simpozion cu tema „Direcții de perfecționare a pregătirii profesionale și politico-ideologice a studenților”. Comunicările prezentate și discuțiile la care au participat cadre didactice și de

FIȘE

cercetare din institut și din alte unități de învățămînt superior, specialiști din producție, studenți, au urmărit să contribuie la impulsivitatea procesului de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Dezbaterile au fost orientate în special în direcția promovării metodelor participative în procesul de învățămînt - prin antrenarea largă a studenților la rezolvarea unor probleme relevante de practica social-economică, de generalizarea autoconducerii și autogestunii unităților în toate sectoarele de activitate. Deopotrivă, a fost subliniat rolul unor tehnologii didactice apte să contribuie la consolidarea cunoștințelor și a unui mod de gîndire creator.

Contribuții la conducerea științifică a societății

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, schimbarea calitativă survenită în nivelul general al cunoașterii umane oferă noi și însemnate premise pentru conducerea științifică a societății. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu „Noua calitate în conducerea societății presupune perfecționarea planificării și organizării tuturor sectoarelor de activitate, imbinarea armonioasă a conducerii unitare centrale cu creșterea răspunderii unităților administrative și economice“. Această idee figurează și ca motto la recentul volum „Conducerea științifică a societății“, *) lucrare realizată de Laboratorul de știința conducerii societății din cadrul Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale al Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

Volumul la care ne referim este rezultatul colaborării unor cadre cu activități diverse, dar care au în comun interesul pentru evidențierea unor soluții originale problemelor pe care le ridică complexitatea tot mai accentuată a procesului dezvoltării societății românești în etapa actuală. Tematica lucrării, deosebit de atractivă și de vastă, i-a determinat pe coordonatorii lucrării (Sergiu Tâmaș și Ion Mitran) să distribuie cele 20 de studii în trei mari grupe tematice: direcții de perfecționare a sistemului conducerii; raționalitate și creativitate în conducerea economico-socială; metode moderne de analiză și decizie.

Studiile înmănunchate în prima secțiune se opresc asupra unor probleme fundamentale ale perfecționării conducerii societății socialiste: creșterea rolului partidului în eta-

pa nouă pe care o străbate țara noastră pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate; perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare; dialectica centralismului și a autoconducerii în procesul dezvoltării; autoconducerea muncitorească și noul mecanism economico-financiar.

Ceea ce atrage însă atenția celui ce parcurge volumul este ponderea mare acordată problemelor tehnicii. Un prim studiu circumscris acestei arii tematice se referă la raporturile dintre conducerea societății și inovarea tehnologică. Datorită raporturilor sale cu economia, tehnologia reprezintă astăzi o problemă a conducerii societății. Mai mult chiar, legătura dintre filozofie și tehnologie ia uneori forma unei filozofii a tehnicii — domeniu în care s-a afirmat ca precursor și timișoreanul Șt. Caraman, autor al unei lucrări publicate în 1925. Un alt studiu aduce problema raporturilor dintre știință, tehnologie și dezvoltare, considerând aceste raporturi dintr-o perspectivă sistemică. În mod mai complet, aici se studiază — sub forma unor diagrame gen organigramă — raporturile dintre sistemele de medii (atmosfera, litosferă, hidrosferă) și sistemele bio-fizic, psihosocial și tehnologic, făcându-se apel și la unele noțiuni inedite, cum ar fi aceea de „metabolismul extern uman“. Autorul eselui amintit abordează problema într-un mod variat și nuanțat, trecând de la perspectiva sistemică la cea tehnologică, apoi la perspectiva economică și socială, la cea instituțională, și la cea educațională. Într-adevăr, factorul uman, înțeles în sensul de formare adecvată a omului pentru viață, pentru societate, este un factor ce adesea scapă cercetătorilor, deși el are o pondere covârșitoare în competiția contemporană, privită la scară globală. În mod logic autorul trece la alte perspective: perspectivă, politică și internațională.

Intim legată de perspectiva

tehnologică este problema energiei, atât de profund integrată civilizației noastre, aspect abordat în alte studii cuprinse în carte. Fără nici o îndoială, tot ceea ce numim azi civilizație, tot ceea ce ultimul secol a produs în cultură, întreaga dezvoltare tehnologică actuală are la bază un imens consum de energie, devenit posibil odată cu identificarea și valorificarea zăcămintelor de hidrocarburi. Iată de ce se poate susține cu deplin temei că restricțiile energetice reprezentate prin criteriul hotărâtor în adoptarea deciziilor. Reținem în acest cadru ideea avansată în studiu, conform căreia însuși conceptul de eficiență trebuie regândit, multe calcule de eficiență presupunând situații ce nu mai corespund realității, și care ascund, adesea, consumuri energetice ridicate. Exemplele concrete citate în lucrare oferă prilejul realizării unui contact util cu realitatea economică, o gândire economică ce nu e tributară generalului vag ci realității concrete.

Tematica volumului este însă cu mult mai amplă decât cele câteva aspecte asupra cărora ne-am oprit în rândurile anterioare. Astfel, un spațiu larg, se acordă problemelor atât de actuale ale raporturilor dintre centralism și autoconducere în procesul dezvoltării societății socialiste. Se subliniază că principiul centralismului democratic poate fi considerat ca o implementare conștientă în procesul „stăpînirii“ unor contradicții reale, conducerea unitară și democratică a societății socialiste, pe baza adâncirii autoconducerii, constituind una din căile dominării contradicțiilor specifice.

Conducerea societății implică o serie de exigențe, la a căror rezolvare științele sociale sînt chemate să-și aducă întreaga lor capacitate de cunoaștere. În această optică, se argumentează în carte, diagnoza socială constituie o cale eficientă pentru surprinderea dinamicii sociale. Dar cât de departe putem merge, în economie cu modelarea matematică? Sînt oare toate mărimile cuantificabile? Numai numărul mare de ecuații este factorul limitativ — unic — ce ne împiedică să avem în economie precizia astronomiei? Apre-

ciem că specialistul trebuie să țină seama în interpretarea acestor aspecte subliniate în carte, de faptul că activitatea economică este azi o activitate de competiție complexă, ce utilizează un arsenal vast de mijloace, de cele mai diverse tipuri, trecînd de la mijloacele economico-financiare la cele militare etc. Asistăm la un joc global deosebit de interesant, cu mize foarte mari. Dacă dorim a avea o imagine reală a evoluției economice, nu putem face abstracție de factorii extraeconomici. În acest cadru să reținem, ca juste, tezele formulate privind mutațiile efectuate recent în sfera metodelor și tehnicilor de investigare a fenomenelor sociale. În această ordine de idei, apreciem interesul pentru abordarea aspectelor psihologice ale conducerii ca și studiul modelelor matematice specifice proceselor decizionale.

Omenirea a parcurs un lung proces pe calea progresului, prin învățare. Omul este singura ființă care profită de pe urma experienței proprii, dar și a generațiilor trecute. Aceasta se realizează atât prin învățarea individuală, cit și prin învățarea socială. Iată de ce ni se par esențiale contribuțiile aduse în studiu dedicat învățării — în care se subliniază în mod just importanța învățării și a conducerii în procesul de dezvoltare.

Prezentarea selectivă a unor materiale din extrem de bogatul volum la care ne referim are desigur și un caracter subiectiv, legat de preferințele recenzentului. Așa cum am mai afirmat, toate studiile sînt valoroase, astfel încît, fără nici o rezervă, putem afirma că sîntem în prezența unui volum deosebit de reușit. Prin bogăția de idei originale, interesante, prin informația amplă utilizată de autori în elaborarea materialelor, prin contactul nemijlocit pe care îl înlesnește cu probleme vitale ale contemporaneității, cartea reprezintă pentru fiecare dintre cei care o parcurg, un real câștig. Ea constituie, totodată, un îndemn adresat specialiștilor din cele mai diverse domenii ale cercetării și practicii sociale, publicului larg de a reflecta la o serie de probleme ardente ale lumii contemporane.

Edmond NICOLAU

*) „Conducerea științifică a societății“, lucrare publicată sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu“, Ed. politică, 1980. (Colectiv de autori: Ștefan Mocuța, Cornel Iuga, Ion Mitran, Mihai Părăluță, Mihai Drăgănescu, Ion Iiescu, Mircea Malița, Ana Maria Sandi, Aurel Negucioiu, Ionuța Olteanu, Sergiu Tâmaș, Pantelimon Golu, Haralambie Ene, Ilie Cochinescu, Mihail Dumitrescu, Maria D. Popescu, Constantin Virgil Negoită, Mircea Șilețchi, Mariana Ciupercescu, Ion Zară, Pavel Apostol).

Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (II)

EVOLUȚIA contradictorie a economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate, așa cum a fost prezentată în prima parte a acestui articol^{*}, pune sub semnul întrebării explicațiile „clasice” ale dinamicii ciclice a respectivelor economii. Cauzele esențiale ale comportării actuale a economiei capitaliste, a diverselor procese și fenomene se găsesc în însăși dinamica de ansamblu a economiilor naționale în condițiile contemporane, atât în interdependențele strinse existente în interiorul acestor economii cât și în cele ce se manifestă în cadrul economiei mondiale.

Această dinamică este un proces unitar. Totuși, din motive ce decurg nu numai din metodologia studierii ei, dar și din înseși modalitățile concrete de manifestare a acestei dinamici, vom distinge trei momente, trei trepte ale procesului: creșterea economică, dezvoltarea economică și progresul economico-social.

Creșterea este înțeleasă aici ca un proces de sporire **cantitativă** a unor mărimi ale economiei naționale, proces exprimat, de regulă, prin dinamica volumului celor mai sintetici indicatori ai economiei: produsul și venitul național.

Procesul dezvoltării este conceput ca o mișcare contradictorie și complexă a economiei naționale, de natură structurală, **calitativă**. Dezvoltarea economică se definește în funcție de nivelul la care se află o economie în momentul declanșării procesului, în funcție de factorii ce o stimulează sau frânează, ca și de direcțiile în care ea este orientată prin politica economică. Prin această prismă se poate vorbi despre un proces de creștere economică independent de orînduirea socială și care permite comparații internaționale între nivelurile absolute și pe locuitor ale venitului național sau ale produsului material brut sau net între țări cu orînduiri sociale diferite. Realitățile contemporane demonstrează că procesul creșterii economice reprezintă o necesitate imperioasă pentru orice țară cu economie rămasă în urmă, pentru orice stat.

În aprecierea creșterii economice avem în vedere latura cantitativă, tehnico-economică a fenomenelor din economia națională, latură care exprimă dinamica și raporturi existente în orice orînduire socială. În schimb, procesul **dezvoltării economice** reflectă și structura economiei și modificările petrecute în ea sub influența factorilor social-economici. De aceea, dezvoltarea economică poartă întotdeauna amprenta specifică a unei orînduiri sociale.

Pe de altă parte, dezvoltarea economică nu poate fi confundată cu **progresul economic**, pe care îl definim ca o mutație profundă în structura rela-

țiilor social-economice, în raporturile de producție din cadrul economiei naționale, care are la bază o dezvoltare economică prealabilă. În acest sens, progresul economic se realizează odată cu trecerea spre o orînduire socială superioară, dar el este considerat compatibil și cu trecerea de la un stadiu inferior la altul superior în cadrul aceleiași orînduiri. Creșterea economică apare ca o componentă cantitativă a tuturor proceselor economice, inclusiv a celor calitative ce modifică structurile tehnico-economice sau social-economice din cadrul economiei naționale a unei țări. Trebuie însă remarcat că dacă dezvoltarea sau progresul economic nu pot fi concepute fără un anumit tip de creștere economică, în schimb nu orice creștere economică duce inevitabil la dezvoltarea economică și mai ales la progres social-economic.

Procesele creșterii, dezvoltării și progresului social-economic se înfățișează, pe termen lung, ca o trecere de la inferior la superior. Ele nu se desfășoară însă ca linii continuu ascendente ci sub forma unor procese dialectice în care acumulările cantitative duc la salturi calitative, nefiind excluse momentele de regres sau stagnare.

În articolul de față ne referim în mod direct la particularitățile pe care le îmbracă aceste procese în condițiile economiei capitaliste, făcînd abstracție de mișcările oscilatorii ce pot apare uneori și în economia socialistă, ca și de influențele pe care le exercită de-reglările din economia țărilor capitaliste asupra ansamblului economiei mondiale.

Tipuri diferite de crize

DEREGLĂRILE ȘI DEZECHILIBRELE care se produc în diversele procese ce alcătuiesc dinamica economiei capitaliste contemporane duc la apariția a diferite tipuri de crize: crize ale creșterii economice, crize ale dezvoltării și crize ale progresului economico-social.

Crizele legate de procesul creșterii economice sînt crize ciclice. Creșterea este — așa cum arătam — un proces în care își găsește expresia reproducția lărgită a produsului social, respectiv sporirea cantitativă a dimensiunilor unei producții naționale în contextul capacităților de cumpărare existente pe piața națională a respectivei țări ca și pe piața mondială a produselor exportate de statul respectiv. Cerințele pieței interne și ale celei externe cunosc o expansiune care stimulează și întreține creșterea producției. Nivelul prețurilor intervine însă ca un corectiv al creșterii economice, chiar și în condițiile unor piețe dominate de monopoli sau practici monopoliste. Acei economiști occidentali care apreciază că

are loc o creștere generală a pieței interne a țărilor capitaliste, trec cu vederea faptul că sporirea continuă a dimensiunilor producției unei anumite mărfi determină o presiune a ofertei pe piață astfel încît, chiar dacă nu are loc o scădere a prețurilor, intervine o creștere diferențiată a acestora, care favorizează produsele oferite în cantități mai mici. Efectele se resimt asupra ratei profitului în diferitele ramuri și subramuri, ceea ce determină o scădere sau, dimpotrivă, o stimulare a investițiilor într-un tip de producție sau în altul. Oscilațiile investițiilor se vor resimți, favorabil sau nefavorabil, și în nivelul utilizării forței de muncă.

Criza creșterii se manifestă prin scăderea venitului național, a producției industriale, a ratei profitului, creșterea șomajului, scăderea investițiilor în capital fix, reducerea importurilor; pe plan financiar și monetar se constată o scumpire a creditului — deci o creștere a ratei dobînzilor, scăderea cursului acțiunilor la bursă, apariția sau creșterea deficitului balanțelor externe.

Se poate observa totodată că în ciuda faptului că pe ansamblul economiei țărilor capitaliste are loc o tendință de egalizare a ratei profitului, în condițiile capitalismului monopolist și, mai ales, ale capitalismului monopolist de stat, diferitele ramuri și subramuri sînt în poziții concurențiale mai favorabile sau mai defavorabile. Existența unor rate inegale ale profiturilor în fiecare caz în parte nu neagă tendința de egalizare ce are loc pe perioade lungi, ci evidențiază faptul că au loc devieri mai mult sau mai puțin importante în funcție de gradul de monopolizare sau subvenționare a unor ramuri și subramuri.

Efectul de durată al unor asemenea procese se traduce în **crize structurale**, sau altfel spus, crize ale procesului dezvoltării. Aceste crize reflectă momentul în care modificările intervenite în structurile economiilor naționale ating anumite „praguri critice”, care generează neconcordanțe flagrante între dinamica diferitelor sectoare, ramuri și subramuri, între raporturile de prețuri, între capacitatea competitivă externă a diverselor mărfuri exportate și prețurile produselor importate ș.a.m.d. Modificările structurale care se produc lent și pe o durată relativ îndelungată creează o stare de criză structurală abia în momentul în care se produc dezechilibre ce frânează procesul reproducției lărgite, în momentul în care apar disfuncționalități ale ansamblului acestui proces, în întreaga complexitate a relațiilor unei economii naționale atât în ce privește piețele interne cât și în raporturile cu piețele externe. În urma procesului creșterii economice au loc schimbări în diviziunea națională a muncii: ponderea sectoarelor se modifică atât în venitul național cât și în

^{*} Vezi „Revista economică” nr. 9/27 februarie 1981

forța de muncă activă. Raporturile dintre prețurile produselor diferitelor ramuri și subramuri nu mai corespund costurilor reale și nici relațiilor dintre cerere și ofertă. Ca atare, apare necesitatea realocării capitalurilor și forței de muncă în cadrul economiei naționale, ca și imperioasa cerință a readaptării prețurilor la noua situație creată în urma dezechilibrelor apărute. În momentul unei asemenea crize structurale apare evident inadaparea mecanismelor monetare, de credit, financiare la necesitățile dezvoltării economiei. Și mai grave apar consecințele economice și sociale atunci când dezechilibrele sînt generate de deformări datorate militarizării, înarmării accelerate a economiei unui stat.

Dacă ne referim la economia S.U.A., de pildă, observăm că în ce privește ponderea în P.I.B. a celor trei ramuri de bază s-au petrecut schimbări importante: agricultura a scăzut de la 7% în 1950 la 2,8% în prezent, industria de la 32% la 28%, iar serviciile și-au sporit aportul de la 61% la aproape 70%. Modificările de acest gen sînt și mai puternice în cazul altor țări capitaliste avansate: în Franța, partea agriculturii în P.I.B. scade în 1980 față de 1950 de la 15% la 4,7%, în R.F.G. de la 10% la 2,8%, în Japonia de la 24% la 5%, în Italia de la 23% la 7,9% ș.a.m.d. Graficul arată modificările de acest gen petrecute atît în țările capitaliste dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare nesocialiste.

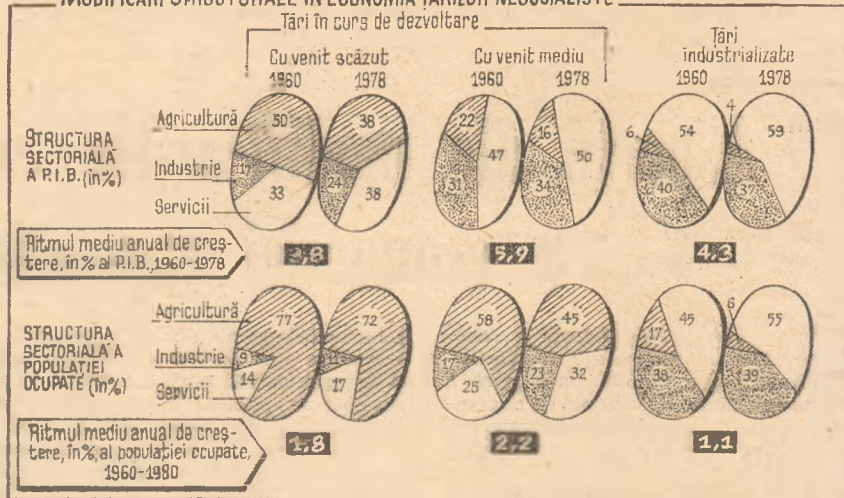
Creșterea inițială a ponderii industriei și, mai apoi a serviciilor în structurile economiilor țărilor capitaliste dezvoltate a avut loc pe fundalul unei diviziuni mondiale a muncii care a defavorizat o creștere adecvată, proporțională a producției de materii prime.

Numeroase mine din țările capitaliste dezvoltate și-au încetat pe parcursul anilor 1950-1973 activitatea, ceea ce a dus la scăderea producției de cărbune, minereu de fier, de cupru etc. atît în S.U.A. cît și în Europa occidentală. Cauzele unor asemenea modificări nu sînt legate de secătuirea resurselor naturale în țările avansate, ci de faptul că prețul minereurilor importate de ele era mai scăzut decît cel al extracției proprii. Aceasta s-a reflectat îndeosebi în structura prețurilor pe piața mondială și în raporturile dintre prețurile diferitelor categorii de mărfuri. Din această cauză, criza structurală din țările capitaliste dezvoltate a contribuit pe plan mondial la criza energetică, a materiilor prime, alimentară ca și la criza subdezvoltării. Concomitent, unele din sistemele internaționale — cel monetar, de credit, financiar — cunosc o fază de criză structurală, astfel încît vechea ordine mondială, statornică pe fundalul unor raporturi de forțe depășite istoricește pe arena internațională, a intrat și ea într-o criză.

În mod evident, asemenea crize nu sînt procese exclusiv sau „pur“ economice și nici nu au o periodicitate de tipul crizelor ciclice. Ele afectează și sînt, în același timp, consecința unor crize în structurile economiilor naționale ca și ale economiei mondiale.

Este de observat faptul că în cursul evoluției economiei țărilor capitaliste nu este obligatorie coincidența unei crize ciclice cu una structurală. O simultaneitate a acestor tipuri diferite de crize poate duce însă la agravarea fenomenelor negative generate de dere-

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN ECONOMIA ȚĂRILOR NESOCIALISTE

Sursa: Banca mondială

glările și dezechilibrele specifice uneia sau alteia dintre crizele respective. După toate indiciile, în prezent ne aflăm într-o asemenea situație în care evoluția diferitelor procese și fenomene ale economiei țărilor capitaliste a ajuns într-un punct de coincidență a unor crize multiple. Producția materiilor prime și energiei a ajuns să ocupe în țările capitaliste dezvoltate un rol proporțional atît de neînsemnat încît, în condițiile unei modificări substanțiale a prețurilor produselor prime importante, înseși procesele creșterii și dezvoltării în continuare, sînt într-o situație extrem de dificilă. Așa se și explică, probabil persistența extrem de îndelungată a unor fenomene specifice fazelor de criză ciclică, după cum și a spiralei inflaționiste. Aceste fenomene nespecifice fazelor de relansare economică din cadrul ciclurilor pot fi considerate, într-un anumit sens, ca instrumentele dureroase din punct de vedere social de readaptare a economiilor naționale ale țărilor capitaliste avansate nu numai la condițiile schimbate din interiorul complexelor naționale, dar și la un mediu internațional aflat într-o profundă prafacere.

În unele țări capitaliste se profilează în prezent și o criză a progresului economico-social, o criză a orînduirii ca atare. Acest tip de criză este legat de conflictul dintre forma predominantă a relațiilor social-economice și nivelul atins de forțele de producție, în momentul de față, ca urmare a revoluției în știință și tehnică. Adaptarea relațiilor de producție în astfel de condiții presupune nu o simplă perfecționare a lor, ci mutații profunde. Din acest punct de vedere se poate vorbi despre o criză a stadiului capitalismului monopolist de stat în unele din cele mai avansate țări capitaliste și tot astfel, despre o criză a stadiului premonopoliste în unele dintre țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Ieșirea din acest tip de criză se face pe fundalul dezvoltării inegale și în salturi a țărilor capitaliste și, de aceea, soluțiile nu sînt unice, nu se produc după un „model unic“, ci după „modele“ ce variază în funcție nu numai de nivelul de dezvoltare economică, dar și de stadiul evoluției capitaliste a țării respective. O influență considerabilă joacă, de asemenea, raportul de forțe dintre clasele și grupările sociale, particularitățile dezvoltării istorice, contextul internațional și alți asemenea factori.

Faptul că actualele crize sînt de tipuri foarte diferite și cuprind domenii deosebit de variate și, în plus, se întrepesă între ele într-o măsură neobișnuită, ne face să considerăm că este greu să se descifreze realitățile complexe de astăzi prin formule elaborate în alt context istoric. Noțiunea de criză, fie ea ciclică sau nu, implică și în prezent o rupere a echilibrelor, dar credem că nu trebuie concepută ca o prăbușire generală și spontană. Premisa noastră teoretică fundamentală este că orînduirea capitalistă are un caracter istoric și că ea va ceda inevitabil locul unei orînduirii superioare. Aceasta nu înseamnă, însă că putem considera că actuala criză ar fi „criza finală și simultană“ a capitalismului.

Ieșirea din criza actuală presupune nu numai rezolvarea unor probleme conjuncturale, ci și restructurări profunde în interiorul economiilor naționale ale țărilor capitaliste, inclusiv în forma concretă a relațiilor social-economice, ca și în sistemul relațiilor economice și politice internaționale. Este simptomatic faptul că prognozele efectuate în Occident, inclusiv cele ale O.C.D.E., au în vedere o creștere economică mai lentă a ansamblurilor economiilor naționale ale țărilor capitaliste după ieșirea din actuala criză. Aceasta va avea loc pe fundalul tendinței de restrîngere nu numai relativă dar și absolută a unor ramuri-cheie ale industriei, în timp ce altele vor fi în plină expansiune. Într-un astfel de context, una din cele mai complicate probleme ce se va pune în fața politicii economice a statelor occidentale va fi cea a șomajului, ținînd seama mai ales de consecințele social-politice ale acestui fenomen. Cea mai mare parte a economiștilor, politologilor și sociologilor occidentali sînt înclinați să considere că o condiție esențială a ieșirii din criza actuală va fi crearea unor modele noi de creștere și dezvoltare, a unor structuri noi, capabile să permită o acumulare stabilă pe baza unei re-entablișării a utilizării capitalului, atît a celui constant cît și a celui variabil. O sporire substanțială a ratei profitului va duce însă la o nouă creștere a exploatării celor ce muncesc, ceea ce va pregăti, în viitor, un nou moment de dezechilibru în creșterea economică, însoțit de o agravare a contradicțiilor economice și sociale, cu alte cuvinte, de o nouă criză ciclică.

N. S. STĂNESCU

Anglia: reducerea consumului de petrol

ESTIMARI oficiale britanice situează la circa 82 mil. t consumul de petrol al Angliei pentru anul 1980, respectiv cu 13% sub nivelul anului anterior, ca rezultat al crizei economice, al măsurilor de conservare a energiei, precum și datorită trecerii pe termocentrale a unei părți importante a consumului de electricitate. Pe ansamblul anilor '80 se așteaptă ca cererea să nu depășească, astfel, 80—90 mil. t în medie pe an, fapt care va determina, printre altele, neacoperirea capacităților de producție ale industriei de rafinare.

Ca urmare a măsurilor de conservare există posibilitatea — afirmă ziarul Financial Times — ca producția de petrol să fie menționată aproape de nivelul cererii, chiar în condițiile în care nu se va trece la realizarea programului intensiv de exploatare în Marea Nordului. Estimările Corporației naționale britanice a

petrolului situează nivelul producției la 1,8—2 mil. barili pe zi pentru 1981, 2,1—1,5 mil. în 1983, 2,3—4,6 mil. în anii 1984—1985 și 2 mil. barili pe zi în medie a anilor următori până în 1990.

Transporturi fluviale

ANUL 1980 a adus o creștere peste așteptări a transportului maritim în vrac. Alături de comerțul cu cereale, cea mai importantă cerere de nave de transport în vrac a provenit de la comerțul cu cărbune. Tarifele Companiei Hampton Roads-Japan la transportul de cărbune au atins 29 dolari/tonă la sfârșitul anului trecut față de 18 dolari la sfârșitul lui 1979 sau 10 dolari la începutul celuiiași an.

Creșterea prețului pe-

trolului și incertitudinile legate de utilizarea energiei nucleare au determinat o majorare sensibilă a cererii de cărbune pentru termocentrale. În acest sens, studii recente apreciază că în prima jumătate a actualului deceniu comerțul maritim cu cărbune va atinge 215 mil. t comparativ cu 155 mil. t în 1979. Importurile Japoniei și ale Pieței comune vor crește, în ambele cazuri, cu circa 20 mil. t din care aproape două treimi o va reprezenta cărbunele energetic.

Dezvoltarea comerțului maritim cu cărbune va impune cit de curând, se pare, reamenajarea porturilor devenite neîncăpătoare, o astfel de problemă fiind deja deosebit de acută pentru porturile americane prin care se livrează cărbune la export.

Comerțul maritim mondial (in mil. t.)

	Petrol	Mineveu de fier	Cărbune	Cereale	Mărfuri generale	Total
1975	1 492	292	127	137	995	3 043
1976	1 678	294	127	146	1 075	3 320
1977	1 740	276	132	147	1 120	3 415
1978	1 712	278	127	169	1 190	3 476
1979	1 780	302	140	175	1 260	3 657
1982)*	1 905	365	198	205	1 437	4 110

*) Previziuni: Terminal Operators LTD., London. Sursa: Financial Times, după Fernley & Egers, Oslo.

Programe de dezvoltare

Arabia Saudită: preocupări pentru industrializare

LA INCEPUTUL acestui deceniu Arabia Saudită se află în pragul celei mai radicale schimbări de politică în 50 de ani de istorie.

Actualul plan cincinal 1980—1985 — care prevede cele mai mari investiții de capital cunoscute vreodată în lumea arabă — 720.0 miliarde riali saudiți, adică circa 300 mil. dolari — introduce modificări însemnate pe plan economic și social: activitatea în industria extractivă pentru petrol se va reduce considerabil în favoarea stimulării sectoarelor prelucrătoare. Femelle vor lucra în domenii ce anterior le erau interzise, va fi introdus serviciul militar obligatoriu, va fi logiferată educația primară obligatorie pentru ambele sexe, vor fi lansate campanii în favoarea dezvoltării, va fi încurajată pregătirea profesională.

Pentru anul 1981 s-a stabilit un buget de 245 mil. RS. Din sumele totale alocate, sectorul productiv (termen care se referă la industrie, agricultură și minieră) va beneficia de 37,3% față de 25,1% în cincinalul precedent. În domeniul industrial, încă în centrul planului anterior a stat dezvoltarea industriei de prelucrare a hidrocarburilor avându-se în vedere construirea unui sistem de transport al gazelor, iar o uzină de prelucrare a acestora este în curs de realizare. Alte proiecte principale sînt o rafinărie producînd pentru export și o uzină petrochimică la Yanbu; la Jubail lista obiectivelor industriale cuprinde 4 uzine chimice bazate pe etanol, 2 uzine de metanol, 3 fabrici de îngrășăminte, o uzină siderurgică, două rafinării de export și probabil o fabrică de aluminiu.

În domeniul agricol (mai puțin de 0,2% din teren este cultivabil) esențială este aprovizionarea cu apă; numai regiunea Asir beneficiind de ploi apreciabile. În această direcție, noi zone de irigații au fost dezvoltate deosebi lângă Hoffuf și Al Kharj, iar un program privind construirea de mici diguri este în curs de aplicare.

În același timp, cheltuielile de infrastructură vor fi reduse ca pondere în bugetul total de la 50% în planul anterior la 35,5% în cel actual. Este de așteptat ca în anul acesta Arabia Saudită să aibă 114 dane în măsură să manipuleze 40 mil. tone de mărfuri pe an. Pe lângă porturile principale de la Jeddah și Dammam, porturi industriale speciale se află în construcție la Yanbu și Jubail.

În ceea ce privește forța de muncă (educația și formarea cadrelor vor beneficia de 19% din cheltuielile bugetare) se estimează că aceasta se ridică la 2 milioane din care cea autohtonă reprezintă numai o pătrime. Intenția guvernului este de a reduce proporția forței de muncă străine la 55% în 1985.

Planurile financiare în noua strategie promit să sporească în continuare controlul asupra inflației.

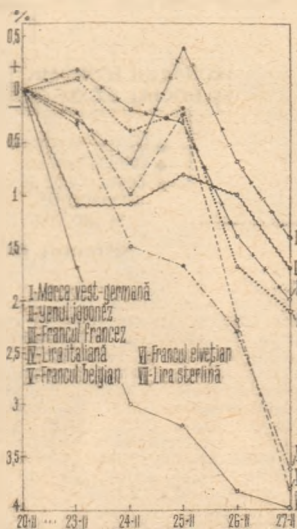
Sabin CARANTINA

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMINĂ A LUNII FEBRUARIE a.c., pe piețele valutare internaționale cursurile principalelor valute tranzacționale au înregistrat oscilații relativ bruște și contradictorii, evoluție motivată în cea mai mare parte de schimbările intervenite în mișcarea dobânzilor pe piețele naționale și internaționale de capital.

Poziția dolarului S.U.A. a fost — după scăderile pronunțate de curs cunoscute în săptămîna precedentă (16—20 februarie) — în ansamblu mai fermă, acesta înregistrînd, spre finele intervalului 23—27 februarie a.c. o tendință de consolidare față de celelalte valute occidentale. Trendul ascendent al cursului dolarului S.U.A. nu a fost afectat decît în mică măsură de anunțarea, la sfîrșitul săptămîinii, a unor performanțe de creștere puțin favorabile ale economiei S.U.A. și a amplificării deficitului balanței comerciale a acestei țări la 5,44 miliard. dolari în luna ianuarie a.c.

Lira sterlină a pierdut sensibil teren în fața dolarului S.U.A. și al unor valute vest-europene, sub influența scontării, de către operatorii de devize, a reducerii dobînzii minime de împrumut în Anglia. La nivelul întregului interval analizat lira sterlină a suferit o depreciere de peste 4% față de dolar, situîndu-se la 2,21 dolari/lira. Marca vest-germană a prezentat o evoluție de curs diferențiată, poziția sa față de dolar consolidîndu-se ușor în prima parte a intervalului (în principal sub influența majorării nivelului dobînzilor la fondurile în această valută odată cu fixarea facilității lombard la 12%). Ulterior, suspendarea de către Banca Federală a acestei facilități a indus o majorare și mai pronunțată a dobînzilor la depozitele în marcă, proces care nu și-a aflat reflectarea însă într-o mișcare corespunzătoare de curs, și aceasta da-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27.II, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 20.II a.c.

torită incertitudinilor legate de mișcarea viitoare a dobînzilor pe piața vest-germană de capital și a evoluției economiei R.F.G. Nivelul ridicat al dobînzilor la fondurile de mărci-vest-germane a făcut ca deprecierea acestei valute față de dolar să fie mai puțin pronunțată decît în cazul altor valute vest-europene (de numai 1,4%, cursul fiind la finele săptămîinii de 2,13 mărci/l dolar). Cursul francului elvețian a cunoscut la nivelul întregului interval analizat o depreciere sensibil mai pronunțată, de 3,8%, situîndu-se în final la 1,9650 franci/l dolar. Francul francez a pierdut de asemenea teren în fața dolarului S.U.A., poziția sa consolidîndu-se însă față de alte valute vest-europene. În cadrul Sistemului Monetar European moneda franceză a revenit pe poziția deținută anterior, înlocuind florinul olandez ca cea mai puternică valută.

Dobînzile la depozitele în eurovalute au cunoscut evoluții diferențiate. Dobînzile la depozitele pe 6 luni în eurodolari au oscilat în jurul nivelului de 16,75% (16,75% la 20.II și 16,8125% la 27.II). Dobînzile la depozitele pe aceeași perioadă în euromarci au înregistrat în schimb o creștere notabilă (de la 10,4375% la 14%) iar la cele în eurofranci-elvețieni tot o majorare, dar mai puțin pronunțată (de la 7,5% la 8,625%).

Sub influența tendinței de consolidare a poziției dolarului, precum și a orientării capitalurilor speculative spre depozitele în valuta americană pentru care se scontează un nivel ridicat al dobînzilor, prețul aurului a marcat în intervalul analizat o scădere de 30,50 dolari/uncie, situîndu-se la 499 dolari/uncie la 27 februarie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

ȘTIINȚA — UN BUN CARE TREBUIE SĂ DEVINĂ AL TUTUROR

ACTUALA revoluție tehnico-științifică pătrunde tot mai adânc în toate colțurile lumii, în cele mai diverse sectoare de activitate contribuind într-o măsură fără precedent la dezvoltarea rapidă a societății omenești. În acest context, revista **Development Forum** își pune întrebarea dacă realizările științifice și tehnice sînt, într-adevăr, un bun al tuturor, dacă de aceste realizări beneficiază în suficientă măsură și păturile cele mai sărace ale populației din țările în curs de dezvoltare. Premisele acestei întrebări ar fi:

- Faptul că multe din proiectele de asistență pentru țările în curs de dezvoltare au eșuat demonstrează că o tehnologie neadaptată și nemodificată nu are șanse de a fi implantată cu succes într-o țară sau în în rîndul unui segment al populației dintr-o țară lipsită de o structură economică adecvată, fără pregătirile tehnice necesare pentru utilizarea corespunzătoare a tehnologiilor care se încearcă a fi „grefate” din afară.

- Faptul că tehnologiile de vîrf rămîn un atribut al companiilor transnaționale face ca rezultatele cercetării să se îndrepte în primul rînd către țări cu o economie capabilă să absoarbă rapid noutățile apărute pe piața internă.

- Există pericolul ca oamenii de știință — provenind uneori chiar din țări în curs de dezvoltare — să-și îndrepte cercetările către domenii care, chiar fiind extrem de utile progresului general al civilizației umane, lasă încă nerezolvate o serie de probleme ce țin de satisfacerea trebuințelor de bază ale populației cele mai sărace din țările rămase în urmă: hrană, locuință, apă salubră, condiții igienice de viață.

Importul tehnologiilor de vîrf, a contribuit în cele mai multe din cazuri, la creșterea produsului național brut al țărilor rămase în urmă — expresie sintetică a nivelului de dezvoltare al unei țări. Dar această „invazie tehnică” — cum o denumește revista **Development Forum** — nu a eliminat sărăcia, foamea, locuințele insalubre, lipsa de educație. În multe cazuri, tehnologiile importante fie că au rămas la îndemîna păturilor avute ale populației, fie că nu au putut fi deloc folosite deoarece sînt puține țări din „lumea a treia” care dispun de capacitatea necesară, de adaptare și cu afit mai puține sînt cazurile în care țările donatoare au luat în considerare dezideratul de a îmbina capitalul lor tehnic cu competențele locale ale țărilor beneficiare.

Breviar

- UN NOU CENTRU DE INFORMARE asupra țitelului greu și a nisipurilor bituminoase a fost creat, la New York, de către Organizația Națiunilor Unite. Centrul, administrat de UNTAR și PNUD își propune ca obiect de activitate colectarea, studiarea, publicarea și difuzarea de informații, de natură să contribuie la utilizarea mai eficace a resurselor energetice existente în lume.

- CENTRUL EUROPEAN DE ECOLOGIE UMANĂ a luat inițiativa organizării începînd cu luna ianuarie a acestui an a unui nou curs universitar cu durata de doi ani, la universități din Paris și Geneva, absolvenții beneficiind de un certificat internațional eliberat sub auspiciile Biroului regional pentru Europa al Organizației Mondiale al Sănătății. Tema primului ciclu: „Informatica și societatea, dimensiuni biologice și sociale ale informaticii”.

- Studii recente (realizate de Organizația Internațională a Muncii, UNCTAD, C.A.T.T. au distrus mitul despre creșterea șomajului în sectorul textil al țărilor industrializate a cărui cauză ar consta în imposibilitatea stăvilirii importurilor de produse textile provenind din țările în curs de dezvoltare. Studiile subliniază faptul că problemele în cauză sînt rezultatul competiției dintre țările industrializate, al diferențelor în productivitatea muncii, automatizarea producției și nivelul tehnologic.

Aceste argumente se pare că vor crea o nouă bază de discuții asupra renegocierii, începînd cu anul 1982 a Acordului multifibre (AMF) existînd astfel mai multe șanse ca un nou aranjament să includă obiectivul unei rate de creștere cu 60% a importurilor de textile și confecții din țările în curs de dezvoltare iar reglementările să aibă loc în cadrul UNCTAD, în contextul negocierilor globale propuse la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

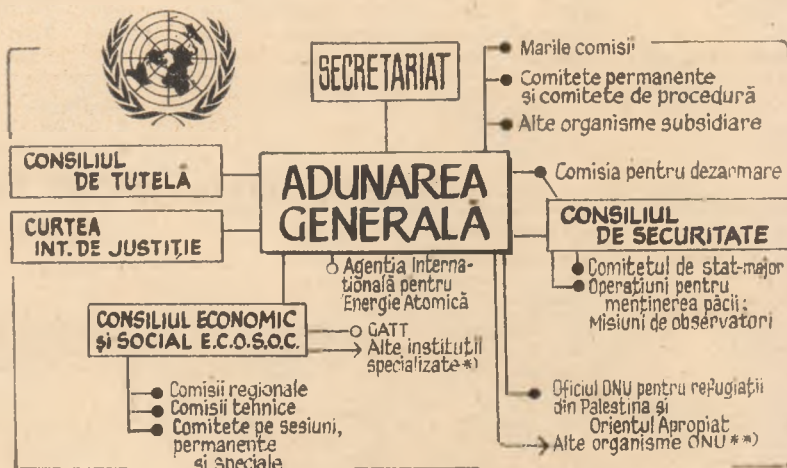
O. N. U. — for legitim al eforturilor către progres

S-A AFIRMAT de mai multe ori că funcționarea acestui inens mecanism pe care îl reprezintă ONU și a programelor sale ar constitui o sarcină considerabilă pentru țările membre (în paranteză fie spus, aceste afirmații provin în special din partea principalelor țări industrializate, cu cele mai mari disponibilități materiale și financiare). Aprecieri este infirmată dacă avem în vedere contribuția însemnată — și provenind de la cel mai legitim for internațional îndrituit de statele membre cu atari responsabilități — în combaterea inechităților și disparităților economice, a sărăciei și subdezvoltării, pentru stimularea eforturilor createoare și pentru rezolvarea conflictelor pe baza tratativilor. Ca o necesitate practică a apărut astfel, în decursul anilor o serie de noi organisme și instituții specializate în cele mai variate domenii de activitate — Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agrară, Habitatul, Programul Națiunilor Unite pentru Mediu Inconjurător și altele.

Desigur, activitatea ONU, a organismelor sale este încă susceptibilă de îmbunătățiri ce pot fi realizate prin voința comună a spiritului constructiv

al tuturor țărilor membre preocupate de dorința de progres a omenirii — România aducîndu-și o contribuție re-

ală, consecventă la eforturile pentru democratizarea și creșterea rolului Organizației în viața internațională.

Sistemul Organizației Națiunilor Unite

*) Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), Fondul Monetar Internațional (F.M.I.), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), Societatea Financiară Internațională (S.F.I.), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), Organizația Aviației Civile Internaționale (O.A.I.C.), Uniunea Postală Universală (U.P.U.), Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (U.I.T.), Organizația Meteorologică Mondială (O.M.M.), Organizația Interguvernamentală Consultativă a Navigației Maritime (O.M.C.I.), Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (O.M.P.I.), Fondul Internațional de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.).

** Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (FISE), Institutul Național de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.), Programul Alimentar Mondial (P.A.M.), Institutul Național de Dezvoltare (P.N.U.D.), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), Programul Națiunilor Unite pentru Mediu Inconjurător (P.N.U.E.), Universitatea Națiunilor Unite (U.N.U.), Fondul Special al Națiunilor Unite, Consiliul Mondial al Alimentației, Centrul Națiunilor Unite pentru așezările umane (HABITAT), Fondul Națiunilor Unite pentru acțiuni privind populația (UNEPFA).

Grupaj realizat de Em. STANCU

R. D. GERMANĂ

Preocupări pentru valorificarea resurselor refolosibile

OTRASĂTURĂ caracteristică esențială a dezvoltării actuale a economiei R.D. Germane o constituie amplificarea preocupărilor pentru asigurarea resurselor de materii prime și energie necesare. În acest scop aproximativ 60% din volumul investițiilor industriale este destinat deschiderii unor noi mine, dezvoltării capacităților de producție pentru producerea unor materii prime metalurgice și chimice, construirii de centrale electrice etc. Odată cu eforturile pentru extinderea bazei de materii prime, se intensifică preocupările pentru îmbunătățirea structurii producției în funcție de restricțiile impuse de dificultățile în asigurarea materiilor prime și energiei, în general pentru gospodărirea cu maximă raționalitate a acestor resurse.

În asigurarea bazei de materii prime și energetice un rol important îl au materialele refolosibile; în prezent aproximativ 10—12% din necesarul de materii prime al economiei naționale se acoperă prin astfel de materiale. Creșterea producției într-o serie de ramuri, cum ar fi metalurgia, producția de celuloză, hirtie și mucava, industria plăcilor aglomerate și a mobilei, a detergentilor, producția de gelatină, cleuri și materiale lubrifiante etc., este condiționată într-o bună măsură de valorificarea materialelor refolosibile. De subliniat că o asemenea orientare este pe deplin justificată din punct de vedere economic: calculele specialiștilor demonstrează că cheltuielile pentru obținerea unei unități de materie primă reprezintă în cazul materialelor refolosibile doar un sfert față de efortul necesar pentru obținerea materiei prime primare. În condițiile creșterii prețurilor materiilor prime, acest raport se schimbă tot mai mult în favoarea materialelor refolosibile.

Tocmai ținându-se seama de aceste elemente materialele refolosibile sînt luate în considerare la întocmirea bilanțelor materiale. De fapt, organele centrale care elaborează bilanțele au sarcina de a evalua și introduce în bilanțe în primul rînd aceste resurse și numai după aceea — și în măsura necesară — să se apeleze (pentru acoperirea necesarului) la materii prime primare din interior sau import. În anul 1985 se vor introduce în circuitul economic aproximativ 30 mil. tone de materiale refolosibile, urmînd ca pe această cale să se acopere 24—30% din necesarul de materii prime al economiei naționale.

Între cele aproximativ 450 de materiale refolosibile identificate un loc im-

portant îl ocupă metalele. Necesitățile industriei metalurgice sînt acoperite din materiale refolosibile în proporție de peste 70% la fier, 37% la cupru, 45% la plumb, 20% la zinc etc. Utilizarea materialelor metalice refolosibile prezintă avantaje deosebite, întrucît au un conținut mult superior celor mai valoroase minereuri, permițînd astfel nu numai obținerea unei productivități mai înalte, dar și o importantă economie de energie. Astfel, dintr-o tonă de metale feroase refolosibile se realizează 640 kg oțel pentru laminor sau 510 kg tablă. În acest caz, față de utilizarea minerului de fier, consumul de combustibil pentru obținerea unei tone de metale se reduce la circa 40%.

Pe de altă parte, peste 45% din hirtia și mucava consumate în R.D.G. se reintroduc în circuitul economic, iar la ziare și periodice proporția depășește simțitor 70%; pentru reutilizarea hirtiei uzate ar fi necesar să se taie anual 3 milioane de arbori în vîrstă de 80 de ani, ceea ce ar corespunde unei suprafețe de pădure de 13 000 ha. În vederea creșterii cantităților de hirtie vechi colectate de la populație, în prima jumătate a anului trecut au fost mărite prețurile de achiziție, îmbunătățindu-se și condițiile de predare. Accentul se pune mai ales pe colectarea ziarelor și revistelor, a cartonului, a caietelor de școală, întrucît aceste sortimente sînt considerate a fi cele mai adecvate pentru refolosire.

În circuitul economic se introduc însă și cantități importante de alte materiale refolosibile: 70% din recipientii din sticlă necesari industriei băuturilor și conservelor, 20% din uleiul uzat, mase plastice, textile, zguri și cenuși, ceea ce duce la obținerea unor însemnate avantaje economice.

CREAREA Institutului de cercetări pentru materiale refolosibile a reprezentat un pas înainte pentru valorificarea mai bună a materialelor refolosibile. Cercetările efectuate pînă în prezent pentru pregătirea și utilizarea acestor materiale au permis deja obținerea unor bune rezultate. Astfel, s-a realizat o hirtie de scris și de tipărit numai din hirtie refolosibilă, procedeul aplicat în practică din anul trecut, ceea ce permite economisirea unor cantități substanțiale de celuloză și lemn. De asemenea, prin utilizarea așa-numitului beton de cauciuc (prin refolosirea cauciucurilor uzate) este posibil să se prelungească durabilitatea drumurilor și, în același timp, să se micșoreze consumul de bitum, care

constituie o materie primă prețioasă. Cu toate avantajele pe care le prezintă, o astfel de folosire a cauciucurilor uzate nu este considerată ca satisfăcătoare. De aceea, se desfășoară cercetări care să asigure folosirea mai bună a proprietăților cauciucului uzat sau reconvertirea acestuia, prin intermediul pirolizei, în materia primă inițială. Alte cercetări vizează recuperarea metalelor nobile încorporate în diferite produse ale industriei electronice, ridicarea gradului de utilizare a resturilor de material lemnos și mase plastice, obținerea de alcool tehnic și de albumină furajeră din materialele care conțin hidrați de carbon etc.

Trebuie subliniat că unitățile productive în care rezultă materiale refolosibile (în primul rînd combinatele — unități similare centralelor industriale) au sarcina ca, împreună cu beneficiarii potențiali, să elaboreze programe pe termen lung de utilizare a materialelor refolosibile, să găsească soluții pentru valorificarea eficientă a acestora și să asigure construirea unor capacități speciale necesare prelucrării.

Sistemul de colectare, pregătire și livrare a materialelor refolosibile ține seama de diversitatea acestora și de domeniile în care ele se produc, fiind organizat după cum urmează:

— colectarea tuturor materialelor refolosibile de la populație (fier vechi, hirtie, sticle și borcane, textile, mase plastice) se realizează printr-o întreprindere care dispune de o rețea foarte largă de centre de colectare, amplasate chiar în cele mai mici localități, în complexe de locuit din orașe etc. Prin crearea unor condiții mai bune de predare, printr-un program de funcționare permanentă a centrelor se urmărește stimularea populației în strîngerea și predarea tuturor materialelor refolosibile;

— colectarea, pregătirea și livrarea deșeurilor metalice se efectuează de către un organism specializat, Combinatul de pregătire a metalelor;

— colectarea, pregătirea și livrarea tuturor celorlalte materiale refolosibile care rezultă din procesele de producție industriale cad în sarcina combinatelor din ale căror procese de producție rezultă materialele refolosibile.

Un asemenea sistem de colectare, întregit cu ample acțiuni desfășurate de organizații de masă și obștești, contribuie la atragerea pe scară largă în circuitul economic a materialelor refolosibile, al căror volum este într-o continuă creștere, odată cu sporirea producției industriale.

Stere GIOGĂ

Participarea crescîndă a femeilor

INTR-UN RAPORT elaborat de experții secretariatului O.C.D.E. cu privire la creșterea rolului muncii feminine în țările membre, la evoluția condițiilor de muncă și de viață ale femeilor, se subliniază că a sporit atît ponderea acestora ocupate în producția socială (față de total populație feminină), cît și ponderea lor în ansamblul forței de muncă.

În ceea ce privește repartitia pe ramuri și domenii de activitate, datele pentru principalele 11 țări membre ale O.C.D.E. evidențiază că, în timp ce industria extractivă, domeniul aprovizionării cu energie electrică sau sectorul construcțiilor rămîn zone în care predomină total sau cu o mare majoritate lucrătorii de sex masculin, aproape nouă zecimi din forța de muncă feminină se concentrează în trei domenii, și anume: sfera prestărilor de servicii sociale, industria prelucrătoare și comerțul interior.

Se apreciază că extinderea participării femeilor la producția socială este determinată în primul rînd, de îmbunătățirea pregătirii lor profesionale, factor care influențează și în sensul atenuării decalajului dintre retribuția primită de bărbați și femei, la o calificare egală. Se estimează că, deși decalajul respectiv s-a redus întrucîtva în deceniul menționat, între salariile muncitorilor și cele ale muncitoarelor din industria prelucrătoare a țărilor membre ale O.C.D.E. — de pildă — se mențin diferențe de ordinul a 20-30%.

Discrepanțe în comerțul cu licențe

CREȘTEREA participării R.F. Germania la schimbul internațional de produse ale „materiei cenușii” se exprimă, între altele, prin extinderea continuă a comerțului său cu licențe. Aceasta are loc în condițiile sporirii treptate a deficitului balanței sale. În privința schimburilor legate direct de tehnologie, pînă la 1.05 miliarde mărci vest-germane în 1979.

Structura geografică a comerțului R.F.G. cu licențe, în domeniul tehnologiei, în 1979

Grupul de țări	(mil. mărci)	
	Incasări	Plăți
Țări capitaliste dezvoltate	724,1	1 943,0
Țări socialiste	51,7	4,6
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	125,1	4,6
Total	900,9	1 952,2

Sursa : B.I.K.I., nr. 17/1981

O a doua discrepanță, de mai mare importanță dacă e privită prin prisma lichidării subdezvoltării pe plan mondial și, totodată, caracteristică majorității țărilor capitaliste dezvoltate, este cea dintre ponderile schimburilor respective ale R.F.G., cu alte țări capitaliste dezvoltate, cu țările socialiste și

cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Schimbul de licențe în domeniul tehnologiei efectuat de R.F.G. cu țările socialiste nu reprezintă decît circa 2%, iar cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare — doar 4,5% din valoarea totală a acestor schimburi. Este evident că, în condițiile actualei ordini economice internaționale, aceste două grupuri de țări interesate în mod deosebit în accesul la tehnici și tehnologii avansate, nu ocupă decît un loc marginal în comerțul cu licențe al țărilor capitaliste dezvoltate.

R. P. Chineză: realizarea unui mare complex hidrolic

ÎN R.P. Chineză, fluviul Changjiang (Yangtze), care — cu o lungime de 6 300 km — este al treilea curs de apă ca mărime din lume, are un potențial hidroenergetic evaluat la 257 milioane kW. În prezent, în zona celor „Trei defileuri” se află în curs de realizare un complex hidrolic, care va cuprinde mai multe lacuri de acumulare și hidrocentrale, capabile să producă anual 125 miliarde kWh, diguri, ecluze, vane de deversare, o cale ferată, șosele și alte construcții. Totodată, se va ridica nivelul apelor fluviului în sectorul respectiv, ceea ce va permite sporirea capacității de trafic pe Changjiang pînă la

echivalentul a 14 căi ferate. În plus, și acesta este lucrul cel mai important, la terminarea tuturor lucrărilor hidrolice va deveni posibilă regularizarea cursului fluviului, respectiv evitarea distrugerilor — uneori catastrofale — provocate de inundații culturilor agricole și localităților, situate pe cursul inferior al fluviului.

Harta alăturată ilustrează amplasamentul primului obiectiv important, hidrocentrala de la Gezhouba, care urmează a fi terminată în anul 1986.

Înnoiri în politica științifică nipona

FAPTUL că Japonia a reușit în ultimele decenii să obțină — în dezvoltarea economiei sale naționale — rezultate superioare celor înregistrate în S.U.A., R.F.G., Franța, Anglia sau alte țări capitaliste dezvoltate a stimulat cercetarea premiselor acestei evoluții.

Un asemenea studiu, publicat de revista *Research and Development Management*, analizează modificările intervenite în politica legată de cercetarea științifică și aplicarea progresului tehnic în economia japoneză.

Se apreciază, între altele, că volumul anual al alocațiilor pentru cercetare și dezvoltare este, în Japonia, superior celor din Anglia și Franța, dar inferior nivelului lor din S.U.A. și R.F.G. În structura acestor alocații, ponderea celor destinate cercetării fundamentale este superioară cotei corespunzătoare din Anglia și S.U.A., dar inferioară celei din economia franceză. Pe de altă parte, datorită și sistemului de învățămînt superior dezvoltat din Japonia, ponderea populației ocupate în domeniul cercetării depășește indicele respectiv din R.F.G., Franța și Anglia, rămînînd întrucîtva inferioară celei din S.U.A.

După cum se relevă în studiu, progresul tehnico-științific din industria japoneză se înfăptuiește îndeosebi pe calea integrării, îmbinării sau a sistematizării corespunzătoare a unui număr imens de mici acumulări, un rol cheie în promovarea inovațiilor avînd aici activitatea unor colective organizate, pregătirea și receptivitatea cadrelor de conducere. Este, de asemenea, asigurată vehicularea rapidă a perfecționărilor tehnice între domenii tangente, între ramuri de producție amplasate la distanțe relativ mari. Factorii menționați au permis Japoniei să lichideze decalajul tehnologic față de alte țări industrializate, economia ei rămînînd în mare măsură tributară importului doar la grupa mijloacelor de producție complexe.

Jaloane ale perfecționării industriei forestiere

CREȘTEREA continuă, pe plan mondial, a necesarului de lemn pentru un evantai tot mai larg de utilizări, în condițiile caracterului limitat al resurselor forestiere, ale epuizării lor treptate în unele zone de pe glob, impune tot mai mult o abordare complexă, sistemică a acestui domeniu.

După cum s-a arătat la un simpozion pe problemele dezvoltării industriei forestiere și de prelucrare a lemnului, organizat anul trecut de Institutul, internațional de analiză sistemică aplicată, folosirea acestui instrument (precum și a tehnicii de calcul) în ramura respectivă este departe de a fi satisfăcătoare. Or, imperativul folosirii mai depline a biomasei lemnoase pentru prelucrarea mecanică sau chimică, precum și pentru producerea de energie, ca și necesitatea depășirii dificultăților pe care le întîmpină dezvoltarea industriei forestiere, reclamă perfecționarea continuă a conducerii unei producții de mari proporții, prin utilizarea celor mai avansate realizări și metode din economie, tehnică, matematică etc., inclusiv a metodei modelării. Cercetarea căilor de optimizare a activității în industria forestieră și de prelucrare a lemnului trebuie corelată — s-a subliniat la simpozion — cu soluționarea problemelor conexe din alte domenii ale producției.

GLOSAR

Discriminare

PRIN DISCRIMINARE trebuie înțeleasă acțiunea statului capitalist cu economie de piață sau a unei unități din cadrul acestei economii, prin care în relațiile cu partenerii respectivi se introduce un tratament diferențiat, în sensul avantajării unui partener și dezavantajării altuia prin impunerea de sarcini de care partenerii în ansamblu sînt scutiți.

Discriminarea, creînd beneficiari și victime, încalcă deci condițiile desfășurării normale a concurenței (admițînd că în actuala etapă de dezvoltare a capitalismului mai poate fi vorba despre așa ceva), creînd în general închețaiți flagrante. Viața economică din Occident oferă în prezent exemple atît de numeroase de discriminare, încît s-ar părea că una fără cealaltă nu mai poate exista.

Discriminarea apare atît în relațiile comerciale interne, cît și în cele externe. Pe plan intern, intervenția statului în economia capitalistă comportă aproape în toate cazurile un tratament diferențiat. Cazul cel mai evident de discriminare este acela al subvențiilor pe care autoritatea statului le acordă anumitor întreprinderi, dar nu și altora.

Pe planul relațiilor economice internaționale discriminarea s-a aflat întotdeauna la ordinea zilei în lumea capitalistă, dar cu deosebire în actuala criză economică, în care măsurile de discriminare au ajuns să constituie o armă de atac și de apărare pe cit de eficientă, pe atît de nedreaptă și dăunătoare pentru parteneri. De foarte multe ori, țările mai slab dezvoltate sînt principalele victime ale discriminărilor.

Concomitent cu proliferarea măsurilor discriminatorii au luat amploare preocupările guvernelor și organizațiilor internaționale de combatere a numeroaselor forme de discriminare din comerțul mondial. În perioada postbelică, GATT, de exemplu, a urmărit înlăturarea tratamentului tarifar discriminator, prin generalizarea în rîndul țărilor membre a clauzei națiunii celei mai favorizate, lăsîndu-se totuși posibilitatea continuării relațiilor privilegiate care s-au dezvoltat cu timpul în anumite perimeetre geografice, cum ar fi cele ale Pieței comune ale Commonwealth-ului.

De altfel, alături și uneori mai presus de tratamentul tarifar, politica protecționistă se manifestă astăzi cu predilecție prin instituirea de obstacole netarifare, cum ar fi restricțiile cantitative în materie de schimburi cu străinătatea. Din această cauză, combaterea pe plan internațional a formelor de discriminare se oricentează și spre înlăturarea din practicile comerciale a discrepanțelor existente între reglementările privind mărfurile naționale și cele privind mărfurile străine importate curent.

Regula nediscriminării are, în condițiile actuale, numeroase excepții, care atestă cît de lung este drumul pe care omenirea îl mai are de parcurs pînă la atingerea stadiului unei cooperări integrale și echitabile. Statele occidentale utilizează, de exemplu, discriminarea externă ca instrument al politicii interne de utilizare a forței de muncă sau de echilibrare a balanței comerciale. Grupări de state se concentrează asupra eliminării treptate a cauzelor de discriminare, dar numai între țările membre, ca și cînd economia mondială ar fi divizibilă.

România s-a opus și se opune cu fermitate discriminărilor în viața internațională. „Considerăm, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al țărănimii, că trebuie intensificate eforturile pentru făurirea noii ordini economice internaționale, a dezvoltării unei colaborări echitabile între state, care să permită dezvoltarea mai rapidă a tuturor popoarelor și în primul rînd a celor rămase în urmă, să favorizeze accesul lor larg și neîngrădit la cuceririle științei și tehnologiei moderne, ale civilizației universale”.

C. K.

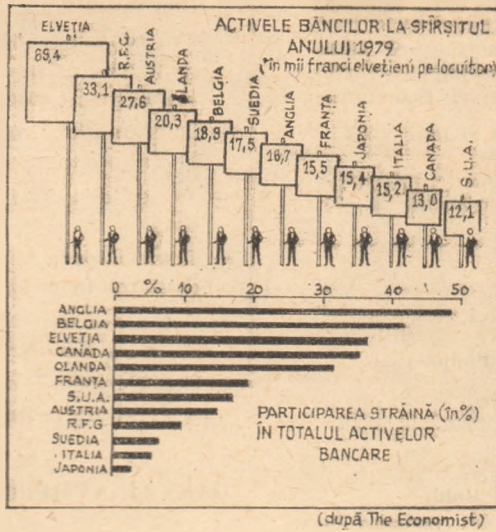
Sector bancar

Daniel Segal, Constanța — Sectorul bancar cunoaște în Elveția un grad de concentrare ridicat și în creștere: la sfîrșitul anului 1979 din totalul capitalului celor 554 de bănci și societăți financiare elvețiene, 78,5% se afla în mîinile a 45 de bănci cu un capital de peste 1 miliard de franci fiecare. Dintre acestea se detașează net trei bănci (în ordine Union Bank of Switzerland, Swiss Bank Corporation de Crădît Suisse), cu un capital total de peste 40 miliarde de

franci elvețieni. Totuși, în ierarhia mondială a băncilor întocmită anual de revista *The Banker*, cele mai mari trei bănci elvețiene menționate ocupă abia locurile 28, 31 și 46.

Sub raportul activelor pe locuitor Elveția se situează însă de departe pe primul loc în lume (vezi graficul), cu prezicerea că din aceste depozite 26,8% aparțin unor nerezidenți, atrași de reglementările foarte stricte ale autorităților elvețiene privind secretul operațiunilor bancare. O pondere și mai mare (36,3%) revine străinilor între beneficiarii împrumuturilor acordate de băncile elvețiene.

Interesant de semnalat în acest context este nu-

PARTICIPAREA STRĂINĂ (în%) ÎN TOTALUL ACTIVELOR BANCARE (după The Economist)

mărul redus de sucursale și filiale în străinătate ale băncilor elvețiene (numai 30, comparativ cu 1157 în cazul băncilor americane și 1101 în cel al băncilor britanice), infirmînd regula generală că băncile urmează clientul.

Sectorul bancar furnizează 70% din impozitele directe percepute în Elveția și 2% din locurile de muncă existente în această țară, în ciuda faptului că numărul angajaților pe unitate bancară este mai redus decît în celelalte țări occidentale.

Egalitate în drepturi

Marcela Ichim, Alba Iulia — Referendumul din Elveția în legătură cu egalitatea între femei și bărbați în ce privește drepturile de salarizare în sectorul public (dar nu și în industria particulară, unde diferența continuă să fie de 30%) va avea loc în luna iunie 1981. În domeniul egalității între sexe rămîn încă în această țară de realizat o serie de dezeritate. Astfel, la nivel federal femeile au cucerit dreptul de vot abia în 1971, deși obținerea acestui drept figura în programul mișcării feministe elvețiene încă din 1868. Dar acest drept nu a fost încă obținut în toate cantioanele și nici în toate comunele: în total circa 30 000 de femei elvețiene nu pot încă să voteze la nivel cantonal sau comunal.

Energia oceanelor

Vásárhelyi Arpad, Sfîntu Gheorghe. — Valorificarea energiei termice a mărilor tropicale se află încă în faza experimentală. Sînt avute în vedere paralel două tehnologii. Prima, cu circuit închis, va fi utilizată într-o centrală cu o putere instalată de pînă la 40 MW, prevăzută a intra în funcțiune în anul 1985. Randamentul său ca și durata de funcționare sînt însă foarte reduse. Cea

de-a doua tehnologie, cu circuit deschis, presupune o centrală de dimensiuni foarte mari, instalată pe un ponton de beton precomprimat, plutind pe o pernă de aer. Cheltuielile de investiții sînt estimate în acest caz la circa 5 000 mărți vest-germane pe kW, fiind cu alte cuvinte mai ridicate decît în cazul centralilor clasice utilizînd combustibili fosili sau uraniu. În schimb „combustibilul” utilizat, și anume apa, este gratuit.

Tendințe demografice

Mugurul Tănăsucă, Boldesti — 1) Cel mai recent raport al O.N.U. privind tendințele demografice în anii viitori, dat publicității la New York în luna ianuarie a.c., prevede că populația globului va ajunge la sfîrșitul acestui secol la 6,2 miliarde de locuitori, urmînd ca în anul 2 025 să atingă 8,3 miliarde. Aceasta în condițiile în care ritmul anual de creștere a populației globului se încetinește, urmînd să coboare la 1,5% pînă la sfîrșitul secolului. În urmă cu un deceniu îl era de 2%. În țările dezvoltate ritmul anual de creștere a populației va scădea în următorii 20 de ani de la 0,7% la 0,5%. În momentul de față, 90% din sporul de 1,7% pe an al populației globului se înregistrează în țările în curs de dezvoltare. 2) Proporția populației

în vîrstă de 65 de ani și peste, variază pe glob între 16% în R.D.G., 14% în Franța și sub 3% într-o duzină de țări în curs de dezvoltare, între care Indonezia, Nigeria, Maroc, Kuweit; nivelul minim fiind înregistrat în Mali (sub 2%).

Protecția mediului marin

Ion Ulieru, Plopeni — 1) Cele șase insule care formează grupul Antilelor olandeze, cu o populație totală de 246 000 de locuitori, reprezintă ultimele vestigii ale marelui imperiu colonial al Olandezilor. Ele ar urma să fie declarate independente în următorii zece ani, după cum relevă sursele ale conferinței pe această temă, desfășurată în prezent la Haga.

2) Convenția de cooperare pentru protecția și dezvoltarea mediului marin și a coastelor Africii occidentale și Protocolul privind cooperarea în lupta contra poluării în cazuri de urgență, adoptat prin consens de expertii guvernamentali a 13 țări din zonă, sub egida Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, în colaborare cu alte instituții din sistemul O.N.U., reprezintă două componente ale proiectului planului de acțiune pentru regiunea Africii occidentale în curs de pregătire din 1976. Principalii factori de poluare în regiunea respectivă sînt navigația maritimă intensă, reziduurile industriei și deseurile provenind din orasele de coastă, precum și alte deșeurile de origine terestică (pesticide, îngrășăminte chimice etc.), antrenate în ocean de fluvii. În sfîrșit, în unele cazuri s-au produs fenomene grave de eroziune irremediabilă a coastelor au fost provocate de insuficiența studierii a unor amenajări precum porturi și diguri.

● În articolul „Considerații privind concepția de realizare a sistemului informatic național”, apărut în numărul 9 al revistei noastre la pagina 19, coloana 2, alineatele 5 și 6 se vor citi după cum urmează: — raportul tehnico-material, reprezentat prin structura de echipamente, în cadrul căreia un rol determinant îl va avea rețeaua națională de calculatoare, ale cărei noduri vor fi conectate prin intermediul rețelei de transmisii de date; — resursa „date”, conținută în sistemul de bănci de date distribuite geografic (colecții de date și interfețele privind datele);

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 6 martie 1981

- Femeile, o importanță forță în înfăptuirea progresului economico-social al țării 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității (Vasile Boescu, Bogdan Pădure) 2

- Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

● Pământul : valorificare integrală, eficiență sporită (Ion Bold) 4

● Aportul cooperăției de consum la sporirea producției agricole (I) (N. David) 6

- Creșterea gradului de accesibilitate în exploatarea lemnului (Constantin Mocanu) 8

- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Cursul comercial unic — instrument al autogestiei (Marin Lixandru) 11

- Considerații privind relația costuri minime — calitate în activitatea economică (Ștefan Matei) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Noi concepte, tehnici, metode în sprijinul eficienței. Calitatea sistemelor de producție — factor important al creșterii economice (Mihai Rafiroiu) 15

REFLECȚII

- Interferența ecologie-economie (I) (N. Botnariuc) 17

TEORII—IDEI

- Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I) (Nicoară Ionescu) 18

- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii românești. Creșterea rolului femeii în agricultură (Emilia Parpală, Oprea Parpală) 20

- Contribuții la conducerea științifică a societății (Edmond Nicolau) 22

- Implicații ale fenomenelor actuale din economia mondială asupra turismului internațional (Gh. Barbu) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (II) (N.S. Stănescu) 25

- Tendințe-conjuncturi 27

- Forumul dezvoltării 28

- R.D. Germană. Preocupări pentru valorificarea resurselor refolosibile (Stere Gioga) 29

- Mondorama 30

- Curier 31

IN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

- The land : turning into full acc t — increased efficiency (Ion Bold) 4

- The economic and financial mechanism : functional and efficient. The unique commercial rate — an instrument of the self management (Marin Lixandru) 11

- Considerations on the relation minimum cost-optimum quality in the economic activity (Ștefan Matei) 13

- Reflections. The interference ecology-economy (I) (N. Botnariuc) 17

- Criteria for a possible optimum in the economic structures (I) (Nicoară Ionescu) 18

- Aspects of the changes in the cyclical evolution of the capitalist economy (II) (N.S. Stănescu) 25

- The German Democratic Republic. Concerns on turning into account the renewable resources (Stere Gioga) 29

DANS LE NUMERO

- La terre : mise en valeur integrale — efficience accrue (Ion Bold) 4

- Le mécanisme économique et financier : fonctionnalité-efficience. Le cours commercial unique — instrument de l'autogestion (Marin Lixandru) 11

- Considérations sur la relation coûts minimaux — qualité optima dans l'activité économique (Ștefan Matei) 13

- Reflexions. L'interférence écologie-économie (I) (N. Botnariuc) 17

- Critères pour un optimum possible des structures économiques (I) (Nicoară Ionescu) 18

- Aspects des changements dans l'évolution cyclique de l'économie capitaliste (II) (N.S. Stănescu) 25

- La République Démocratique Allemande. Préoccupations pour la mise en valeur des ressources renouvelables (Stere Gioga) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Земля : полное использование — повышенная действенность (Ион Болд) 4

- Экономико-финансовый механизм : функциональность-эффективность. Единый торговый курс — орудие хозяйсчета (Марин Ликсандру) 11

- Соображения по поводу отношения минимальные затраты — качество в экономической деятельности (Штефан Матей) 13

- Размышления. Интерференция между экологией и экономикой (I) (Н. Ботнариук) 17

- Критерии для возможной оптимизации экономической структуры (I) (Никоарэ Ионеску) 18

- Аспекты изменений в циклической эволюции капиталистической экономики (II) (Н. С. Стăнеску) 25

- Германская Д.Р. Забота об использовании вторично употребляемых ресурсов (Стере Джюга) 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRII DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente revăzute ce se pot întâmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRII”.

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor din gospodărie ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigider, sobe de orice fel, produse agricole, legume, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și pierderile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, alunecare de teren, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă caldă sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; și alte prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care locuiesc în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile în apartamente, la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată și este debitată la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 20 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă rugăm să adresați cererile la adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

MĂRTIȘOR '81

De 8 martie, dăruieți celor dragi mărtișoarele preferate. Magazinele comerțului de stat din București și din întreaga țară vă oferă posibilitatea să alegeți surprizele ce le veți oferi:

- balonseide și pardesle executate conform ultimelor tendințe ale modei;
- rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante;
- pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase;
- pantofi comozil, cizme de diferite înălțimi, cu virful alungit și tocul subțire;
- baticuri, eșarfe, pălării, căciulițe, mănuși, fulare;
- poșete, geți, cordoane etc.

Alegeți din timp darurile ce le veți oferi de 8 MARTIE

